

**SİYAHİ KAHRAMANIN YOLCULUĞUNDA BEYAZ İRKİN
ROLÜ**

SELİM ŞENTÜRK

**IŞIK ÜNİVERSİTESİ
NİSAN, 2021**

**SİYAHİ KAHRAMANIN YOLCULUĞUNDA BEYAZ IRKIN
ROLÜ**

SELİM ŞENTÜRK

Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sinema ve Televizyon Yüksek Lisans
Programı, 2021

Bu tez, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne Yüksek Lisans (MA) derecesi
için sunulmuştur.

IŞIK ÜNİVERSİTESİ
NİSAN, 2021

İŞIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİNEMA VE TELEVİZYON YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

SİYAHİ KAHRAMANIN YOLCULUĞUNDA BEYAZ İRKİN ROLÜ

SELİM ŞENTÜRK

ONAYLAYANLAR:

Dr.Öğr.Üyesi Seher Şeylan Işık Üniversitesi
(Tez Danışmanı)

Doç. Nalan Büker Işık Üniversitesi

Doç.Dr. Remziye Köse Özelci İst.Gelişim Üniversitesi

ONAY TARİHİ: 30/04/2021

THE ROLE OF THE WHITES IN THE BLACK HERO'S JOURNEY

ABSTRACT

Othering and discrimination against blacks, who have a deep history in the United States, have also become the subject of Hollywood movies. While marginalization and discrimination against blacks in the US political and social life is reflected in the cinema, it is seen that black people who struggle with discrimination mostly win this struggle with the help of a white savior. The protagonist of the movie is a white savior who completes his journey and ensures that this journey ends in success. In this work, the method of which is the "Hero's Journey" model created by Joseph Campbell, the Black-based Academy Award winner *The Help* (2012, Taylor), *12 Years of Slavery* (McQueen, 2014), *Fences* (Washington, 2016).) and *Green Book* (Farely, 2018), examining the role of the white savior in the transformation of black heroes.

Keywords: Black Hero, White Savior, Hero's Journey, Othering, Discrimination

SİYAHİ KAHRAMANIN YOLCULUĞUNDA BEYAZ IRKIN ROLÜ

ÖZET

Amerika Birleşik Devletleri'nde derin bir geçmişe sahip olan siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılık Hollywood filmlerinin de konusu haline gelmiştir. ABD politik ve sosyal hayatında siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılık, sinemaya yansırken, ayrımcılıkla mücadele eden siyahinin, giriştiği bu mücadeleyi çoğunlukla beyaz bir kurtarıcı yardımı ile kazandığı görülmektedir. Filmin kahramanı yolculuğunu tamamlarken bu yolculuğun başarı ile sonuçlanmasını sağlayan beyaz bir kurtarıcıdır. Bu çalışmada “Kahramanın Sonsuz Yolculuğu” yöntemi ile, 2000’li yıllardan sonra çekilen, siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığı konu alan Akademi ödüllü *The Help* (2012, Taylor), *12 Yıllık Esaret* (Mcqueen, 2014), *Fences* (Washington, 2016) ve *Green Book* (Farely, 2018) filmleri üzerinden siyahi kahramanların dönüşümünde beyaz kurtarıcının rolü incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Siyahi Kahraman, Beyaz Kurtarıcı, Kahramanın Yolculuğu, Ötekileştirme, Ayrımcılık

TEŞEKKÜR

Lisans eğitimimden itibaren Işık Üniversitesi'nde, yüksek lisans eğitimime devam ettim. Beni bugünlere getiren ve geliştiren birçok kişi var. İlk olarak tez yazım süreci öncesinden başlayan, bana büyük katkılar sunan ve fikirlerimi geliştirmemi sabırla sürdüren danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Seher Şeylan'a teşekkür ederim. Bütün aşamaları birlikte geliştirdik.

Lisans ve Yüksek Lisans eğitim boyunca tecrübesi ile yol gösteren Bölüm Başkanı Doç. Nalan Büker'e, yazım konusunda gelişmemi sağlayan Dr. Öğr. Üyesi Burak Yılmaz'a ve eğitim sürecinde bölümümün her çeşit alanında eğitim sağlayan tüm Işık Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Görevlilerine teşekkür ederim.

Son olarak, her zaman yanımda olan ve beni gittiğim yolda destekleyen anne ve babama, tüm aile üyelerime teşekkürü borç bilirim. Tez yazım sürecinde sabır gösteren arkadaşlarıma, tez jürimdeki önemli katkıları için Doç. Dr. Remziye Köse Özelçi'ye, yöntemim konusundaki kaynak desteği için Psikoterapist Ümit Akçakaya'ya teşekkür ederim.

Selim ŞENTÜRK

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	i
ABSTRACT	ii
ÖZET	iii
TEŞEKKÜR	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	viii
RESİMLER LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
BÖLÜM 1	1
1.GİRİŞ	1
BÖLÜM 2	2
2.ÖTEKİLEŞTİRME VE AYRIMCILIK	2
2.1 Ötekileştirme Kavramı	2
2.2 Ayrımcılık Kavramı	7
2.3 Amerika'da Siyahilere Yönelik Ötekileştirme ve Ayrımcılık	13
BÖLÜM 3	22
3.ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ	22
3.1 Kahramanın Sonsuz Yolculuğu Modeli	24
3.1.1 Sıradan Dünya	24
3.1.2 Maceraya Çağrı	25
3.1.3 Çağrının Reddi	25
3.1.4 Rehber(Akıl Hocası) İle Tanışma	26
3.1.5 İlk Eşiği Geçiş	27
3.1.6 Testler, Dostlar, Düşmanlar	28
3.1.7 Mağaranın Derinliklerine Yaklaşma	28
3.1.8 Çile	29
3.1.9 Ödül- Ceza	29

3.1.10 Geri Dönüş	30
3.1.11 Diriliş	31
3.1.12 Dönüş	31
BÖLÜM 4.....	33
4.ÇÖZÜMLEME VE BULGULAR	33
4.1 The Help	33
4.1.1 Filmin Özeti	33
4.1.2 Kahramanın Yolculuğu	34
4.2 12 Yıllık Esaret	44
4.2.1 Filmin Özeti	44
4.2.2 Kahramanın Yolculuğu	45
4.3 Fences.....	52
4.3.1 Filmin Özeti	52
4.3.2 Kahramanın Yolculuğu	53
4.4 Green Book	60
4.4.1 Filmin Özeti	60
4.4.2 Kahramanın Yolculuğu	61
BÖLÜM 5.....	69
5.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
KAYNAKÇA	70
ÖZGEÇMİŞ	80

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4. 1 The Help Filminde Kahramanın Yolculuğu Modeli.....	34
Tablo 4. 2 12 Yıllık Esaret'de Kahramanın Yolculuğu Modeli	44
Tablo 4. 3 Fences Filminde Kahramanın Yolculuğu Modeli.....	51
Tablo 4. 4 Gren Book Filminde Kahramanın Yolculuğu Modeli	60

RESİMLER LİSTESİ

Şekil 3.1 Kahramanın Yolculuğu Modeli	24
Şekil 4.1 The Help Afışı.....	33
Şekil 4.2 The Help Briç Sahnesi	37
Şekil 4.3 The Help Beyaz Irkın Rolü	42
Şekil 4.4 12 Yıllık Esaret Afiş	43
Şekil 4.5 12 Yıllık Esaret Ayrımcılık.....	48
Şekil 4.6 12 Yıllık Esaret Beyaz Irkın Rolü.....	50
Şekil 4.7 Fences Film Afışı.....	51
Şekil 4.8 Fences Ayrımcılık.....	52
Şekil 4.9 Fences Beyaz Irkın Rolü.....	54
Şekil 4.10 Green Book Afiş	59
Şekil 4.11 Green Book Ayrımcılık	64
Şekil 4.12 Green Book Beyaz Irkın Rolü.....	65

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

s. : Sayfa Sayısı

LBJ: Lyndon B. Johnson

pp: Sayfa Sayısı

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Amerika Birleşik Devletleri'nde, ötekileştirmenin tutum ve davranışlarla ayrımcılığa dönüşmesiyle beraber siyahiler toplumsal ve siyasal olarak her yönden ayrımcı tutumlara maruz bırakılır. Bu durumun sinemaya da yansıdığını görürüz. Bu tez çalışmasının amacı, siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığı konu alan filmlerde beyaz ırkın üstlendiği kurtarıcı rolünün siyahi kahramanın dönüşüm yolculuğundaki etkisini tespit etmektir. Ötekileştirme ve ayrımcılığın tanımı ve özelliklerinin ardından bu çalışmada, ABD'nin keşfinden itibaren ortaya çıkan süreçte siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığın tarihçesi, hangi boyutlarda olduğu, ayrımcılığa karşı yapılan eylemlerden bahsedilmekte ve dönemin önemli isimlerine yer verilmektedir. Yöntem olarak Joseph Campbell'in “ Kahramanın Sonsuz Yolculuğu” modelinden yola çıkılarak, karakter ve özellikleri tanımlanmaktadır. Ardından ise Sıradan Dünya, Maceraya Çağrı, Maceranın Reddi, Rehber ile Tanışma, İlk Eşiği Geçiş, Testler- Dostlar- Düşmanlar, Mağaranın Derinliklerine Yaklaşma, Çile, Ödül- Ceza, Geri Dönüş, Diriliş ve Dönüş adlı 12 aşama açıklanmaktadır.

Dördüncü bölümde ise Kahramanın Yolculuğu Modeli üzerinden The Help (Taylor, 2012), 12 Yıllık Esaret (Mcqueen, 2014), Fences (Washington, 2016) ve Green Book (Farely, 2018) filmlerinde siyahi kahramanların dönüşümü ve beyaz ırkın siyahi karakterlerin dönüşümündeki kurtarıcı etkisi incelenecektir.

BÖLÜM 2

2. ÖTEKİLEŞTİRME VE AYRIMCILIK

2.1 Ötekileştirme Kavramı

Bireyin toplum içindeki varlığı birçok problemi de beraberinde getirmektedir. İnsanlar ortak ya da farklı özellikleri ile geçmişten günümüze kadar kategorileştirilir.

Etnik köken kavramı, son yıllarda 'ilkel' bir kaliteye sahiptir. Doğanın varlığı insan varoluşunun 'verilenlerinden' biridir. Diğer aşırı etnik köken ise "durumsal"dır. Etnik bir gruba ait olmak bir meseledir. Tutumlar, algılar ve duygular ve değişken, konunun özel durumuna göre değişir. Bireyin durumuna göre, grup kimliği de şekil alır veya en azından, farklı durumlarda ve dönem içerisinde bireyin bağlı olduğu birçok kimlik ve söylemleri, birbirini takip eden şekilde önem açısından değişir (Smith, 1991,s. 20).

Etnik kimlik, bir insanın bulunduğu toplum içerisindeki konumunu belirler. Smith'e göre zamanın etkisi ve durumların etkisi ile konum her zaman değişkenlik göstermektedir. Doğadan gelen genetik özellikler kimliğin oluşumunu etkiler.

Ekonomik ve sosyal olarak toplumun çözülmesinin ardından, toplumun varlığı ve talepleri değişim göstermektedir. Bu ilişkileri belirleyen ise arz- talep arasında kurulan pazarlık ilişkileridir. Öte yandan sınıflandırılan kişiler, bireyler topluluğudur (Giddens, 1991,s.105).

Etnik kimliğin oluşmasından itibaren benzer özelliklere sahip kişiler sınıflandırılır. Giddens'a göre sınıflandırma ekonomik sebeplerden dolayı yapılmaktadır. Öte yandan, sınıflar bireylerin toplamından oluşmaktadır. Başka bir deyişle, sınıfların oluşumu bireylerin toplamına bağlıdır. Ekonomiden doğan sınıflandırma ihtiyacı, toplumların konumunu belirlemektedir.

“İnsanlar, bilimsel olarak sınıflandırılır. Özellikle fiziki ve genetik özellikleri belirlenir ve ırk olarak gruplandırılır.” (Ünlütürk, 2015, s.94). “Öteki” olarak belirlenen ırk; bireylerin fiziksel ve çevresel özellikleri yorumlanarak farklı çatılarda sınıflandırılır. Bu nedenle, insan ırkının genetik özellikleri, “öteki” kavramını oluşturmada etkin bir yol izlemektedir.

“Ötekileştirme, insanları görsel farklılıklara göre kategorize eden, sosyal olarak yapılandırılmış bir eserdir ve bunlar görünmez farklılıkları belirtmek için kullanılır” (Wolf, 2018,s.1). Rowan Wolf, “öteki” ırkın görsel olarak fiziksel temeller yerine sosyal temellerini yansıtmaya başladığını düşünür. Öte yandan biyolojik faktörler, çevresel faktörler kadar etkilidir. “Sosyal, kültürel, politik ve ekonomik faktörlerin insan çeşitliliği üzerindeki etkisi, biyolojik faktörlerin etkisi nispeten azdır” (Ballard, 2002, s.5). Eş deyişle, biyolojik faktörler zamanla sosyal faktörlere dönüşür. Resmi dilin dışında; ten rengi, coğrafi konum vb. özellikler de gözetilmektedir. Buradan hareketle ırk kavramı fiziksel ve çevresel olarak ikiye ayrılır diyebiliriz.

“Darwin, bütün insanlığın tek bir tür olduğunu ve ancak coğrafi olarak alt türlere ayrılabilceğini söyler. Bu coğrafi farklılık fikirleriyle de ayrımcılık düşüncesine hizmet eder” (Aşar,2009,s.21). Darwin’e göre insanlık tek bir tür olsa da alt türlerine ayrılabilir. Bununla birlikte farklı coğrafyaların etkisi, ötekileştirmenin önünü açmaktadır.

Ancak bireyin sınıflandırılması ile beraber toplumlar arasında benlik çatışması çıkar. Sonucunda ise bir toplum kendi benliği dışında diğerine “öteki” olarak belirlemektedir.

Laikleşme sürecindeki devlet artık başka kaynaklarla ötekileştirir. Toplumsal entegrasyon sorunu da, basitçe, kentleşme ve ekonomik modernleşme, mal ticaretinin, haberleşme ağının ve insanlararası ilişkinin yayılması ve hızlanmasından kaynaklanmaktadır (Habermas, 2002 ,s.19-20).

Ekonomik nedenlerle sınıflandırılan toplumda, “ben” dışındaki kişiler, öteki olarak tanımlanır. Öte yandan Habermas’a göre, bu durum siyasi egemenliği korumak amacıyla yapılmaktadır.

Dışsal ötekiliğin gizini inkar etmek -ona sahip olduğu içsel eksiklikler yüzünden fethedilmesi ya da dönüştürülmesi gereken masum, ilkel, terörist, Doğulu, kötülük imparatorluğu, vahşi, komünist, az gelişmiş ya da pagan gözüyle bakmak- kişinin kendi kilisesi ya da akademisi içindeki radikal farklılığa dönüştürülecek ve yenilgiye uğratılacak bir ötekilik (ahlaksızlık, karışıklık, kötülük ya da akıldışılık) gözüyle

bakmaktır. içsel ve dışsal ötekinin tanımları birbirine karışır ve ikisi de sonunda benliğin içindeki ötekine verilen tanıma sızar (Connolly,1995, s.62-63).

“Öteki”, diğer toplumların kendinden aşağı gördüğü topluma ya da bireyler topluluğuna karşı etiket oluşturur. Connolly’ye göre “öteki” olan toplum az gelişmiş, barbardır. Başka bir deyişle, toplum tarafından “öteki”nin varlığı için dışlayıcı özellikler icat edilmeye çalışılır.

Toplum kendindeki özellikleri konumlandırabilmek, öteki olandan ayrılabilmek için kendi dışındakileri öteki olarak görür. kendini tanımlayabilmek ve olumlayabilmek için başka bir “öteki” inşa etmek zorundadır. Yaratılan ötekinin, toplumdaki farkı başka ırktan olmasıdır (Dalıcı, 2013, s.77).

Toplum, kendi dışında yarattığı topluma öteki adını verir. Dalıcı’ya göre “öteki”, ırk üzerinden belirlenir. Ayırt edici özellikler, “öteki”yi tanımlar. Eş deyişle toplum kendini ayırt edici özellikleriyle üst- ırk olarak görürken, “öteki”yi ise aşağıda görür. Toplumun var oluşunda yapısal kriz, “ben” ve “öteki” arasındadır.

“Azınlık kesime ait olan öteki, tuhaf bireyler topluluğu olarak özümser. Ayrıca, onların marjinal olması, toplumun yargı sınırlarını aşmaktadır” (Durna,2014,s.151). “Öteki” olarak adlandırılan sınıf, söyleme göre azınlık kesime hitap eder. Toplum, “öteki”yi sınıflandırmak için onu marjinal görür. Durna’ya göre, “öteki” hiçbir zaman, topluma ait değildir.

“Kategorilerin her birinin kendi varlık katmanlarında geçerliliği ve kendine göre bir yasası vardır. Sonra aynı varlık katmanında bütün kategoriler, birbiri içine örülür. Aşağı katmanın kategorileri yukarı katman tarafından yeniden belirlenir” (Akarsu,1979,s.102). Sınıflar arası terimler, topluma göre yeniden düzenlenir. “Öteki”nin kategorileri ise, toplumun dışında kalan şekilde ve topluma aitlik dışında yeni bir kavramdır.

Bu toplumlar bölgeselleşmiş ve dahası nüfuslarını kendi kendilerine düzenleyen, kimi zaman sayıları birkaç düzineyi bulan; birey sayısını sabit, cinsiyete ve yaşa göre kısmen değişmez bir dağılım içinde tutan toplumlardır. Fazlalıkların dışlanması veya toplu göçe zorlanması, bireysel ayrılmalar, başka özerk kolonilerin kurulması söz konusudur (Morin, 1973, s.21).

Toplumun içerisinde az olan ama topluma ait olmayan “öteki”ler, “öteki” olmayana karşı daha azdır. Üstünlük sağlayıcı olan toplum, fazla olarak görür ve “öteki”yi dışlar.

Birçok Avrupa dilinin kökenini oluşturan Latince'de ise "öteki" için alius (alia ve aliud) kelimesi kullanılmaktadır. Kelimenin en dikkat çekici yönü, İngilizcedeki alien ("yabancı") kelimesinin kökeni olmasıdır. Bir diğer Latince "öteki" kelimesi ise ceterus'tur ve "kalan (öteki)" anlamına gelmektedir. Romalı olmayanları belirten bir başka "öteki" kelimesi de, bugün dahi bu ötekilik mirasını sürdüren barbaria'dır. Yunancadaki allos (ἄλλος) kelimesi ise Latince'deki alius kelimesiyle aynı anlamdadır. Allos ve alius kelimelerinin ortak özelliği zıtlarının idem (Lat.) ve idios (Yun. ἴδιος) yani "aynı" kelimesi olmasıdır. Dolayısıyla Avrupa'yı derinden etkileyen bu kültürler açısından "öteki", aynı zamanda keskin bir farklılığı ifade etmektedir. Türkçedeki "öteki" kelimesi ise Latince ceterus'a (İng. the rest) yani "geri kalan"a daha yakındır (Nahya, 2011,s.29).

Buna göre "öteki", toplumun "öteki" yüzüdür ve daha az olan kısmı temsil eder. Toplum, öteki üzerinde hakimiyetini sürdürmektedir.

"Kendi kimliğini fazla benimseyen toplum, yarattığı ötekiyi aşağılar, dışlar ve şiddet gösterir. Bu da toplumun "öteki"ye bakış açısının oldukça katı olduğunun açık bir ifadesidir (Aşkın,2007,s.215). Belirlenen özellikler toplum ve "öteki" arasında krize açıktır. Öte yandan, toplum ötekiyi kabul edememektedir. Bu nedenle de toplum, azınlıkları ötekileştirme yoluna gider.

Ötekileştirme ve sosyal dışlanma alanında, birçok farklı yön ve konu ele alınır. Ayrımcılık, ırkçılık, yoksulluk, küreselleşme, göç, sosyal refah, sağlık ve insan hakları dahilindedir. Ayrıca potansiyel olarak veya gerçekten marjinalize edilmiş ve dışlanmış bireylerin, grupların ve popülasyonların listesi kapsamlıdır: etnik azınlıklar, göçmenler, engelliler, izole yaşlılar, eski mahkumlar, uyuşturucu kullanıcıları, birlikte yaşayanlar HIV / AIDS, psikiyatri hastaları, evsizler ve marjinalleştirilmiş gençler (Schiffer and Schatz, 2008, s.5).

Ötekileştirilen kişiler, azınlık olarak çoğunlukla etnik bir kimlik oluşturmaktadır. Schiffer ve Schatz'a göre etnik kimliği ötekileştirmenin bir yöntemi de, sosyal haklardan yoksunlaştırmaktır. Bu nedenle ötekileştirilen gruplar, toplumun bireyleri ile eşit değildir.

"Ötekileştirmenin fiziksel mesafeyle herhangi bir bağlantısı yoktur. Ötekileştirilen grup, ana toplumun bölgesindedir. Aralarında hissettirilen bir mesafe vardır" (Tatar, 2013.s.77). Ötekileştirme, toplumun dışında kalan olarak ifade edilir. Buna göre ötekileştirme, dışlanan birey veya toplulukların sosyal hayatlarına bilinçli bir şekilde yansıtılır.

“Grupların arasındaki çatışmadan doğan ötekileştirme sorununda kaybeden öteki olur. Ayrımcılığa uğrayan ve dışlanan kesim azınlıktır”(Tekgürler, 2015,s.8). Ötekileştirilen kişilere yönelik, önyargılar şekillenir. Başka bir deyişle önyargı beslenen topluluklara yeni tanımlamalar getirilir.

“Bir grup üyesi, kendi grubu dışındaki bireyleri, öteki olarak görür. Ötekileştirmenin, olumsuz sebebi, aidiyetten yoksun bırakmaktır” (Arar ve Bilgin,2010, s.2). Arar ve Bilgin’e göre ötekileştirme, olumsuzlaştırma olgusudur ve bu bağlamda aidiyet konusu tartışma yaratmaktadır.

Postmodernizmin atmosferinde, toplumsal ve sembolik düzenin; farklılık ve “ötekilik” arayışı dolayısıyla yeniden üretimi bütünüyle aşıkârdır. Her yerde cinslerin farkı, kültür ve doğa farkı, ulusal ve bölgesel kod farkları ortaya konmaktadır. Üstelik iletişim bolluğu, bir iletişim duvarına dönüşerek insanı dışa açılmaya değil, kendini savunmaya ve kendine dönmeye yöneltmektedir (Selçuk, 2012, s.93).

Ötekileştirme; biyolojik faktörler ve çevresel etkiler üzerinden yapılmaktadır. Cinsiyet farkı, kültür ve ulusal kimlik, ötekileştirici ifadelerdendir. Selçuk’a göre iletişim, ötekileştirme üstünde baskı kurar. Bu nedenle ötekileştirilen topluluklar, toplumdan uzaklaşmak zorunda kalır.

Aslında “öteki” ya da “ötekileştirme”, bazı farklılıkların yaşanan, bilinen, göz önündeki olağan farklılıklarımız şeklinde değerlendirilmesinden destek alan bir algıya dayanmaktadır. Bir toplumsal yapıya, gruba, inanca, bir siyasala ait bir takım farklı özelliklerin, sadece onlara özgü, o grubun, inancın vb. bütün mensuplarınca paylaşılan güçlü, değişmez, kalıcı, net, özgün ve içkin özellikler olduğu iddiasından destek alır. Dahası buradaki kanılar, bir gruba üye olduğu düşünülen kişilere karşı sert önyargılar ve genelleştirici ezberlerle doludur (Çobanoğlu ve Demir, 2018, s.514).

Ötekileştirilen kişi veya topluluklar farklı olarak değerlendirilir. Toplumun katı kuralları vardır. Buna göre inançlar, güçlü ve değişmez olarak bir kurala dayandırılmaktadır. Toplumun ötekileştirdiği birey ve gruplara karşı önyargı oluşturur. Başka bir deyişle, “öteki”, toplumun içerisine kabul edilmediğinden dolayı dışlanmaya maruz bırakılır.

“Toplumun “öteki” yüzü olan etnik kimlik, var oluşu nedeniyle, toplum tarafından özümsememesi halinde, özgürlüğünü azaltıcı kurallarla yönetilir ” (Wallace and Wolf, 2012). Ötekileştirilen ırk, toplumun alt kısmında yer alır. Üst toplum, ötekinin üstünde baskı kurar. Wallace ve Wolf’a göre kurallar,

ötekileştirmenin yasallaşmasıdır. Böylece, ötekileştirilenler, yasalar önünde de ayrımcı bir politikayla karşı karşıya kalır.

2.2 Ayrımcılık Kavramı

Ötekileştirmenin tutum ve davranışa dönüşmesi, ayrımcılığı beraberinde getirir. Kendilerini “ben” olarak tasvir eden ayrımcı topluluklar, “öteki” olarak adlandırdıkları bireylere ve gruplara yönelik dışlayıcı davranış sergilemektedirler.

Her, birey toplumdaki özelliklerine göre bir kimlik içinde yer alır. Toplum, kendi kimliğini oluşturan bireylerde ayırım gözetir. Bunlar, özellikle cinsiyeti ve etnik kökeni doğrultusunda gelişmektedir. Aynı kimliğe sahip olmayanlar “öteki” olarak tarif edilir. “Öteki” olan gruba yönelik yapılan ayrımcılığın temelinde önyargılar vardır (Aksaç ve Akdağ, 2015,s.6).

Aksaç ve Akdağ’ya göre ayrımcılık, “biz” ve “öteki”nin arasındaki ilişkiden doğar. Irk, mezhep gibi etnik kökenler “öteki” sayılmaktadır. “Biz”, aynı ırka mensup kişileri anlatırken; “öteki” ise o ırktan olmayan azınlıklar olarak tabir edilir. Ayrımcılığın temelinde önyargı vardır. Bu sebeple, aynı ırktan olmayan kişilere belirli misyonlar yüklenir ve o şekilde değerlendirilir. Farklı ırktaki kişiler ötekileştirilir ve bu ötekileştirme eyleme dökülerek ayrımcılık yapılır.

“Ayrımcılık, ‘ırk’, cinsiyet ve etnik kökeni temel alır ve ayrımcı topluluklar, bu özellikleri sorunlaştırır. Ayrımcılık olarak nitelendirilen eylemler; reddetme, kısıtlama, bir kişi ya da bir grup insanı dışlama olarak sıralanabilir”(Çayır, Bağlı, Esen,2008,s.31). Ayrımcı bireyler ve gruplar, ötekileşirdiği topluluğun ırkları üzerinden yorumlama yaparlar. Bu tutum ve davranışlar, ayrımcı eylemlere yol açar. Toplumda dışlanan “öteki”, reddedilmesinin ardından bulunduğu ortamda kısıtlamalarla karşı karşıya kalır. Buna göre, dışlanmakla karşı karşıya kalan birey ya da etnik grup, ayrımcı eylemlere maruz kalır.

Ayrımcılık temel olarak iki farklı görünümde. Doğrudan ve dolaylı olarak ayrılan ayrımcılığı türleri arasında, doğrudan olanı direkt olarak e etnik kökenine, inancında eş deyişle ırkına yönelik yorumlamalarda bulunur ve onları kendi yarattığı kriterlerin dışına çıkararak, toplumun özelliklerinden faydalanamamasına neden olur. Açık bir şekilde yapılan ayrımcılık, fark ettirilmeden de yapılabilir. Dolaylı olarak ayrımcılık, genellikle imalar ve hukuki ve toplumsal olarak belirlenen kurallardan sorumlu tutar (Çelenk, 2010, s.221).

Çelenk'e göre ayrımcılık, doğrudan ve dolaylı olarak iki şekilde kendini göstermektedir. Dolaylı yoldan yapılan ayrımcı tutum ve davranışlar, "öteki"ye belli etmeden ama sonuçtan etkilenirken, doğrudan ise "öteki"nin aşağılanması ve dışlanması yoluyla yapılmaktadır. Başka bir deyişle, dışlanma ve aşağılama yapılarak sağlanan ayrımcılık doğrudan olarak adlandırılırken, herhangi bir tavır gösterilmeden ötekileştirilen bireyin ya da toplumun sonuçlarla yüzleşmesi ise dolaylı ayrımcılığı tanımlar. Aşağılanan toplum, "öteki" bir yüz olarak eşitlik karşıtı davranışlar ile karşı karşıya kalır. Bu davranışlar, alay etme ve aşağılama gibi eylemlerle gösterilirken dolaylı da olsa ötekileştirilen toplum yok sayılmaktadır.

Fiziki olarak merkezdeki "ben", her konuda merkezdedir ve öncelikle kendisini düşünmektedir. "Ben" ile "öteki" arasında bir mesafe oluşmakta, dikatomi olarak adlandırılan ikiye ayrılma, iki karşıt gruba bölünme ve çatallanma ile başlamaktadır. Olumlu ve olumsuz anlamlarda önem sırasını belirginleştirmektedir (Demirci,2016,s.220).

Ayrımcılıkla mücadele eden "öteki", diğer toplumun alt kısmında yer alır. İfade edilen gruplar arası bölünme ile beraber, ötekileştirilen toplum alt katmanda yer alır. Bunun yanı sıra toplumda ayrımcılık yapan kesim, ötekileştirilen birey ya da etnik gruptan daha üstün bir öneme sahiptir. Demirci'ye göre, ötekileştirilen kesime verilen önem oldukça azdır. Bir topluma ait olan birey, kendi haklarını kolaylıkla sahip olabilirken, etnik grup veya farklı kimlikteki kişi dışlanmaktadır.

Günümüze kadar gelen zaman içerisinde, "öteki" olarak adlandırılan toplum ayrımcılıkla yüzleşmektedir. Cinsiyet, etnik köken, inanç farklılıkları nedeniyle, hem dolaylı hem de doğrudan ayrımcılığa uğrayan gruplar, önyargılar ile yadırganmaktadır. Belirli bir kalıpta değerlendirilen "öteki" olumsuz davranışlara maruz kalmaktadır (Göker, 2017, s.270).

Toplum, ötekiye karşı önyargıya sahiptir. Onları belirli bir kalıba oturtarak, kimliklerine karşı yorumlama yapmaktadır. Ayrımcılık, söyleme göre daha çok ırk ve cinsiyet üzerinden yapılmaktadır. Göker'e göre ise bu davranışlar, kuşaktan kuşağa devam etmektedir. "Stereotipler, bir ortamda tutulan gruplar hakkında yanlış veya yanıltıcı genellemelerdir"(Blum,2004,s.251). Doğrudan ve dolaylı yoldan ayrımcılığa uğrayan etnik kesim varoluşu ve kendi toplumundan gelen özelliklerle aşağılanmaktadır. Topluma ait olmayan özellikler, bu yolla ifade edilirken, toplum arasında ikilik yaratılmaktadır.

Teknik ya da kültürel olsun, maddi olsun, toplumun kaydettiği her gelişme, ayrıcalıklı olmayan sınıflar açısından bir eksilme, bir yoksullaşmadır. Gelecek, bu sınıflar için hemen hemen tümüyle engellenir. Dolayısıyla gerek olumlu gerekse de olumsuz açıdan, toplumsal olanaklar bireyin geleceğinin çok genel olarak belirlenmektedir. En bireysel sayılabilecek olanak bile, bir toplumsal olanağın içselleştirilmesinden ve zenginleştirilmesinden başka bir şey değildir (Akarsu,1979, s. 247).

Toplum ve ayrıştırılan “öteki” grup arasında bir sınıf ayrımı oluşur. “Öteki” toplum, yoksullaştırılan ve haklarına dilediği biçimde sahip olamayan kesimdir. Öte yandan toplumun olanakları, eşitlikçi bir şekilde değildir.

Birçok toplumun, kendine ait yasalarından biri de kendi varlıklarının dışındaki grupları, aşağı olarak görmektir. İki grup arasındaki mesafe, “öteki” yi toplumdan soyutlayarak, olduğundan daha aşağı çekerken, ana toplum ayrıcalıklarını üst seviyeye çıkarır. Verilen mücadelelerde, asıl kimlik, önyargıları ve dışlayıcılığıyla birlikte “öteki”ye karşı çatışmalara yer vermektedir (Ataöv, 1996,s.1-2).

Toplum ve öteki arasında var olan ilişki, ayrımcı toplumun kendi birliğini savunmasının ardından, iki toplum arasındaki çatışma yoğunlaşarak baskıya dönüşmektedir. Düşman olarak görülen “öteki”nin, toplum ile mücadelesinde ayrıcalıklar ön plandadır. Başka bir deyişle, toplumlar arasında hiyerarşik bir düzen vardır. Alt ve üst olarak adlandırılan toplum, sınıflandırma yöntemiyle, siyasal ve toplumsal baskıları ve iki etnik kimlik arası sınırların çizilmesini etkin kılar.

Günümüzde evrensel olarak aidiyet yaratan sınıflandırmaya ve ulus kavramına yer vermek yerine cinsiyeti ve etnik kimliği önde tutarak, savaşını gruptan çok bireye yönelik vermektedir. Buna göre artık ortak bir kimlik anlayışı yoktur. Başka bir deyişle, toplumlar üzerinden genelleme yapılmamaktadır. Bireysellik üzerine inşa edilen, önyargı toplumu, etnik kimliğe dışlayıcı yorumlar getirerek, toplulukları birbirinden ayırır (Selçuk, 2012,s.91).

Selçuk’a göre, günümüzde ayrımcılık ırk ve cinsiyet kavramları üstünden yapılmaktadır. Toplumun belirlediği rollerde ortak nokta gözetilmemektedir. Bu nedenle de evrensel değerlerin aksine ulusal kimliklerde bir ayrım söz konusudur. Eş deyişle, cinsiyet ve ırksal kimlikler arasında parçalanma devam etmektedir.

Kavramları üreterek gruplar üreten, hatta kendilerini üreten grupları ve kendilerine karşı üretildikleri grupları üreten, birbirinden ayrılmaksızın mantıksal ve sosyolojik olan bölme ilkeleri mücadele içinde ve mücadele ihtiyacı içinde işlerler.

Toplumsal dünyanın anlamına dair mücadelelerin bahis konusu, temsillerin temelinde yer alan sınıflandırma kalıpları ve sınıflandırma sistemleri üzerindeki iktidardır; buradan yola çıkarak da grupların seferber edilmesi veya seferber edilmemesidir (Bourdieu,2015,s.694).

Gruplar arası mücadelede sınıflandırma kavramı ön plandadır. Siyasetin etkisi ile gruplar arasında birliktelik yoktur. Bu ayrımcılık öğeleri sosyolojik kalıplar üzerinden uygulanmaktadır. Bourdieu'a göre, sınıflandırma siyasi bir sistemdir. Bu nedenle, gruplar arasındaki ayrımcılık, çeşitli açıklamalarla beraber yapılan eylemler, mantıklı sebeplere oturtulmaya çalışılmaktadır.

Kimlik ve farklılık oyununda kendi yapılarının nasıl yeni olanaklar ortaya çıkardığını göstermeli, sonra da bu çabanın değerini savunabilmelidir. Zorunluluk duygusunu rahatsız etmeye, birbirlerini seyrek olarak savunmaya davet ettikleri ortak varsayımı muhalefet ederek yerleşik tarafların ayrıcalığını zayıflatmaya ve günümüzün tehlike ve engellerini okumak için alternatif bir yol sunmaya çalışır (Connolly, 1995, s.84-85).

Toplum ötekiyi savunmaz, dahası aşağılar. Connolly'e göre "öteki", bir tehlike olarak görülür. Ayrımcılık yoluyla ötekileştirilen etnik kimlik, zayıflaması için çaba harcanmaktadır. Bu sebeple, tehdit unsuru olan birey ve grup, yeterli ayrıcalığa sahip değildir ve haklarını alabilmek için alternatif yollar aramaktadır.

“Ben” ve “öteki” arasındaki çizgide kavramlar da değişmektedir. Güvene karşıt güvensizlik, anlayış yerine ön yargı, iş birlikteliği yerine toplumsal ve siyasal müdahaleler vardır” (Bauman,2014). Ötekileştirilen ırk, ayrımcılığa maruz kalır. Getirilen önyargılar, ötekileştirilen toplumu belirli bir kalıp içerisine koymaktadır ve bu etiketlerle yüzleşen etnik grubu topluma kötü tanıtmaktadır. “Erken Batı düşüncesi, kimlik ve aynılık kavramları ile eşit saydığından beri, kötülük deneyimi de dışsallıkla ilişkilendirmektedir. Ötekilik, ruhun saf birliğini lekeleyen bir yabancılaşma bağlamında ele alınır” (Kearney, 2012, s.87). Kearney'e göre “biz” kavramı iyi olarak görülürken, “öteki” ise kötü olarak benimsenmektedir.

“Toplumdaki bireyler sadece toplum tarafından üretilen ayrımcı jargonlar ve tutumların yanı sıra yasal süreçleri üreten bir üst güçle savaşıyor”(Seçil, 2015,s.11). Söyleme göre, toplumdan ayrıştırılan kimliklerin sebebi, ülkenin siyasi ve toplumsal politikalarının yansımasıdır. Öteki bir deyişle toplum, devlet tarafından ayrımcılığa uğramaktadır.

Çıkar çatışmasında doğan ilişkilerde, aidiyet kavramı öne sürülür. Cinsiyet ve etnik kimlik olarak birbirine benzer özelliklere sahip olan toplumlar istediklerini alana kadar uyum içerisinde geçinme çabasına girer. Eğer, iki grup arasında bir benzerlik yoksa ana grup, diğerlerine karşı anlayıştan yoksun, aşağılayıcı tutumlara başvururlar. (Arar ve Bilgin,2010,s.4).

Toplum kendine ait olarak görmediği “öteki” kimliğini değersizleştirmeye çalışmaktadır. Bu sebeple de onlara yönelik farklı bir tutum izler. Ayrımcı kimlikler, “öteki”ni kötü olarak kabul ederken kendilerini iyi olarak belirtmektedirler. Buna göre ötekileştirilen etnik gruba anlayışsız bir davranış sergilenmektedir.

İrkçılık; ötekileştirme, ırk sınıflandırması ve ayrımcılık öğelerini içinde barındırır. Aynı ırktan olmayan kişilere karşı, etik dışı yapılan siyasal, toplumsal ya da fiziksel olarak yapılan baskıdır. “İrkçılık, insan çizgisi boyunca bir üstünlük/aşağılık hiyerarşisidir. Bu hiyerarşi farklı şekillerde oluşturulabilir ve işaretlenebilir” (Grosfoguel, 2016,s. 10). Aynı şekilde, ırkçı tutum ve davranışlar, hiyerarşik düzeni etkiler. Farklı ırktan gelen kişiler, aşağı konumda gösterilirken; aynı ırka mensup kişiler üst- ırk algısını oluşturur.

Ayrımcı tutumlar, bireye değil; gruba ya da grup üyelerine karşı gösterilen ırkçı tutumlar ve ön yargılardan oluşmaktadır. Onları yokmuş gibi görme, kendi bulunduğu çevreden uzaklaştırmaya çalışma, uzaklaştıramıyorsa da kendisinden aşağıda görüp, yargılama yoluyla olumsuz düşünceye varabilecek hakarete maruz bırakarak sergilenmektedir. Onların varlığını kabul etmenin, ırk bütünlüğünü bozacağı düşünülmektedir.

“İnsan, evrensel bir varlıktır. Hangi etnik kökenden geldiği, cinsiyeti, dili, dini ırkı fark etmez, her canlı varlık insandır” (Göregenli,2012,s.18). Buna rağmen ötekileştirme ve ayrımcılık devam etmektedir.

İrkçılık, farklı ırkların varlığını kabul eden, ırkların arasındaki eşitsizliğe dayanan doğal bir hiyerarşik düzenin bulunduğunu savunan, kendi ırkının üstün diğer ırkların da aşağıda olduğuna inanan, bu çarpık inancın doğal bir sonucu olarak da mensubu bulunduğu ırk lehine ve diğer ırklar aleyhine her türlü düzenleme ve uygulamayı haklı ve meşru gören; kısaca ırkçı politikaları savunan eşitsizlikçi bir dünya görüşüdür (Ruhi, 2018, s.1).

Ruhi’ye göre ırkçılık eşitsizliği savunmaktadır. İrkçilikta, hiyerarşik bir düzen söz konusudur. Bu sebeple, ırkçılıkta alt-üst ilişkisi vardır. Aşağı görülen kimlik, ayrımcı politikalara maruz kalır.

İrk ayrımcılığı hangi zamanda olursa olsun toplumun etnik kökenine bakarak karar verir. Toplumlar yıllar içerisinde değişim gösterir. Buna bağlı olarak değişen toplumun konumu, teknolojik gelişmeler, yasalara beraber değişim gösterir. Sabit kalan ise toplumların “öteki”ırka olan bakış açısı olur (Balibar ve Vallerstein, 2000,s.45).

Tarihsel süreçlere bakıldığında, ırkçılık değişim içindedir. Hiyerarşik üstünlük, düzeni belirler. Başka bir deyişle, etnik kökenler sabit kalırken; o etniğe özgün davranışlar, sınıflandırmalar ve tüm detaylar değişir. İrkçılık zaman içerisinde yeni boyutlar kazanır. Birçok ülkenin tarihine yön veren savaşlar, barışlar, zaferler, insan hakları ve hukuki boyutları yıllar içerisinde büyük değişimler gösterir.

İrka dair araştırmalar, 17.yy ile 18.yy arasında yaygınlaşır. İrkin belirlenmesine yönelik geliştirilen bilimsel çalışmalar, toplumun fiziksel özelliklerine dayandırılarak gerçekleştirilmektedir.” Deri rengi “ ırk ayrımının yapılmasında belirleyici faktör olmaktadır. Buna göre aynı deriye sahip olmayanlar, farklı etnik kökene aittir (Sumbas,2009,s.263).

Bireyin deri rengi siyah veya başka bir renk ise ötekileştirilen ırka aittir. Bu nedenle “onlar”, beyaz ırkın üstünlüğünün ekonomik, sosyal ve siyasal açısından bağımlı kalır. Batı, deri rengini temel bir bilimsel ırk sınıflandırması olarak seçer.

Burjuva toplumunun neden olduğu anlayışta, cinsiyet ve etnik kimlik büyük rol oynar. Tarihin eski zamanlardan beri süregelen bu anlayış toplumun her alanına sızır. Aile birliğinin düzeninden, ekonomik nedenlere kadar birçok alanda “öteki” topluma sorunlar çıkarılmaktadır. Kimlik, toplumların arasını bozan, en büyük kriterdir (Eagleton, 1993,s.32).

Etnik kimlik ve cinsiyet farklılıkları, hiyerarşik bir düzenden doğar. Toplumun her alanında etnik ırka yeni düzenlemeler getirilir. Sosyal ve ekonomik alanlara ek olarak siyasi haklarda da ayrımcılık uygulanmaktadır.

Kültürel anlamda toplumsal cinsiyetlere de yapılan ayrımcılık, evrensel sınırı aşmaktadır. Biyolojinin, kadınların bir kaderi olduğu anlayışı, zaman içerisinde yaygınlaşır. Cinsiyet kavramlarına yönelik yeni araştırmalar, kültüre katılan özellikler güncellense de bu bakış açısı sabitliğini korur (Butler, 2014, s.50).

Butler’a göre cinsiyet ilk başta biyoloji ile eşleştirilmektedir. Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasında bir ayrım vardır. Kadın ve erkek cinsiyetleri de bulunduğu toplumdaki yerleri bakımından eşit değildir.

Sosyal Darwinizm'e göre toplumun güçlü olarak tabir edilen varlıkları hayatta kalmalıdır. Sağlam olmayan, güçsüz, zayıf varlıklar en kısa sürede imha edilmelidir. Topluma direkt olarak yapılan müdahale, toplumsal ilerlemenin de stratejilerini kendine göre en hızlı sürede yorumlamaktadır. Özellikle değişimi beklemeyen toplumlar, kararlarını verir ve işe yaramayanları yok eder (Dursunoğlu,2016,s.220).

Darwin buna göre insan ve maymunların ortak bir atadan geldiğini; çok ilkel maymunu bir hayvandan türediğini iddia etmektedir. Bazı ırkların çok fazla geliştiğini yani evrimini tamamladığı düşüncesindedir. Bazılarının ise tam olarak gelişmediğini, maymuna daha yakın olduğunu yanıtlamaktadır. Gelişen halkın, Avrupalı beyazlar olduğu; gelişmeyenlerin zenciler, aborjinler gibi vahşi, barbar, tembel gibi tabir edilen ırklardır.

Öjeni anlayışı, Sosyal Darwinizm'in sakatlara yönelik uygulanan bir versiyonudur. Sağlıklı olmayan bireyler, toplumdan yok edilmelidir. Bu anlayışa göre sağlam olanlar kalmalı, zayıf olanlar ise toplumdan çıkartılmalıdır. Çünkü bu kişiler, topluma zarar verir. Verimi olmayan insanlar azalmalı, sağlıklılar çoğalmalıdır (Ardoğan,2011,s.23) .

Öjenistler, sağlıklı görmedikleri ırkı yok etme çabasındadır. Onların varlığı, üstün ırkı hasta edebilir, virüsleri yayabilir, hastalıklı kişilerin topluma oldukça zararlıdır. Bununla birlikte onların öncelikle toplumdan uzaklaştırmak, yani tecrit etmek ve sonrasında ise onları yok etmek planlanmaktadır.

Ayrımcılık, oldukça güçlü bir kavramdır. Bu güç, insan hayatının geleceğine karar verebilmektedir. Beraberinde ise yok edici, dışlayıcı tutumlarla etnik grubu rahatlıkla ortadan kaldırabilir. Evrensel bir kavram olan ayrımcılık, "öteki" olana yönelik tutumlarında saldırganlığı elden bırakmamaktadır (Kırık, Öztürk, Saltık ve Orujova, 2018,s.16).

Ayrımcılık, ötekileştirici tutumlar ile ortaya çıkar. Zaman içerisinde de fizyolojik ve kişisel özellikleri hedef almaktadır. Evrensel olarak görülen ötekileştirme, her kimliğe gösterdiği farklı davranışlarla zaman içerisinde boyut değiştirmeye devam etmektedir. Bunun yanı sıra diğer milletlerin, ABD'nin keşfinden itibaren ekonomik nedenlerle başlattığı sömürgecilikle başlayan ayrımcılık, dünyayı etkisi altına alır. Siyahilere karşı yapılan ayrımcılığın ABD'de büyük bir tarihsel yolculuğu vardır.

2.3 Amerika'da Siyahilere Yönelik Ötekileştirme ve Ayrımcılık

Amerika, Kristof Kolomb tarafından 1492 yılında keşfedilir. İspanyol, İngiliz ve Fransızların sömürü bölgesi haline getirilir. Amerika'nın keşfiyle beraber, sömürgeciler ve yerliler arasında ötekileştirme ve ayrımcılık politikaları baş gösterir.

Dünyanın daha küçük olduğunu zanneden Kolomb hesapladığından binlerce mil daha uzakta olan Asya 'ya hiçbir zaman ulaşamaz. Yolunun dörtte birini kat ederken, Avrupa ile Asya arasında bilinmeyen, haritalarda yer almayan bir kara parçasına, yani Amerika'ya rastlar. 1492 Ekiminin başlarıdır ve Afrika'nın Atlantik kıyılarındaki Kanarya Adaları 'ndan okyanusa açılmasının üzerinden otuz üç gün geçmektedir (Zinn, 2000, s.11).

Sömürgecilik kavramı, Amerika'nın keşfinden itibaren ekonomik boyutunu yönlendiren, şekillendiren ve toplumun yönetimini belirleyen en önemli kriterlerden biridir.

1492'de Kolomb tarafından keşfedilen Amerika kıtasını istila eden İspanyol, İngiliz ve Fransız sömürgeciler, kıtada yaşamakta olan milyonlarca yerli halkı taşıdıkları salgın hastalıklar ve ateşli silahlar ile yok eder; Maya, Aztek gibi kadim medeniyetleri sona erdirir (Esen, 2017).

Amerika'nın keşfedilmesinin ardından kıtaya yerli halkın dışında; İspanyollar, İngilizler ve Fransızlar yerleşir. Sömürgeci ülkeler çeşitli yöntemlerle yerel halkı yok etmeye çalışır. Ekonominin devamlılığını sürdürmesi için kölelerin çalıştırılması gerekmektedir. Yerel halkı sömürü haline getirmek, ayrımcı bir davranıştır.

Sömürgecilik sistemi, beyazlar için yüz karasıdır: Zavallı yerliler kırbaç altında İspanyollar'ın Yeni Dünya'da erkenden geliştirdikleri şeker kamışı, boya çıkarılan bitki ve daha sonra tütün tarlalarında, aynı zamanda en zenginlerinin bulunduğu Darien'de birkaç altın madeninde aralıksız çalıştırılmaktadır. Kızılderili yerlilerin hızla yok edilmeleri korkunç boyutlara ulaşınca, sömürgeciler Afrika'dan siyahi ırktan köle getirmek zorunda kalırlar. Böylece 1501'de tarihin en karanlık sayfalarından biri daha başlar: Bu da siyahi ticarettir. Köylerine kadar gidilerek avlanan ve siyahi taşınan gemilere balık istifi gibi yerleştirilen Afrikalılar, geri dönme umudu hiç olmayan ve sömürgeciler tarafından sopalanıp kamçılanarak köle olarak gönderilir (Luraghi, 2000, s.57-58).

Sömürgeci ülkelere biri olan İspanyollar, Amerika'nın yerlilerini daha çok tarıma yönelik işlerde çalıştırmaktadırlar. Kızılderililerin yok oluşu ile beraber,

Afrika'dan getirilen siyahiler, birçok kişi ile birlikte gemilere sıkıştırılarak ve şiddet görerek gemilere yerleştirilir. Bu nedenle kırbaç ve sopa yöntemi, ötekileştirilen siyahi ırka gösterilen ayrımcı yöntemlerden biri olarak değerlendirilebilir.

Hem özgür hem de köleleştirilen yüz binlerce Afrikalı, Amerika ve Yeni Dünya'da kolonilerin kurulmasına ve hayatta kalmasına yardım eder. Bununla birlikte, birçoğu, Amerika'daki köleliğin 1619 olarak önemli bir başlangıç noktası olduğunu düşünür. Mürettebat, Portekizli köle gemisi Sao Jao Bautista'dan Afrikalıları ele geçirir (History.com Editörleri,2018).

Sömürgeci ülkelerin, çoğunlukla Afrika kökenlileri gemiye doldurarak Amerika kıtasına getirmeleri, köleci sistemi başlatıp, toprak sahibi olma çabaları ile ırkçılığın ilk adımları atılır Amerika'da ırkçılık Afrika kökenlileri kişilerin geldikten sonra, iyi bir yaşam sürmemeleri, diğer ırkların emrinde çalışmaları ile bir sistem oluşturur. Siyah ile beyazın eşit tutulmaması, ABD'de ayrımcılığı başlatır. Siyahilerin, beyazların kölesi olarak çalıştırılması ile ABD'nin ötekileştirmeyle sorunu hukuki, yaşamsal ve ekonomik özgürlükler etrafında çevrenir.

Britanya kontrolündeki Kuzey Amerika'ya 1607 yılında Jamestown, Virginia'da İngilizlere ait kurulan kalıcı yerleşim bölgesinin kuruluşundan 12 yıl geçmesinin ardından 20 siyahi Afrikalının bir korsan ticaret gemisinin gelmesiyle kölelik sistemi devam eder. Köleler 50 yıl boyunca önemli bir geçim kaynağı olarak sayılmazlar. 17.yy'ın ikinci yarısında kölelerin ücretlerinin azalması ve sözleşmeli işçilere oranla daha fazla ihtiyaç duyulmasının ardından yükselişe geçer. Güney eyaletleri 1770 yılının başlarında %40'ını köleler oluştururken, Kuzey'de ise oran %5'dir. Güney'de daha da kötüleşen kölelik sisteminde köle kadınların çocukları köle ilan edilir ve köle sahiplerine kölelerini cezalandırırken öldürmesine izin verilir(Nihayet Özgürüz, 2010, s.4)

Afrikalıların iş gücü olarak görülmesi ile beraber, Güney eyaletinde daha fazla olmaları; Amerikan ırkı, adaletsiz, özgürlük kısıtlayıcı ve ekonomik üstünlük içeren tavırlara neden olur. Kölelerin sayısı yıllar geçtikçe yükselir. Köleler, genellikle ağır işlerde kullanılır. Tarım işlerinde, yük taşıma işlerinde çalıştırılır. Kölelerin yaşamlarına bile karar verme haklarına sahip beyaz ırklar, onları istediği an sakat bırakır veya öldürür.

1675 ve 1695 yılları arasında ithalat hızla genişler. 1720'lerde Virginia ve Maryland köle toplumlarına dönüştürülür. Genel olarak, ABD'ye giriş, önümüzdeki yüzyıllarda, tahmini 645.000 köleye ulaşır, çoğunlukla Afrika'dan. Köleler başlangıçta

Atlantik kıyısı boyunca karaya çıkarılır ve zorla kıyı Güney kolonilerine yerleşir (Bertocchi,2015,s.13).

Köleliğin artması ile birlikte, koloniler güçlerini göstermek, onları ayrıştırmak ve isyan çıkarmalarını önlemek amacıyla istediğini kolaylıkla yaptırabilmektedir. Önce adam kaçırma ve yağmalamayla başlayan kölecilik sistemi yıllar içerisinde boyut değiştirir. Öte yandan bu sistem, Afrika kökenli siyahileri, zorbalık yoluyla satın alıp, gemilere bindirip Amerika'ya büyük tarım çiftliklerinde köle olarak iş yaptırmak üzerine kuruludur.

1750'li yıllar itibarıyla Amerika'ya getirilen köle sayısında hızlı bir artış yaşanır. Hatta bir süre sonra Birleşik Devletler'deki köle sayısı Amerika kıtasındaki diğer ülkelerde bulunan toplam köle sayısından çok daha yüksek bir rakama ulaşır. Siyahiler genellikle temel gıda ürünleri yetiştirilen çiftliklerde çalıştırılır (Maryland, Virginia ve Kuzey Carolina'da tütün tarlalarında; güneydoğu eyaletlerinde ise pirinç tarlalarında). Fakat siyahilerin yaşam koşulları gün geçtikçe daha da ağırlaşır, hatta bununla ilgili hukuki bir altyapı dahi oluşturulur (Mızrak,2017).

Köle ihracatı yasal ve yasal olmayan bir şekilde devam eder. Özellikle Güney Amerika'da yer alan Afrika kökenli köleler pamuk, şeker kamışı, tütün gibi büyük tarım çiftliklerine gönderilir.

Thomas Jefferson başkanlığında bir komite tarafından hazırlanan ve 4 Temmuz 1776'da ilan edilen ABD Bağımsızlık Bildirgesindeki "Tüm insanlar eşit yaratılır. Tanrıları tarafından bağışlanır, belli bazı vazgeçilmez haklara sahiptirler; hayat, özgürlük ve mutluluğu arama da bunların arasındadır; bu hakları güvence altına almak amacıyla, insanlar kendi aralarında yönetimler kurarlar" şeklindeki tanımlama insan hakları açısından eşitlikçi bir söylemi yansıtmaktadır. Ancak, bu bildireye rağmen siyahilere ve diğer azınlıklara yönelik ayrımcı ve ırkçı tavrın bu yüzyılın sonlarında bile sürüyor olması bildirmede geçen "tüm insanlar eşit yaratılır" ibaresindeki insanlar kategorisine sadece WASP (Beyaz-AngloSakson-Protestan) kökenli Amerikalıların girme hakkına sahip olduğu gibi gizli bir zihniyet önermesinin varlığını ortaya koymaktadır (Davutoğlu, 1997, s.32-33)

Davutoğlu'na göre 1776'da yayınlanan ABD Bağımsızlık Bildirgesi'nde eşitlikçi bir açıklama yapılmasına rağmen, eşitlik siyahileri ve diğer azınlık kesimi kapsamaz ve ayrımcılık devam eder. Bu nedenle eşitlik ve bağımsızlık açıklamaları, sadece üstlenleştirilen beyaz ırkı temsil etmektedir. Başka bir deyişle beyazlar arası

eşitliği kapsayan bildirge, siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığı durdurmaya yönelik bir gelişme sağlamamaktadır.

19. yüzyılın ortalarında, Kuzey ve Güney arasındaki anlaşmazlık ve çatışmalar katlanarak artar. Bir yandan Kuzeyin liberal çevrelerinde, köleliğin kaldırılmasından yana olan akım ilerlemektedir. Batıda sömürgeleştirilen yeni toprakların statüsünün ne olacağından endişelenmektedirler. Köleleri özgürleştirme isteğinden daha çok bu anlaşmazlık iç savaşa yol açmaktadır (Gazi ve Çakı, 2018,s.57).

Köleliğin varlığı Güney ve Kuzey Amerika arasında görüş farklılığına yol açar. Sanayileşme toplumu olan Kuzey Amerika, ülkenin birliğini korumayı ve köleliğin kaldırılmasını istese de eşitlik ilkesini gözetmemektedir. Güneyliler ise siyahi kölelerin üzerinden kurulan ekonomik düzenlerinin değişimini istemez. Güneyliler, ekonomisini düşünerek, kazançlarını kaybetmemeyi ve refahını bozmamayı hedefler.

Güneyliler ekonomilerini geliştirmek ve Kuzey sanayi bölümü ile rekabet etmek ister. Bunu yaparken, tarlalarında emek için köleler kullanılır. Köleler Güney'de mülk haline gelir; ağır koşullar altında çalışan asplant, marangoz, şoför vb. Öte yandan, Kuzeyliler köleliğe karşıdır ve kölelere doğal vatandaşlar olarak davranırlar; buna ek olarak, güney bölgelerinden tüm kölelik kurumunu kaldırmaya çalışırlar (Khadidja ve Fatiha, 2018,s.1).

Güney'in ekonomisi tarıma bağlıdır ve çiftliklerinin sürdürülebilmesi için insan gücüne ihtiyacı olduğunu savunmaktadır. Kuzeyliler ise daha çok finans, eğitim gibi sanayileşmenin getirileri içerisinde yaşayan bir toplumdur. Köle esareti olmadan her iki tarafın aynı emek içerisinde çalışmasını isteyen, iş gücüne katkı sağlanmasını önemseyen sistemi benimser. Kuzeyliler ülkenin ekonomik gelişimi üzerine bir düzene sahipken, "Amerikan İç Savaşı 1861'den 1865'e kadar öfkeli bir şekilde devam eder. Amerika Birleşik Devletleri Kongresinin ilk sınırları köleliğin batı topraklarına yayılması ve savaşın kaderini belirler, kölelik meselesi çözülür" (Pithcaithley, 2002, s.5). 1860 yılında Abraham Lincoln başkan seçilir. 1861 yılında Güney ve Kuzey Amerika arasında iç savaş başlar. Kuzeylilerin amacı sanayi ile birlikte ülkenin birliğini korumaktır. Güneylilerin ise bu amacı bozma çalışması, Abraham Lincoln'u harekete geçirir. Abraham Lincoln'un temel hedefi köleliğin kaldırılmasından ziyade ülke birliğini korumaktır. Buna göre, sanayi toplumunun gelişmesi düşüncesi, bir ülkenin eşit haklara sahip olması anlamına gelmez, iş gücü konusunda yüksek bir seviyede olunması, ülkenin birliğinin sağlanması, herkesin benzer işlerde çalışması ve

ülkeye katkı sağlaması beklenir. Savaş 1861 yılından itibaren 4 yıl süren savaş 1865 yılında Kuzeylilerin zaferi ile sona erer.

“Abraham Lincoln, 1861'de Amerika Birleşik Devletleri'nin 16. Başkanı olur ve 1863'te Konfederasyon içindeki köleleri sonsuza dek özgür bırakan ilan eden Özgürleşme Bildirisi'ni yayınlar” (The White House). 16. Başbakan Lincoln, siyahi vatandaşların Kuzey Amerika'daki gibi eşit koşullarda çalışmasını sağlayan çalışmalar yapar ve Güney Amerika ile kölelik konusunda mücadele eder. Kölelikle mücadele edilirken ayrımcılık yanlısı örgütler ortaya çıkar.

“Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Klan hayata sızar ve birkaç yıl içinde ulusun birçok bölgesini ırkçılıkla felç altına sokar ve kan döker” (Klanwatch, 2011, s.7). Ku Klux Klan örgütü siyah- beyaz ırk eşitliğine karşı olan bir örgüttür. Beyaz üstünlüğünü savunur ve birçok siyahiyeye zarar verir. Örgütlerin ötekileştirmesini sürdürürken siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığı ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar da yapılır.

Du Bois'e göre siyahi kültürünün sosyal sınıftaki konumunu açıklamak önemlidir. Kuzeyde çoğunlukla beyazlar ile büyüdü. Güneyde siyahiler oldukça eleştirilir ve yaşam mücadelesi verilemez. Du Bois Philadelphia Deneyi'ni başlatınca, algılar ve anlayışlar değişir (Bock, 2013, s.10).

William Du Bois'e göre ayrımcı tutumlara son verilmeli, eğitimde eşitlik sağlanmalı, normal vatandaş statüsünde oy hakkını özgürce kullanmalıdırlar. Siyahilere karşı bu yapılan çalışmanın yapılmasına rağmen, araştırmanın yanı sıra harekete geçen kişiler, geleceğe yön veren eylemler düzenler.

“Malcolm, siyah ayrılıkçılığı savunan İlyas Muhammed ile ayrılır ve kendi mezhepsiz siyah milliyetçi örgütünü kurar. Mekke'de aylarca İslam'ın büyük imamlarıyla çalışarak ve Müslüman Dünya Ligi ile çalışarak geçirir” (New York Times Arşivi, 1964). Siyahi vatandaşları uyandırır; oy hakkında söz sahibi olmaları konusunda eyleme geçirir. Özgürlüklerini elinden aldığını düşündüğü beyazların cezalandırılması konusunda siyahileri yönlendirir. Bu çalışmalara rağmen ayrımcılık yasallaştırılmış bir düzenin içerisinde.

“Jim Crow yasası, ABD tarihinde, 1877'de Yeniden Yapılanma'nın sonu ile 1950'lerde sivil haklar hareketinin başlangıcı arasında Güney'de ırk ayrımcılığını zorunlu kılan yasalardan herhangi biri” (Urofsky, 1998). Jim Crow Yasaları, beyazların siyahileri aşağılaması için üretilen ve topluma yayılan kurallardır. Bununla birlikte siyahilerin beyazlar ile aynı lokantada, okulda, kütüphanede bulunamaz.

Siyahiler ise bu durumla sıkça karşı karşıya kalır ve isyanları ülkenin gündemini değiştirir.

New Orleans'ın federal işgali sırasında büyümüş olan Plessy, şehrin siyah topluluğunun elde edilmesi için çok çalıştığı hakları ve sivilleri korumak için üzerlerine düşeni yapmaya karardır. Haziran 1892'de Doğu Louisiana Demiryolu treninde birinci sınıf bir bilet satın alır. New Orleans'tan Covington, Louisiana'ya yaklaşık elli mil civarında seyahat etmesi planlanır. Tren gelince, Plessy sadece beyaz için belirlenmiş bir arabaya biner. Açık tenli olduğundan, diğer yolcuların hiçbiri arabada oturma hakkını sorgulamaz (Hillstrom, 2014, s.42).

Plessy davası, siyahi bir vatandaşın trenden atılıp, tutuklanması hakkındadır. Segregasyon sebebiyle birçok ırkçılık olayları, yıllar boyunca devam eder. Marthin Luther King, Malcom Little vb. kişiler ayrımcılığa maruz kalırlar ve beyazların tarafında olan yasalar nedeniyle hukuki, eğitimsel ve birçok alanda toplumsal mücadeleler gerçekleştirirler. Her ne kadar dava eşitlikçi düzeni kurmak için yapılsa da siyahiler, siyasal alanların getirilerinin sonuçlarıyla sosyal hayatta karşı karşıya kalırlar.

Parks'ın koltuğunu teslim etmeyi reddetmesi tutuklanmasına neden olur ve bu Güney'deki siyahi örgütlerden protesto getirir. Anında tutuklamaya tepki, Montgomery'de siyahi bir otobüs boykotudur. Bu eylem oldukça etkili olur, 1957'de Güney Hristiyan Liderlik Konferansı'nda toplu olarak medeni haklar hareketi olarak tanınır ve diğerleri için de sadece "hareket" olarak ifade edilmektedir (Cashmore, 1996,s.76).

Rosa Parks işten eve dönerken otobüse biner. Otobüs şoförü tarafından siyahi olduğu için kovulur. Rosa Parks'a yapılan ayrımcılık eylemi Montgomery Otobüs Eylemi olarak adlandırılmaktadır. Jim Crow yasaları ile ötekileştirilen siyahilere karşı beyaz ırk ile aynı ortamda bulunmama, onların olduğu otobüste bulunmaması üzerine ayrımcılık gerçekleşir. Bu ayrımcılık, siyahileri harekete geçirir. Rosa Parks gibi siyahi kadınları harekete geçiren eylemler söz konusudur.

Davis siyah kadın kölelerin çalışmaları sırasında erkekleri gibi "erkeksi" olmalarının istendiğini belirtirken erkeksilikten kastın fiziksel bir şey olduğu anlaşılmaktadır. Diğer yandan, Davis otobiyografisinde tüm boyutlarıyla ve detaylarıyla aktardığı hapisane ve tutukluk dönemini tasvir ederken siyah kadınların gardiyanlarca erkek gibi görüldüğünü ifade eder. Nitekim, siyah kadın aslında bilinen "kadınsallıktan" uzak, hatta dikbaşlı ve çelik iradelidir (Oğuz, 2019, s.24).

Angela Davis, siyahi bir aktivisttir. Feminizmin mesajlarını, siyahi kadınlar üzerinden paylaşan Davis, birçok eylem gerçekleştirir.

Siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığı değiştirmeye yönelik ön plana çıkan isimlerden biri de Martin Luther King'dir. Sivil itaatsizlik yöntemi ile tanınan önderlerdendir. "Martin siyahların oy hakkı, ayrımcılığın sona ermesi, siyah çalışanların hakları ve diğer temel haklar için gösteriler düzenler, organizasyonlar gerçekleştirir, konuşma yapar" (King'den aktaran Ruhi, 2018,s.152). Yarattığı Yurttaş Hakları Eylemi, şiddete karşı; sadece toplumun renk, din, dil, ırk ayrımı olmadan eşit haklara sahip bir şekilde yaşaması için çabalar. " Bir Hayalim Var" sözü ile damga vurur.

"Kennedy'nin tasarısı ile kamu konaklamalarında, tesislerde, restoranlarda ve mağazalarda ve federal destekli programlarda ayrımcılığı yasaklar. Başsavcıya okul ayrımcılığına karşı dava açma hakkı güçlendirilir" (Lupačová, 2008, s.73). ABD başkanlarından biri olan John Kennedy ve takım arkadaşları da siyahi ırkçılığı konusunda çalışmalar yapar ve Sivil Haklar Hareketine destek verir.

Johnson, beyaz Amerika'yı Siyah ailenin parçalanmasındaki rolü için sorumluluk almaya çağırır ve Büyük Toplum programlarının adil bir şekilde uygulanmasını sağlamak için savaşır. Yoksulluğu sona erdirmek ve en savunmasız olanların yaşamlarını iyileştirmek için bu büyük adımlar için LBJ genellikle bir sivil haklar kahramanı olarak selamlanır (Okeke ve Lavigne, 2019).

Johnson siyahilere özgürlük ve oy verme hakkında birçok mücadeleye girer. Kennedy'den sonraki başkan olan Johnson bu bağlamda, sivil haklar kahramanı olarak görülür. Öteki deyişle, Marthin Luther King'e destek veren Kennedy'nin devamında bu destekleri sürdürür.

Temmuz 1964'te Başkan Lyndon B. Johnson tarafından 1964 Medeni Haklar Yasası kanun haline getirilir. Başkan John F Kennedy'nin 19 Haziran'daki kongesinde genel olarak toplumdaki medeni haklar ve ırkın rolü ile ilgili tartışmaların genişletilen haliyle beraber Johnson sivil halka geçiş için çağrıda bulunur. Suikast sonucu hayatını kaybeden Kennedy'den miras kalan tasarı, Johnson tarafından Sivil Haklar Yasası olarak kabul edilir (Tanenhaus, 2008,s.327).

Siyahi ırk ayrımcılığı için mücadeleler için yasa düzenlenir. Jim Crow yasalarını ortadan kaldıran kanun dolayısıyla eşitlik getirilmeye çalışılır. Buna rağmen siyahilere karşı yapılan ayrımcılık, ortadan kalkmaz; boyut değiştirir.

Obama'nın zaferi, ülkenin ilerlemesinin bir göstergesidir. Bir başka gösterge ve kuşkusuz en önemlisi de, özellikle ülkenin geleceğini kuracak genç Amerikalılar arasında utanç verici kölelik tarihi, segregasyon ve haklardan mahrum bırakılma gibi konuların artık geçmişte kalması gerektiğine dair yaygın ve köklü bir uzlaşmanın ortaya çıkmış olmasıdır (Nihayet Özgürüz, 2010).

Barack Obama, ABD'nin ilk Afrikan- Amerikan başkanı olarak seçilir. 2008 ve 2012'de iki kere başkan olarak seçilen Obama, ırkçılık hakkında birçok çalışmalar yapar ve buna göre ayrımcılığı kaldırmakla uğraşır.

Çocukluğu ve gençliğinde aşığılanmayı ve ırkçılığı tadan, zeki ve isyankar Obama bunu anlamaktadır, ancak Obama aynı sistemde eğitim görür, ona bağlı kalır ve kendisini ABD başkanlığına götüren, başkalarına baskı uygulamanın, insanları tehdit etmenin, hatta onları aldatmanın çekiciliğine karşı koyamayan sistemin yöntemleriyle yoğrulur (Castro, 2011, s.149).

Öte yandan Fidel Castro'ya göre Obama siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığı yaşayan fakat onu değiştirmemek için herhangi bir şey yapmaz. Eş deyişle, Obama ABD'yi siyahileri ötekileştirerek yönetir. Bu nedenle siyahilere yönelik yapılan ayrımcılık, yasalar değişse de gizil bir şekilde devam etmektedir. "Trump defalarca "en az ırkçı kişi" olduğunu iddia etmektedir. Tarihi ise aksini söylemektedir" (Lopez, 2020). Obama'dan sonraki ABD Başkanı Donald Trump, siyahi ırkçılığına devam eder. Söyleme göre, Trump, ayrımcılığı en fazla olan kişidir. Başka bir deyişle, siyahilere yönelik ayrımcılık daha fazla artmaktadır.

Kimlik ötekinin varlığını ihtiyaç hissetmekte, böylece kendisini tanımlamaktadır. Hollywood sineması da bu amaçla çok sayıda film üretmiş ve üretmeye devam etmektedir. Amerikan ideolojisi bu yolla kültürel emperyalizm olarak yayılmaktadır (Yiğit,2008,s.248).

Yiğit'e göre ABD üstünlüğünü ve ideolojisini sinema yoluyla yansıtmaktadır. Yaşanan tüm olaylar, sinemanın içerisinde yer alır. Zamanı, olayları ve karakterleri temsil eden sinema toplumdan esinlenir ve onu bir bakış açısıyla yansıtır. Sinema, toplumdan yola çıkar ve toplumu yönlendirir.

BÖLÜM 3

3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Siyahilere yönelik ötekileştirmeyi ve ayrımcılığı konu alan filmlerde; siyahi kahramanların yolculuklarında Joseph Campbell'in "Kahramanın Sonsuz Yolculuğu" modeli yöntemiyle siyahilerin dönüşümü ve bu dönüşümde beyaz ırkın rolü incelenecektir.

3.1 Kahramanın Sonsuz Yolculuğu Modeli

Joseph Campbell¹, Karşılaştırmalı mit çalışmaları, mitlerin kültürle ilişkileri ve figürler üzerine çalışmaları ile bilinmektedir. Bu çalışmalar ile mitolojiye, sanata ve psikoloji gibi birçok dala katkıda bulunur. Mitlerden öğrendiği bilgileri Jungcu çalışmalarla birleştiren Campbell, mit kahramanlarının psikolojik yolculukları üzerine kitaplar da yazar. Kahramanın Yolculuğu Modelini ortaya çıkaran Campbell, Kahramanı Sonsuz Yolculuğu kitabı ile hem psikolojik alana hem de sinemaya büyük katkıda bulunur.

Joseph Campbell, çalışmalarında kahramanın fiziksel ve psikolojik özelliklerini mitlerle birleştirir. Kahramanın kendine ait nitelikleri vardır. Karakter, filmdeki diğer herkesten farklı bir amaca sahiptir, herhangi bir olaydan etkilenir ve tepkisiyle ön planda kalmaya devam eder. "Karakter, 'psikolojik açıdan kendine özgü

¹ Joseph Campbell'a ait eserler şunlardır: The Hero With A Thousand Faces (1949), The Masks of God: Primitive Mythology Vol.1(1959), Oriental Mytology Vol. 2 (1962), 1964 Occidental Mytology Vol.3(1964), Creative Mythology Vol. 4 (1968), The Flight of the Wild Gander: Explorations in the Mythological Dimension (1969) , Myths to Live By (1972), The Mythic Image (1974), The Inner Reaches of Outer Space: Metaphor as Myth and as Religion (1986), Historical Atlas of World Mythology (unfinished) (1987)

nitelikleri, kendi başlarına özel davranışları, kendilerine özgü düşünceleri, eğilimleri ve tepkileri olan kişidir” (Ersümer, 2013,s.55). Karakterin tanımı belirlenirken hikayedeki yerine ve etkisine bakılmaktadır. Karakterler olayın akışını değiştirirken ona destek veren yardımcıları da vardır. Kahraman ile yardımcıları arasındaki farklar, ana öykünün temelini kurar. Tip ve karakter olarak ikiye ayrılır. Karakterin kendine özgü bir yaratılışının yanı sıra davranışı ve görünümüyle ön plandadır. Karakter, evrensel diyebileceğimiz tiplerde olmayan bir psikolojik derinliği, öykünün varoluş sürecini etkileyen ve etkilenen kişidir.

“Sidney Hook’a göre karakter ikiye ayrılır: “ Olay Yaratan Kahraman ve Olaylı Kahraman. Olay Yaratan Kahraman lider ruhlu gerçek kahramandır, kendi kararlarını verir. Olaylı Kahraman ise kendi kararlarını veremez, tesadüfidir” (Hook, 1945, s.107). Karakterler birçok şekilde birbirinden ayrılmaktadır. Gönüllü kahraman, başına gelecek herhangi bir olayda maceraya hazırdır. Gönülsüz kahramanlar ise maceraya zorunlu olarak itilir.

Kahramanın macerası, çekirdek bir döngüdedir: dünyadan ayrılma, birtakım güç kaynaklarına dalma ve yaşam yenileyen bir dönüş. Her yerde hangi alanda olursa olsun, gerçekten yaratıcı olan eylemler dünyadaki bir ölümün sonucu olarak sunulur ve kahramanın var olmadığı, yeniden doğan, yüceltilen ve yaratıcı güçle donatılan biri olarak geri gelmesini sağlayan dönem konusunda insanlık da hemfikirdir. Bu yüzden, hep sergilenmekte olanı yeniden görmek için, bir dizi kahraman figürünü evrensel maceranın klasik aşamalarından geçerken izlemek yeterli olur (Campbell, 2020, s.40).

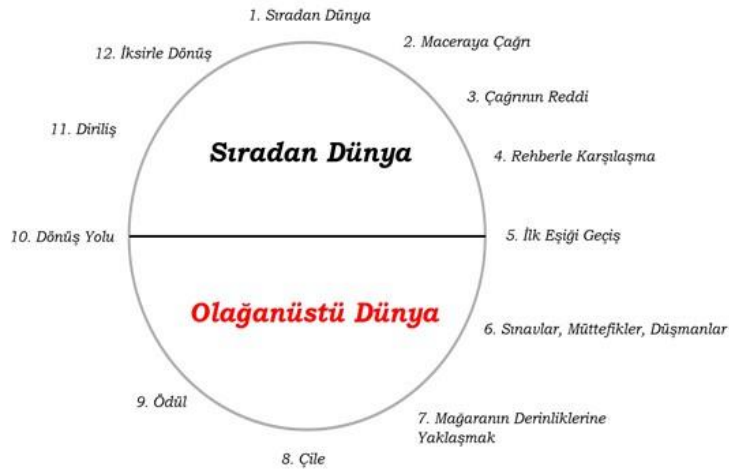
Kahraman kendi sıradan dünyasından uzanan bir yolculuğa çıkar. Fiziksel ya da ruhsal olan bu yolculuk, kahramanın değiştirir ve olduğundan daha iyi ya da daha kötü duruma getirir. “Kahramanlar dönüşüm geçiren ruhun ve her insanın yaşamdaki yolculuğunun simgeleridir. Bu sürecin aşamaları, yaşam ve gelişimin doğal adımları, Kahramanın Yolculuğunu meydana getirir” (Vogler, 2012, s.82). Kahramanlar iç ve dış etkenler dolayısıyla bir dönüşüm geçirir. Dönüşüme giden yolda kahramanın kat edeceği birçok adım vardır.

Her halükarda, dönüşüm her öykünün hayati bir parçası ve karakter gelişiminin önemli bir ögesidir. Eğer karakterlerden biri ya da daha fazlası filmin sonunda farklı değilse, eğer bir karakter değişmiyorsa, o zaman öykünüz tamamlanmamış olur (Indick, 2011, s.158) .

Joseph Campbell’a göre kahramanlar bir değişim ve dönüşümden geçerler. Kahramanın yolculuğunda, karakterin içsel ve fiziksel gelişimi kaçınılmaz olur.

Amerikalı toplumbilimci ve yazar Joseph Campbell hayatını mitolojik eserlere ve hikâye anlatma yöntemlerine adanmış biridir. Campbell birçok kaynağında mitolojiden günümüz filmlerine kadar hikâye anlatma yönteminin belli kalıpları olduğunu söyler. Kahramanın sonsuz yolculuğu adını verdiği modelde kahramanın başına gelecekleri bir şablona oturtur (Sayıcı,2019,s.832).

Joseph Campbell'a göre kahraman 12 aşamada dönüşür.

Şekil 3.1 Kahramanın Yolculuğu Modeli

Campbell'in bu çalışmasını takip eden Vogler, kahramanın yolculuğunun 12 aşamada gerçekleştiğini söyler. Bu aşamalar şöyledir. 1- Olağan dünya 2- Maceraya çağrı 3- Çağrının reddedilişi 4- Akıl hocası ile karşılaşma 5- İlk eşik geçişi 6- Testler, müttefikler, düşmanlar 7- En gizli mağaraya yaklaşım 8- Zorlu imtihan 9- Ödül 10- Geri Dönüş Yolu 11- Yeniden canlanma 12- İksirle dönüş (Göze, 2013,s.1797).

Karakter dönüşümleri aşamalardan oluşur. Bununla birlikte ilk olarak karakter sıradan dünyasındadır. Karakterin günlük rutini, çevre ile iletişimi, karakteri tanımlayan özellikleri göstermek için üretilen sahneler, yaşadığı ev, tavırları ve tutumları anlatılmaktadır. Sıradan dünyada olağan bir olay yoktur. Bir olay olmuşsa geçmiştedir ve karakterin kişiliğini etkilemektedir.

3.1.1 Sıradan Dünya

Bu aşamada karakter ve karakterin dünyası tanıtılır. İzleyici ile karakteri özdeşleştirilmesini sağlanan durumlar ve diyaloglar üstünden ilerlenmektedir.

Sıradan Dünyada karakterin ilk eylemi, onun tavırları, duygusal durumu, geçmişi, güçleri ve sorunları hakkında konuşulmaktadır. İlk eylem, karakterin tipik

tavırları, geleceğe dair sorunları ve çözümleri için bir model olmalıdır. Görülen ilk davranış, karakteristik olmak zorundadır. Sıradan dünyanın bir başka işlevi de izleyici ile seyirciyi tanıştırmaktır (Vogler, 2012, s.145-146).

Kahramanın, seyirci ile tanıştırıldığı “*Sıradan Dünya*”da, kahramanın yaşamına dair olaylar, durumlar ve diyaloglar gösterilmektedir. Karakterin çağrı gelmeden önceki aşamasında, olağan bir akışta giden bir düzen mevcuttur. Bu düzenin bozulmasından önce o dünyaya dair bilinmesi gerekenler vardır.

3.1.2 Maceraya Çağrı

Kahramanın yolculuğunun ilk adımı “*Maceraya Çağrı*” olarak adlandırılır. Kahramanın sıradan dünyasında başlayan herhangi bir durumun ardından gelişmektedir.

Harekete geçen güçlerin ilk dışavurumunun yol açtığı kriz, “maceraya çağrı”dır. Habercinin haberleri, yaşamak veya yaşamın daha ileri bir anında ölmektir. Önemli bir tarihsel olaya çağrı, dinsel aydınlanmanın şafağı vb. şeklinde gözükmektedir. İster büyük olsun ister küçük olsun, çağrı, her zaman bir dönüşümün gizemiyle perde kaldırılır. Alışılan yaşamın ufku genişler, eski kavramlar ve ideallerin yetmeyişiyle bir eşiği aşmanın tam zamanıdır (Campbell, 2017, s.55).

Kahramanın rutinini bozan ve dengeleri değiştiren olaylar gelişir. Bu olaylar sonucunda hiçbir şey eskisi gibi olmamaktadır. Kahramanı etkileyen, doğal faktörler ile çevreyi etkileyen olayın sonucunda ise verilmesi gereken bir karar vardır. Kahramanın bu durumu çözme ve eski rutinine geri dönme arzusu ile “*Maceraya Çağrı*” aşamasında hikayeye yön veren bir görevle karşılaşmaktadır.

Her maceraya atılışın altında şüphesiz kahraman için hayati önem taşıyan bir hedef, gerçekleşmesi arzulanan bir hayal ya da önlenemez bir kader vardır. Monomitik döngünün ilk aşaması olan “maceraya çağrı”, kahramanın sonsuzluğuna doğru yaptığı bu yolculuktaki ilk adımıdır (Kırgız,2018,s.111).

Kahraman, maceraya başlamak için ilk adımı atar. “Macerayı başlatmak için bir mesaj ya da meydan okuma bu aşamada sunulmaktadır” (Arslantepe, 2008,s.247). Kahraman sıradan dünyasında düzenini bozan bir durumla karşı karşıya kalır. Olayın karakterin kendisini ve etrafındakileri etkilemesiyle beraber, olayın akışına yön veren bir kararın kahraman tarafından verilmesi gereklidir. Arslantepe’ye göre bu aşama

kahramanın sıradan dünyasından çıkış aşamasıdır. Bununla birlikte kahraman ilk aşamasında çağrıyı kabul eder ya da reddeder.

3.1.3 Çağrının Reddi

Kahraman sıradan dünyasında yaşamını sürdürürken bir olayın etkisi tüm düzeni yeni baştan değiştirir. Bu düzen, kahramana harekete geçmesini işaret eder. Kahraman, yapması gereken görevle “Maceraya Çağrı” aşamasında karşılaşır. Gelen çağrı, kahramana iki seçenek sunar; kahraman macerayı kabul eder ya da reddeder. Kahraman görevi kabul ettiği takdirde bu aşamayı atlayarak “Rehber ile Tanışma” yolunda ilerler ve öte yandan bu çağrıyı kendisi ve etrafındaki kişiler için zorunlu olarak kabul eder. Acele bir karar vermesi beklenmeye kahramana da ikinci bir seçenek daha sunulur. Sıradan dünyanın değişmemesini isteyen kahraman, çağrıyı kabul etmez.

Gerçek yaşamda sık sık yanıt verilmeyen çağrılarla karşılaşmaktadır, çünkü başka ilgilere yönelmek her zamana olasıdır. Çağrılarının reddi, macerayı olumsuzla çevirmektedir. Sıkıntıyla, ağır çalışmayla ya da “kültür” ile çevrilen özne, belirgin olumlu eylem gücünü kaybeder ve kurtarılacak bir kurban olur. Bütün yapabileceği kendisi içi sorun yaratmak ve adım adım parçalanıp bu sorunların altında ezilmektir (Campbell, 2020, s.61).

Kahraman, kendi dünyasında alışkın olmadığı çağrıyı reddeder. Çağrının gelişi ile kahraman çaresiz kalır.

Çağrının Geri Çevrilmesi: Haberci tarafından yapılan maceraya dahil olma çağrısına kahramanın cevap vermesi, yani bu daveti kabul etmesi gerekir ki erginlenmesi açısından bu durum bir olmazsa olmazdır fakat kahramanın ufak da olsa bir direnme göstermesi söz konusu olabilir (Abalı,2016, s.208).

Kimi karakter gelen çağrıya kayıtsız kalmayı kimisi ise maceraya gönüllü olarak katılmayı ister. Gönülsüz kahramanlar “ Çağrının Reddi” aşamasındadırlar. Gönüllü kahramanlar ise çağrıyı reddetmeden, olayın getireceklerine açıktır. Gönülsüz kahraman çağrıyı reddettikten sonra gelişen bir olay onu maceraya sürükler. Bu macerada kahraman, çıkacağı yolculuktaki alanı ve karşısına çıkan engelleri kendisine anlatması ve bütün süreci yönlendirmesi için bir rehber ihtiyacı duyar.

3.1.4 Akıl Hocası (Rehber) İle Tanışma

Kahraman, çağrıyla reddetmezse ya da vazgeçtiği halde mecbur kalırsa; çıkacağı göreve hazırlanır. Yapılması gerekenler, bilgilendirmeler ve ipuçlarını bilen tek kişi rehberdir. Başka bir deyişle, rehber, kahramanı yolculuğa hazırlamakla görevlidir.

Çağrıyla reddetmeyenler için, kahramanın yolculuğundaki ilk karşılaşma, maceracıya aşması gereken ejderhalara karşı tılsımlar sağlayan koruyucu bir figürle yaşanır. Böyle bir figürün temsil ettiği şey kaderin iyi kalpli, koruyucu gücüdür. Eşik geçişleri ve yaşam uyanışlarıyla tehlikeye düşer gibi olsa bile kahramana, koruyucu gücün daima arkasında olduğuna dair bir güvence sağlamaktadır (Campbell, 2020, s.70- 72).

Rehber, kahramanın koruyucu gücüdür. Kahraman göreve hazır olduğunda; rehber onu bilgilendirir ve karşısına çıkacak tüm engellerden bahseder. “Kahraman, kaderinin çizdiği yolda yardımcılarını ve ona rehber olan kişilerle birlikte eşik kısmına gelinceye kadar ilerler” (Kasımoğlu,2017,s.80). Rehber, kahramana yardımcı olur ve eşik aşamasına kadar eşlik eder.

“Doğa üstü yardımcı farklı mitolojilerde farklı figürler olarak çıkar karşımıza: tılsım ve öğütler veren bir büyücü, keşiş, çoban veya bir demirci vb. Ayrıca bu rol rehber, öğretmen, tarafından üstlenilir” (Gök,2011,s.40). Rehber kahramanın öğreticisidir ve her şekilde karşısına çıkabilmektedir. Rehber, kahramana öğütler verir ve onu göreve hazırlar.

3.1.5 İlk Eşiği Geçiş

Kahraman, Rehber’in görevlendirmesinden ve öğütlerinin ardından bilinmeyen dünyaya geçiş yapar. Özel dünyaya geçiş hem fiziksel hem de psikolojik olarak yaşanmaktadır. Öbür dünya olarak adlandırılan kısım, kahramanın hiç bilmediği bir yerdir.

Kahraman kaderinin ona rehber ve yardımcı olan kişileştirmeleriyle birlikte aşırı güç bölgesinin girişindeki “eşik muhafızı”na gelinceye dek ilerler. Bu tür muhafızlar, kahramanın şu alanının ya da yaşam ufkunun sınırlarını belirterek dünyayı dört yönde sınırlar. Onların ardında karanlık, bilinmeyen tehlikeler vardır. Sıradan insan belirli sınırlar içinde kalarak tatmin olmakla yetinmeyip bundan gurur da duyar ve yaygın inançlar, keşfedilmeyene atılan ilk adımdan ürkmeye için ona her türlü nedeni verir (Campbell, 2020, s.76).

Kahraman öteki dünyaya geçtiğinde, dönüşmeye karar verdiğinde bilinmeyen tehlikelerle karşılaşır. “Macera çağrısına cevap verip, büyülü eşiği aşan kahramanı yeni bir dünya beklemektedir” (Özkan, 2009,s.30). Kahraman “İlk Eşiğe Geçiş” aşamasında sıradan dünyadan, olağanüstü dünyaya adım atmaktadır. Bu aşamada eşiği geçerken o dünyanın varlığını kabullenme, maceranın başlangıcı ve eşikte geçireceği bir olay ile mücadele noktasına varışını temsil etmektedir.

3.1.6 Testler, Dostlar, Düşmanlar

Kahraman eşiği geçtikten sonra bazı testler ile mücadele eder. Yaşanan olaylar ve durumlarda kahramanı destekleyen karakterlerin yanı sıra onu engelleyecek düşmanları olduğunu keşfeder.

Eşiği aştıktan sonra, kahraman bir dizi sınavdan geçmek üzere tuhaf biçimde akışkan, belirsiz biçimlerin rüya dünyasında ilerler. Bu mucizevi sınavlar ve işkencelerle dolu bir dünya yaratır. Kahramanın bu bölgeye girmeden önce karşılaştığı doğaüstü yardımcının önerileri, tılsımları ve gizli araçlarından yardım almaktadır. İnsanüstü yolculuğu sırasında kendisini her yerde destekleyen iyi kalpli bir güç olduğunu ilk kez burada fark eder (Campbell, 2020, s.93).

“Sınavlar, Müttefikler, Düşmanlar” aşamasında da kahramanlar birtakım engellere takılır, bu engeller sonucunda ona eşlik edecek, amacına ulaşmasına yardımcı olacak müteffiklerin ve sınavlardan geçmemesini sağlayan, kötü olarak temsil edilen düşmanların keşfedildiği erginleme kısmıdır. Olayların akışında mucizeler ve işkenceler vardır.

“Her tükeniş yeni bir başlangıçtır. Ölüm de yeni bir doğumun, başlangıcın işaretidir” (Şimşek ve Şenocak, 2009, s.114). Kahraman, bilinmeyen dünyada her türlü olayla karşı karşıyadır.

3.1.7 Mağaranın Derinliklerine Yaklaşma

Kahramanın büyük olaylara ve mücadelelere yaklaştığı kısımdır. Sınavlar, müttefikler ve düşmanlar bölümünden sonra kahraman, *Çile* aşamasına gelmeden önce yeni bilgiler keşfeder.

Özel Dünya’ya uyum sağlayan kahramanlar, artık onun merkezine yönelirler. Kahramanın Yolculuğu’nun sınırıyla tam ortası arasında bir ara bölgeye geçerler. Yol üzerinde Eşik Gardiyanları, planları ve sınavları bulunan bir başka gizemli alana

gelirler. Burası çok geçmeden olağanüstü harikalar ve dehşet duygusuyla karşılaşacakları Mağaranın Derinliklerine Yaklaşma yeridir. Serüvenin temel çilesi için hazırlık yapmanın vaktidir (Vogler, 2012,s.209).

Kahramanın yolculuğunda iki dünya vardır; birincisi kahramanı ilk tanıdığımız yer olan “Sıradan Dünya” ve kahramanın maceraya atıldıktan sonraki değişen dünyası ise Özel dünya olarak adlandırılır. Vogler’e göre Mağaranın Derinliklerine Yaklaşma aşaması, kahraman yolculuğunun tam ortasına yakın bir bölgedir. Çile öncesinde öğrenilen bilgiler, ileriki adımlarda durumların değişmesine neden olur. Bu aşamada kahraman, yeni durumlarla karşılaşır ve bazı sırları öğrenir. Bilgileri keşfeden kahraman yolculuğunda zor durumlara gelmeden önceki son çıkışta yeni bir eylem gerçekleştirmektedir. Bu eylemin sonucu ise yolculuğu “Çile” aşamasına ilerletir.

3.1.8 Çile

Kahramanın, olayların doruk noktasına geldiği ve krizle yüz yüze kaldığı aşamadır. Karşılaşılan durumun sonunda ne olacağına dair bir belirsizlik vardır.

Genellikle bütün engeller ve devler aşıldığında gelen en son macera, başarılı kahraman, Kraliçe Tanrısı ile karşılaşır. Bu en alt noktadaki, zirvedeki ya da dünyanın en ucundaki, kozmozun orta noktasındaki ya da kalbin en derin noktasının karanlığındaki krizdir (Campbell, 2020,s.103).

Kahraman, en büyük engelle karşılaşır. Bu engelin sonu, belirsizdir. Kahramanın mücadelesinin devam edip etmeyeceğin belirleyen kriz anı, Çile aşamasıdır.

Campbell, maceranın psikolojik yönüne bu bölümde dikkat çeker. Ona göre kahramanın macerası aslında, psikanalist rehberliğinde hastanın iç dünyasının karanlık noktalarına inmektir. Orada korkunun, tiksinti ve düşsel korkuların yolculuğu ortaya çıkar (Alkan, 2019, s.662).

Kahraman, en büyük korkularını bu aşamada yaşar. En karanlık dünyasında, kendine dair bilinmeyenleriyle mücadelesi içerisinde.

3.1.9 Ödül ve Ceza

Çile’nin sonucunun yaşandığı, klasik masal anlatısında iyilerin kazanıp kötülerin ceza aldığı noktadır. Kahraman, yüzleşmek zorunda kaldığı sonuçlarla baş başadır. Geri dönme yoluna varmadan önceki çıkış Ödül ve Ceza adımıdır.

Mitlerde zorlu geçen her yolculuğun sonunda, tüm engelleri aşarak dönüşümünü sağlayan birey, mutlaka bir nihai ödülle kutsanır. Uzun süren yolculuğun ardından kahramanın ödülünü alma zamanı gelir. Engebeli yollardan ve sınavlardan geçerek tinsel anlamda doğumunu sağlayan birey geçmişteki sıkıntılarını bir kenara bırakarak nihai amacına ulaşır (Özkara, 2016, s. 126).

Kahraman, çektiği çilenin ardından ödülüne kavuşur. Kahramanın isteğini gerçekleştirmesindeki engel ortadan kalkar.

“Çile krizi geride bırakıldıktan sonra kahramanlar ölümden kurtulmanın sonuçlarını görürler. Kahramanın ölümden veya büyük çileden kurtulduğu için tanınacağı ya da ödüllendirileceği bir zaman dilimi, neredeyse her zaman söz konusudur”(Vogler, 2012, s.247). Çekilen çile sonrasında olayların düzelme ümidi gerçekleşir, önemli bir olay gerçekleşir ve kahramanlar engelleri başarıyla aşar. “Ödül” aşamasında istenen sonuç elde edilir ve dönüş yoluna adım atılır.

3.1.10 Geri Dönüş

Kahramanın ödülü aldıktan sonra, karşılaştığı son engeldir. Yolunda yaşadığı ve karşılaştığı durumlar, kahramanın dönüş yolunu ifade eder. Kahramanın değişimini ve dönüşümünü etkileyen aşamadır.

Kahramanın macerası, maceracının yaşam değiştiren ödülüyle birlikte dönmesi gerekir. Bu ödüller ulusun yenilenmesine de katkıda bulunmaktadır. Zafere ulaşan kahraman eğer tanrı ya da tanrıçanın kutsamasını elde ederse ve toplumun yeniden yapılanması için bir iksirle birlikte dünyaya dönmesi görevlendirilirse, macerasının son aşamasında doğaüstü efendisinin tüm güçleriyle desteklenir (Campbell, 2020, s.179-181).

Kahraman macerasından dönmesiyle beraber, eski dünyaya ait düzeni değiştirmektedir. Sıradan Dünya’dan kalan bilgiler, yenilenmektedir.

“Ödülüne kavuşan kahraman hala özel dünyanın sınırlarındadır ve sınavlar ve tehlikeler devam etmektedir. Evine dönmeye karar veren kahraman, intikam almayı bekleyen düşman güçleri tarafından kovalanmaktadır” (Bayraktar, 2018, s.24) Kahraman dönüş yolunda problemlerle karşı karşıya olsa da tehlikelerin sonuna yaklaşır.

“Ardından olağan dünyaya dönüş yoluna geçilir, bu aşamada edinilen bilgilerle karakterler yeniden doğar, olgunlaşır ve büyür” (Ergün,2019,s.53). Kahraman,

yaşanan olayların sonucunda kazandığı ödüller ve yaşadığı tecrübelerle birlikte kendi sıradan dünyasına adım atar. Sıradan dünyasına yeniden gelmeye çalışan kahraman, eski halinden daha bilgili, kararlı, tecrübeli ve maceraya açık bir şekilde geriye dönüş yolunda olgunlaşır ve değişir.

3.1.11 Diriliş

Kahramanın değişimlerinin gösterildiği adım ise “Diriliş” aşamasıdır. Bu aşamada ise karakterlerin sıradan dünyasındaki yeni rutinleri ile inşa edilir.

“İki Dünya ayrımı arasında, zamanın görünümünün bakış açısından nedensel derinliğine gidip gelme özgürlüğü ustanın becerisidir” (Campbell, 2020, s.207). Kahramanın başarısı, yeni rutinleri belirler.

“Çeşitli sınavları geçtikten sonra kahramanın büyümesi olgunlaşması ve aşkın olanı yakalaması dönüştüğüne işaret eder” (İlhan, 2020, s.211-212). Kahraman kendi dünyasına geri dönüş yaptığında, yeni yaşamı oldukça farklıdır. Eskiden olduğu davranışın dışına çıkar ve yeni bir kimlik oluşturur. Sıradan dünyasında eski ve yeni hallerinden izler taşıyan birine dönüşür. Kahramanın olgun tavırlar içerisinde olması ve etrafındakilere yön verme yetisine sahip olması, kahramanın yolculuğunda sonda önceki adımda olduğuna işarettir. Eş deyişle Kahramanın dünyası değişir ve olgunlaşır.

3.1.12 Dönüş

Kahraman, dönüşümün son adımındadır. Bu aşamada ise Sıradan Dünyasına geri dönen karakter, son mücadeleden sonra yeni biri olur.

“Tüm çilelerden kurtulan, ölümden dönen kahramanlar, başlangıç noktalarına dönüp eve gider ya da yolculuğu sürdürürler. Sonuna henüz geldikleri yol yüzünden sonsuza dek farklı olacak yeni bir yaşama başladıkları duygusuyla devam ederler” (Vogler,2012, s.291). Kahramanın yeni bir yaşamı vardır. Yolculuğun sonunda, başlangıçtan farklıdır ve söyleme göre çileden sonsuza dek kurtulurlar. Bu nedenle kahramanın dönüşümü için bu yolculuk gereklidir.

Kahramanın yaptığı bu yolculuk sembolik özellikler taşımaktadır. Kahraman bu erginlenme yolculuğunu aslında kendi ruh dünyasına yapmaktadır ve onu engelleyen her türlü sorun ile mücadele etmektedir. Bu mücadelenin sonucunda kahraman olarak yeniden gerçek dünyaya döner(Güzel, 2004,s.204).

Kahraman fiziksel olaylar ile mücadelelerinde, kendini de sorgulayıp geliştirmektedir. Başka bir deyişle, kahramanın yolculuğu sadece fiziksel değil aynı zamanda psikolojiktir.

Kahramanlar ister mitolojik öykülerde, isterse film düzleminde olsun aynı aşamalardan geçerek kahramanlıklarını ispat ederler: Nitekim kahramanlar, önce onları tanımamızı sağlayan gündelik dünya içinde kendilerini gösterirler. Sonrasında serüvenlerini yaşamak için yola çıkarlar ve nihayetinde yolculuk sonrasında değişmiş olarak ve deneyimlerini aktarmak için evlerine geri dönerler (Göze,2013,s.1795).

Kahraman iyi yönde ya da kötü yönde dönüşüm geçirmektedir. Göze'ye göre filmlerdeki karakterler aynı aşamadır. Bu nedenle kahramanların kendini ispatlaması gerekmektedir. Dolayısıyla kahraman bu yolculuğun sonunda değişir ya da deneyimlerini aktarır.

Kahramanın yolculuğuna en büyük etki rehberden gelir. Rehber, karakterin yapması gerekenleri bilir ve onu kendi tecrübesiyle yönlendirir. Çoğu zaman rehber, kahramanın kararlarını etkiler. Öte yandan kahraman, kendi benliğini oluştururken rehberin sözünden yola çıkarak değişir. Bu etki, özellikle siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığı konu alan filmlerde alt mesaj olarak verilmektedir. Siyahilere yönelik ötekileştirme yapan filmlerde, rehberin görevinde değişiklikler olmaktadır. Beyaz ırkın rolü, siyahilerin yolculuğunu yönetebilme gücüne sahiptir.

BÖLÜM 4

4. ÇÖZÜMLEME VE BULGULAR

The Help (Taylor, 2012), 12 Yıllık Esaret (Mcqueen, 2014), Fences (Washington, 2012) ve Green Book (Farely, 2018) Akademi ödüllü siyahilerin ötekileştirildiği ve ayrımcılığa uğradığı dönemleri konu alan filmlerdir. Yukarıda sıralanan filmler “Kahramanın Yolculuğu Modeli”ne göre incelenecektir.

4.1 The Help

4.1.1 Filmin Konusu

Şekil 4.1 The Help Afışı

Kathryn Stockett'in aynı adlı romanından uyarlanan, Tate Taylor tarafından yönetilen ve 2012 yılında vizyona giren film, siyahi hizmetçilerin hikayesini konu edinmektedir.

Skeeter, bir genç kız olarak iyi eğitim aldığı okuldan mezun olur ve diğer kız arkadaşları gibi evlenip, çocuk yapmak yerine kendine meslek edinmek ister. Bir yazar

olmayı kafasına koyan genç kız, ailesinin beklentilerini de boşa çıkartarak yerel bir gazetede küçük bir köşe sahibi olur. Ev işlerinde püf noktalarını yazdığı bu minik köşe için en yakın arkadaşının hizmetçisi Aibileen'dan yardım ister ve böylece kendisini sıra dışı bir projeye başlarken bulur. Bu gizli projede dokunaklı hikayeler yazmaya başlayınca ona bu ilhamı hizmetçi Aibileen ve aşçılık Minny'nin anlattığı gerçek insan öykülerinden çok etkilenir (Beyazperde.com).

Skeeter isimli bir gazeteci, Aibileen ve Minny dahil tüm siyahi hizmetçileri ötekileştirmekten korumak ve ayrımcılığı yaşamalarına engel olmak için mücadele içerisine girer. Filmin oyuncu kadrosunda Emma Stone, Viola Davis, Octavia Spencer gibi isimler yer almaktadır. Minny karakterini canlandıran Octavia Spencer, 2012’de “En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu” kategorisinde Akademi ödülü kazanır.

4.2. Kahramanın Yolculuğu

Tablo 4. 1 The Help Filminde Kahramanın Yolculuğu Modeli

Kahramanın Yolculuğu	The Help
Sıradan Dünya	Aibileen ve Minny’nin görevleri
Macera’ya Çağrı	Skeeter’ın Aibileen’e kitap teklifi
Maceranın Reddi	Aibileen, kitabı reddeder
Rehber İle Tanışma	Skeeter ile Aibileen’in buluşması
İlk Eşiği Geçiş	Minny ve Celia, Aibileen’in bakıcılığı
Testler, Dostlar, Düşmanlar	Hilly’nin Tasarısı
Mağaranın Derinliklerine Yaklaşma	tuvalet eylemi
Çile	Aibileen’in Otobüsten atılışı
Ödül - Ceza	Skeeter’ın hizmetçilerle iş birliği
Geri Dönüş	Kitabın bitmesi
Diriliş	Siyahilerin cesaretlenmesi
Dönüş	Aibileen ve Minny’nin yeni hayatı

Kahramanın Yolculuğu modeline göre ilk aşama Aibileen’in “ Sıradan Dünya”sında 1962 yılı ve Mississippi konu alınmaktadır. Siyahi hizmetçiler Aibileen, Minny ve diğer siyahiler, beyaz ırktaki ev sahiplerinin baskısı altında yaşam sürmektedir. “Bu film, Beyaz Amerikan ve Afro Amerikan arasındaki sosyal sınıf

farklılıklarını ortaya koyar” (Inderajati ve Ubaidillah, 2016, s.9).Aibileen’in yolculuğunun bu aşaması, siyahi hizmetçilerin dışında; Hilly, Elizabeth gibi siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılık uygulayan beyazlar ve Skeeter ile Celia Foote gibi “iyi beyazlar” arasında geçer.

Aibileen, Leefolt ailesinin yemeklerini yapar, bulaşıklarını yıkar ve çocuk bakıcılığını üstlenir. Mae Moble adında küçük bir kızın bakıcılığından sorumlu olan Aibileen, oğlu Treelore’u bir isyan sırasında vurulması sonucunda kaybeder. Aibileen’in yakın arkadaşı Miny ise Holbrook ailesinin hizmetçisidir ve aynı işe sahiptir. Aibileen ve Miny, diğer siyahiler gibi düşük ücretlerle çalışmaktadır.

Mississippi’de, ırk ayrımcılığını sürdürmek için Güney’i olağanüstü bir savaşa götürür ve ırksal baskıdaki eğilimi belirler. Amerika’da köleliğin ortadan kaldırılmasından bu yana neredeyse bir yüzyıl bile olsa, siyahi insanlar, beyaz ailelerin evlerinde hizmetçi olarak çalışanlara karşı halen kötü muameleler görmektedirler (Gusmanthi, 2017,s.33).

Filmdeki briç partisi sahnesinde, Aibileen ve diğer siyahi hizmetçiler için Hilly, ötekileştirici hijyen yasa tasarısını açıklar. “Mississippi’de siyahların uyması gereken çok fazla kural var ve bu kısım bize siyahların gözünü korkutan kurallardan birini gösterir” (Adam, 2018, s.124). Aibileen’in briç partisinde duyduğu konuşmada, hijyen tasarısı, ev sahiplerini sadece siyahi hizmetçilerinin kullanacağı ayrı bir banyo ve tuvalet yapımına yöneltmektedir. Siyahilerin hastalık taşıdığı ve mikrop bulaştıracığı kaygısı vardır. Öte yandan Hilly, siyahilerin tuvalet ve banyo kullanımını için “ İşlerini dışarıda halletseler olmaz mı?” diyerek isyan eder.

Tüm ırkçılık olayları Hilly’nin Siyahılara karşı tavır ve onlara saygı eksikliğinden oluşmaktadır. Dahası, Holbrook haftalık briç oyunu için Elizabeth’in evinde arkadaşlarıyla buluşur ve Afrikalı Amerikalıların farklı türden hastalıkları yaymak ve siyah hizmetçilerin ayrılığını sürdürmek istediğini beyaz ailelerden, hizmetçiler için ayrı banyolar yaptırılmasını söylemektedir. Bütün Mississippi’lilerin siyah hizmetçileri için dış mekan banyoları inşa etmesini istemektedir. "Bir hastalık önleyici tedbir" olarak belirtmektedir (Stockett’den aktaran Szulkowska, 2017, s.45).

Evde Sağlık Önlemleri’nden, ”Tüm beyazların evlerindeki zenci yardımcıları için ayrı bir banyo yapılmasını gerektiren, hastalıkların önlenmesi için bir tasarı” diye bahsedilir. Aibileen’in kendi ev sahipleri ile aynı banyo ve tuvaleti kullanması, Miny’nin ev sahibesi Hilly’i rahatsız eder. Bu nedenle Aibileen “Sıradan Dünya” aşamasında siyahilerin hastalık getireceği bir tehdit unsuru olarak sayılmaktadır. Diğer

siyahi hizmetçiler için durum aynıdır. Ancak Aibileen görevlerini eksiksiz yerine getirmeye çalışsa da Hily ve diğerleri tarafından hastalık bulaştırıcı olarak yorum yapılmasına kulak misafiri olur. Eş deyişle Aibileen, ötekileştirici kalıplarla karşı karşıyadır ve dışarıya kurulması gereken ayrı banyo problemine dahi hiçbir şekilde yorum yapamamaktadır. Bu nedenle Aibileen, *Sıradan Dünya* aşamasında kendini savunabilen biri değildir.

Beyazların Afro-Amerikalılar üzerindeki ırk ayrımcılığı ve eşitsizliği, konut, otobüs veya toplu taşıma, hastane, kütüphane ve diğerleri gibi kamu hizmetlerinde, yaşamın birçok alanındaki hizmetlerde siyahlar, beyazlara kıyasla her zaman ikinci olanaklara sahip olurlar. Bir otobüste olduğu gibi kamu hizmetinde de ayrılır (Haningrum, 2018, s.8).

Aibileen ve diğer siyahi hizmetçiler ayrı banyo ve tuvalet dışında toplumsal hayatın her alanında ayrımcılığa maruz kalır. Skeeter'ın kütüphaneden Mississippi Yasalarını alıp okuduğu sahnede, Aibileen'in sesinden siyahiler ile beyazların kütüphanelerinin farklı olduğunu, kuaförlerin, kiliselerin dahi ayrı olduğu anlatılmaktadır. Buna göre birçok ayrıcalık beyazlara verilir. Jim Crow yasalarına uygun olarak Mississippi Yasaları'nda siyahlar ve beyazlar arasında hiyerarşi bulunmaktadır. Aibileen'in sesinden duyulan "Her kim bu maddeler hususunda, beyazlar ve zenciler arasında halkı yazılı ve sözlü olarak kışkırtmaya kalkarsa, ömür boyu hapis cezasına çarptırılır" sözü ayrımcılığın yasal olduğunu belirtmektedir. Aibileen, diğer siyahi hizmetçilerle birlikte gittiği kiliseye sadece siyahiler katılabilir. Bunun yanı sıra, Aibileen, siyahileri beyazlardan ayıran eğitim, din vb. konularda ayrımcılığa uğradığının farkında olduğu bir dünyadadır.

Siyahların yürüyerek yürümek için farklı yolları var. The Jackson Journal binasına yakın yollardan görülebilir. "Renkliler için giriş" yazmanın bir yolu var. Yolun siyahlar için olduğu anlamına geliyor. Jackson, Mississippi'de ırk ayrımcılığının nasıl gösterildiği açıktır (Hartatik, 2013,s.9).

Sokakta yalnızca siyahilerin binebileceği otobüsler, sadece onların girebileceği kütüphane, kilise ve oteller; filmde "yalnızca siyahiler için" yazılı tabelalarla işaret edilmektedir. Bu nedenle Aibileen; siyahilerin kilisesine gitmesinin yanı sıra, beyaz ev sahiplerinden ayrı bölgede yaşar ve siyahilerin bir arada olduğu otobüse biner.

Kahramanın Yolculuğu Modelini "The Help" filmine uyarladığımızda; Aibileen ve diğer siyahi hizmetçilerin "Sıradan Dünya"sı Jim Crow yasalarına göre ayrımcı bir düzendedir. Aibileen'in "Maceraya Çağrı" aşamasında, Skeeter, kendi hizmetçisi

Constantine ve etrafındaki arkadaşlarının hizmetçisi Aibileen ve Miny gibi diğerlerinin yaşamakta olduğu ötekileştirici sorunlara şahit olur. Kütüphaneden aldığı kitapta yazan bilgiler, Hilly'nin yarattığı hijyen tasarısı ve arkadaşlarının davranışları üzerine, Skeeter editörüne siyahi hizmetçilerin hikayesini konu almak istediğini söyler. New York'a kabul edilmesinin şartlarından biri, başarılı bir yazar olmasıdır ve bunu kanıtlaması için siyahiler hakkında çarpıcı yazıya ihtiyacı vardır. Editöre önerisinin ardından Skeeter, Aibileen'e siyahi hizmetçilerin hikayesini konu alması konusunda kendisine yardımcı olmasını teklif eder. Eş deyişle, Skeeter, Aibileen'i maceraya davet eder. Bu macerada, kitap Skeeter'ın bakış açısından yola çıkılarak yazılacak kitapta, Aibileen'in bir karar vermesi gereklidir.

Aslında, beyaz bir adam olan Tate Taylor tarafından yönetilen 2011 filmi, beyaz bir kadın olan yazar Kathryn Stockett tarafından siyah ev işçilerinden daha fazla beyaz seslere ve karakterlere odaklanan bir 2009 romanına dayanır (Henderson, 2020, UsaToday. Com).

Skeeter, The Help romanının yazarı Kathryn Stockett'in temsilen filmde yazar rolündedir. Siyahi hizmetçilerin hikayesini kaleme almak için editörüne ulaşır. Ona “Ben siyahi hizmetçilerin hikayesini konu almak istiyorum. En rahatsız olduğum şey onlara kötü davranılması. Yıllarca onlar tarafından büyütülüp, ilerde onların patronu oluyoruz” söyler. Skeeter bu diyaloglara yer vermeden önce eski hizmetçisi Constantine ile yaşadığı, ona rahatlıkla sarıldığı anları hatırlar.

Şekil 4.2 The Help Briç Sahnesi

“Yani ayrımdan ziyade eşit ama ayrı ilkesi burada da geçerliliğini korur”(Mızrak, 2017,s.8) Jim Crow yasasından gelen bu söze dayalı oluşturulan kurallar içerisinde siyahiler ayrı tuvalet ve banyolara sahip olmalı, kendilerine ait bir çatal kaşık tabakta yemek yemeli ve beyazlara hizmet etmelidir. Kendilerinin üstün ırk olduğunu kabullenen beyaz karakterlerden Hilly, hizmetçisi Miny dahil hiçbir siyahinin kendileri ile aynı tuvaleti kullanmasına izin vermez. Onlardan söz ederken

“zenci” ifadesini kullanır, yasa oluşturur ve herkesi bu konuda harekete geçirir. Bu durumlara şahit olan Skeeter, editörünün önerisi ile siyahi hizmetçilerle konuşmak için Aibileen’den yardım ister. Aibileen bu görevde Skeeter’a destek verip vermeme konusunda bir karar vermek durumundadır. Eş deyişle, Aibileen’in iki seçeneği vardır; biri Skeeter’ın çağrısını kabul etmek, diğeri ise bu çağrıyı reddederek ayrımcılığa katlanmaya devam etmektir. Aibileen, Skeeter’a kitabı konusunda yardım etmesi, Skeeter’ın bakış açısına göre yazılacak olan kitapta hikayesi anlatılacak siyahilerden biri olmak ve diğeri siyahi hizmetçileri bir araya getirmek olacaktır. Ancak Aibileen, kendi kimliğine yönelik ayrımcılığın farkında olsa da bu aşamada Skeeter’ın kişisel hedefine ortak olmak için maceraya atılması istenir.

“Maceranın Reddi” aşamasında, Skeeter’ın Aibileen’den kendi hikayesini öğrenmek ve diğeri siyahi hizmetçilerle iletişime geçmek için yardımcı olmasını ister. Başka bir deyişle; Skeeter, Aibileeni göreve çağırır. Aibileen ise böyle bir şeyi konuşmadıklarını ve unutulmasını söyler. Çünkü muhtemel yaşanacaklardan korktuğunu ve sessiz kalmak zorunda olduğunu belirtir. Bu durum Aibileen’in yaşadıkları ayrımcılık hakkında konuşmaya ve anlatmaya cesaret edemediğini göstermektedir.

Aibileen’in Skeeter’ın çağrısını reddetmesinden itibaren ev sahipleri Skeeter ile Aibileen’in gazete köşesine yazı yazma amacıyla konuşmalarından rahatsız olarak bir araya gelmelerini engeller. Öte yandan, Aibileen’in dışarıya yapılan dar yapıdaki ayrı tuvalette zorlandığı sahnede, baktığı Mae Moble isimli küçük kız, Aibileen’ in tuvaletine girmeye çalışır fakat ev sahibesi Elizabeth, buna izin vermez. Mae Moble’nin, Aibileen’in tuvaletten çıktıktan sonra kendisine “sen benim gerçek annemsin” diyerek sarılması Aibileen’i etkiler. Bunun yanı sıra, yakın arkadaşı Miny’nin Hilly tarafından işten kovulduktan sonra eşi Leroy’dan şiddet gördüğünü telefonda anlatması ve kilisede “Victory is Mine” isimli ilahinin söylenmesiyle beraber Aibileen yeni bir karar vermek konusunda harekete geçer.

Kahramanın yolculuğunun dördüncü aşaması “Rehber ile Tanışma”da, Aibileen Skeeter’ın çağrısını reddettikten sonra ayrı tuvalet sorunu yaşamaması, hem de Hilly’nin Miny’i “hırsız” diye hitap ederek kovmasının ardından Miny’nin eşinden şiddet görmesi üzerine; Aibileen, Skeeter’ı arar ve onu kendi evine davet eder. Aibileen, “ Evimde ilk defa bir beyazı ağırlıyorum” sözüne yer verir. Böylece Aibileen harekete geçmeye karar verir ve beyazlar ile olan ilişkisi de farklı bir yöne evrilir. Aibileen, yaşadıklarını Skeeter’a anlatır.

“Beyaz kurtarıcılık, bireysel, kültürel ve kurumsal ırkçılığın bir biçimi olarak sistemik beyaz ayrıcalığını koruyarak kahverengi ve siyah bireylerin susturulması ve insanlıktan çıkarılmasını destekler. Aynı anda baskı sistemlerini savunur” (Willer,2019,s.4). Skeeter, siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığa karşı bir hareket niteliğinde kitap yazacağını belirtse de Willer’a göre Skeeter, ayrımcı düzenin değişmesi için savaştırmaz, sadece yaşanılana ve kendi amacına odaklanır. Bununla beraber Skeeter, Aibileen’in yolculuğundaki rehberidir, eş deyişle Skeeter, Aibileen’in hikayesini dinlemeye başlayarak bu maceranın gizli kalması konusunda Aibileen’i uyarır.

“İlk Eşik”de, Aibileen Mae Moble’nin bezinin bir gece öncesinden beri değiştirilmediğini görür. Bu durum Aibileen’in beyazların iyi bir anneliğe sahip olmadığını kavramasına yol açar ve annelikte kendisinin daha iyi olduğunu fark eder. Öte yandan, Hilly’nin yeni hizmetçisi Yule Mae, Hilly’den çocuklarının eğitimi için borç ister fakat Hilly borç vermeyince, siyahi kadın Hilly’nin yüzüğünü çalar. “Celia Foote, karakteri ise Miny’nin diğer ev sahibesi olur. Hilly onu pek sevmez. Yardımcıya ihtiyacı vardır ve Miny onun hizmetçisi olur” (Putri, 2018, s.71). Miny, yeni iş görüşmesinde Celia’nın Miny’e kola ikram etmesi ve ona sarılması diğer beyaz ev sahibelerinin tam tersine kibar, başka bir deyişle Celia, yeni hizmetçisine karşı ayrımcı davranmamaktadır. “Siyah bir kadının dadı ya da taşıyıcı anne olarak rolü hiçbir şekilde tesadüfi değil, köleleştirme zamanından itibaren devam eden bir süreçtir”(Kalová,2013,s.16). Miny karakteri, kızını işe gönderdiği sahnede; beyazlar ile aynı çatalı, kaşığı, tabağı kullanmaması gerektiği ve tek bir fincanı kaşığı olacağı, kahveyi ikram ederken parmak değıdirmemesi konusunda uyarır ve çocuklara iyi davranmasını tembihler. Bu durum, Aibileen gibi tüm siyahi hizmetçilerin, çalışma koşullarını anlatmaktadır.

“Testler, Dostlar, Düşmanlar” aşamasında; Miny, Aibileen’in evine gittiğinde Skeeter’ı görür. Miny’nin; Siyahi insanların senin yardımına ihtiyacı olduğunu nereden çıkardın?”sözü üzerine Skeeter,”Ona farklı bir bakış açısı sunmak için” yanıtını verir. Miny, önce reddeder sonra da kabul eder. Böylece Aibileen’in dostu Miny ve rehberleri Skeeter’dır. Hilly ise ayrı banyo ve tuvalet üzerine oluşturduğu yasa tasarısı, Aibileen ve diğer hizmetçiler için bir testtir. Öte yandan siyahilerin diğer “iyi beyaz” rehberi Celia ile Celia ile Miny karşılıklı yemek yiyerek dostluklarını pekiştirir. Aibileen, Hilly’nin yasa tasarısı ile mücadele etmek zorunda kalırken öteki yandan da kitap konusunda ilerleme sağlamak için Skeeter’a yardımcı olmalıdır.

“Mağaranın Derinliklerine Yaklaşma” aşamasında, Editör ile Skeeter yazılar hakkında konuşmaktadır. 2 kişi yeterince azdır. Skeeter’ın daha fazla kişi bulması gereklidir. Aibileen ile Miny; 31 kişiye hikayelerini anlatmaları için sorduklarını ve onların da korkup kabul etmediğini söyleyerek Aibileen, Skeeter’dan vazgeçmemesini ister. Bunun yanı sıra Hilly, Skeeter’a yasa tasarısının bültenini yayınlaması için baskı yapar. Skeeter ise, ev sahiplerinin kullandıkları eski eşyalarının getirilmesinden bahsedilen bültenin cümlesine, getirmeleri için eskiden kullandıkları tuvaletleri getirmelerini ekleyerek yayımlar. Ardından herkes eskimiş tuvaletlerini, Hilly’nin evinin önüne bırakır. Siyahilerin gizli desteği ve Skeeter’ın kararı bir eyleme dönüşür. Bu aşamada siyahiler bir şey yapmaya cesaret gösteremez fakat Aibileen Skeeter’ı kitap yazması konusunda cesaretlendirir. Eş deyişle, Aibileen’in yolculuğunda rehberi Skeeter’ın Aibileen’i motive etmesi ve bir şeyleri başarabileceğine ikna etmesi gerekirken tam tersine Aibileen, rehberine hizmet eder.

Filmlerdeki beyaz kurtarıcı figürünün üstün özelliklere sahip olmasına gerek yoktur. Sıradan biri de mesihvari(kurtarıcı) dokunuşu ile günü kurtarabilmektedir. Bunun için sadece beyaz olması yeterlidir. Öteki insanlar ise böylesi bir potansiyele sahipken bunu kullanamamaktadırlar. Doğru kişinin onları yönlendirmeye ihtiyacı vardır (Uluç, Küngerü ve Yavuz, 2017,s.482-483).

Skeeter, siyahilerin desteğini alsa da kurtarıcı olan kendisidir. Hilly ve diğer beyazlara göre cesaretini bu eylemle gösterirken; annesi ise Skeeter’a “onları cesaretlendirme” şartını koşar.

Filmin sekizinci aşaması olan “Çile”de, Aibileen gece eve dönerken, bir siyahinin öldürülür.“Bu filmde hukukta adaletsizlik var. Hükümet ve polis beyazları savunuyor. Siyahları umursamazlar” (Khotimah, 2013,s.19). Polisin olduğu sahne, Aibileen’in gece döndüğünde bir siyahinin, ayrımcı örgüt olan Klu Klux Klan tarafından öldürüldüğünü duyması üzerinedir. Öte yandan Yule Mae isimli siyahi hizmetçi, hırsızlık sebebiyle tutuklanır. Hukuki konularda ise Aibileen ve Miny, oy kullanamadıklarını ifade eder. Buna göre, siyahiler sosyal hayatta olduğu gibi siyasi ve ekonomik konularda beyaz ırka bağımlı olarak temsil edilmektedir.

Bunun yanı sıra Klu Klux Klan’ın bir siyahiyi öldürdüğü gece, Aibileen ise otobüse biner. Beyazlar öndeyken, o arkadadır. Otobüsten “zenci” olduğu için indirilir.

Rosa Park, o gün işini bitirdikten sonra evine dönerken şehir otobüsünde beyazlara ayrılan yerlerden birine geçip oturur. Beyaz yolcuların ve otobüs biletçisinin

kendisine kaba ve küfürle karışık bir edayla «kalk» demelerine rağmen Park direktir ve oturduğu yerden kalkmaz (Alexander, 1968, s.105).

Montgomery Otobüs Eylemleri'nde Rosa Park isimli siyahi bir kadın, beyazların olduğu otobüsten inmeyi reddettiği için para cezasına çarptırılır. Bu durumun bie benzeri de Aibileen'in gece beyazların olduğu otobüsten siyahi olduğu için indirilmesi üzerine yaşanır Ancak Aibileen eylemin temsilcisi Rosa Park gibi beyaz otobüs şoförüne başkaldırmaz. Bunun yanı sıra Çile aşamasında, Aibileen gibi birçok hizmetçi ayrımcılıkla yüzleşir. Aibileen'in Rosa Park gibi otobüste siyahi olduğu için yer alamaması, Yule Mae'nin hırsızlıktan tutuklanması siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığın daha fazla yayılmasına neden olur. Eş deyişle siyahiler ötekileştirilir ve sosyal, siyasal ve ekonomik vb. alanlarda hakları yok sayılmaktadır.

Filmin dokuzuncu aşaması "Ödül- Ceza"da ise Yule Mae'nin tutuklanması ve siyahi vatandaşın ölümü üzerine, kitabın ilk siyahi hizmetçisi olan Aibileen'in dışında diğer siyah hizmetçiler Skeeter ile iş birliği yapmaya karar vererek, hayat hikayelerini anlatır. Hizmetçiler, sahiplerini anlatırken " onların malıyım" der. Öte yandan "iyi beyaz" Celia Foote ise Miny'i eşinden ayrılması için cesaretlendirir. Bu aşama siyahilerin cesaretlenmesinin ilk adımıdır. Buna göre Aibileen'in Skeeter'ı kitap için mücadele etmesi konusunda motive ederken diğer siyahi hizmetçilerin yaşanan ayrımcılıklar sonucu verdiği kararın üstüne hizmetçilerin hepsi Skeeter'a ve kitabına yardım eder. Eş deyişle Skeeter'ın kişisel amacının gerçekleşmesine öncülük gösterir. Öte yandan, Aibileen dahil tüm siyahiler Skeeter sayesinde özgüven kazanır.

Geçmişimizdeki Louis C.K.'nin "dışkıdan şeylerle" başa çıkmanın bir yolu, varoluşlarını ve sebatlarını küçümsemek anlamına gelir; onları şeker renkli elbiselerle ve Skeeter'in annesi Allison Janney'in türbanla unutulmaz görüntüsüyle örtmek; bize Medgar Evers'in öldürüldüğünü söylemek, bunun yerine John F. Kennedy'nin cenazesini göstermek için. Filmin çekingенliđi, Amerika'daki ırkçılığı ortadan kaldırmaya yakın bile olmadığımızı gösterir (Rosenberg, 2011, Atlantic.com).

Rosenberg'e göre filmlerdeki kostümler geçmiş olayların temsilidir. Dışkı ile ilgili sahne, Miny'nin Hilly'e kendi dışkılarıyla yaptığı kek ile ilgilidir. Buna göre gösterilen içerikler, ayrımcı öğeler barındırmaktadır. . Celia, Miny'den Hilly'nin dışkı yediğini öğrenir ve Hilly ile alay eder. Ayrıca Miny ile Celia'nın dostlukları gelişir. Öte yandan Kennedy ile ilgili bir habere yer verilmesi ise 1960'larda yaşananları yansıtır.

“Geri Dönüş” bölümünde ise Skeeter kendi hikayesini de ekledikten sonra kitabı tamamlayacağını söyler. Aibileen ve Miny’e teşekkür eder.

Şekil 4.3 The Help Beyaz Irkın Rolü

Bir gün Ole Miss'den yirmi iki yaşındaki mezun Skeeter Phelan bakış açısından anlatı yazma fikri ile Aibileen'e yaklaşır. On iki siyah hizmetçi planlamaktadır. Aibileen isteksizce kabul eder ancak yakında Skeeter kadar kendini projeye dalmış olarak bulmaktadır. Diğer siyahi hizmetçilerle birlikte kitabı yazmak için gizlice Aibileen'in evinde buluşurlar. kitap yazma sürecinde, Skeeter ortadan kaybolan sevgili hizmetçisi Konstantin'e ne olduğunu öğrenir. Skeeter'ın kitabı anonim olarak yayımlanır ve hayali Niceville kasabasında geçmektedir.. Kitap güçlü bir güç haline gelir. Siyah hizmetçilere ses vermek ve Jackson'da beyaz ev sahipleri ve siyahi hizmetçiler arasındaki dikkatlice çizilmiş çizgileri yeniden gözden geçirmektedir (Ririn,2017,s.2-3).

Skeeter, kitaba hikayesini ekler ve yayımlar. Buna göre Skeeter, siyahi hizmetçilerinin hayatlarını konu edinse de esas olan kendi bakış açısıdır. Siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılık, Skeeter'ın kendi hikayesinin ve amacının daha önemli olmasından kaynaklanmaktadır. Bu aşamada siyahilerin cesareti artar.

“Diriliş”de ise bütün herkes yapılan ayrımcılığı kitaptan öğrenir. Hilly'nin yaptıkları tüm halka yayılır. Miny, “ Asla Tavuk Yakmaz” sözünü tavuk yakmasıyla değiştirir. Aibileen ve Miny, kilisede takdir edilir. Skeeter bu kitapla New York'a kabul edilir. Siyahiler hizmetçi olmaya devam eder, Skeeter ise amacına ulaşır. “Aibileen ve Minny kitabın tamamlanışı için önemli roller oynamasına rağmen, yardımcı rolündedir. Filmde, hiyerarşi Skeeter ve siyahi hizmetçiler arasında çok daha nettir”(Murphy ve Harris, 2018,s.59). Romanın tamamlanması, istenen sonucun var olabilmesi için bir beyaz ırkın var olması gerektiğini belirtir. Başka bir deyişle, Skeeter'ın amacı siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığı sonlandırmak değil,

başarılı bir yazar olmaktır. Hizmetçilerin yaşadıkları zorlukları kaleme alma isteğiyle Aibileen'i cesaretlendirmesi, onu destekliyor gibi gözükürken aslında kendi amacına hizmet ettirmektedir.

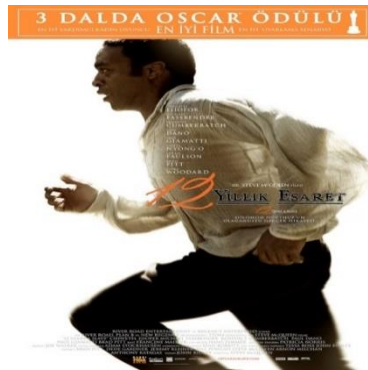
Kahramanın yolculuğunun son aşaması olan “Dönüş”te ise Aibileen işinden kovulur ve hizmetçilik görevi biter. Miny ise, ev sahipleri tarafından önemsenmeye başlar. Skeeter'ın kitabının sonucu, Aibileen'in emekli olup görevini bırakmasıyla bitse de Miny'nin artık değer görmesi, Skeeter'ın katkısıdır.

Skeeter, siyahi hizmetçileri kurtaran kişi olarak gösterilir. Skeeter kitabı gazetecilik ve yazarlık kariyerinde yükselmek için yazar. Filmde başından beri Skeeter'ın yazma motivasyonu, siyahi hizmetçilerin haklarına odaklanmak ve Skeeter'in kendi kariyerine odaklanması tartışmalı bir konu (McFarlane, 2015, s.90).

Buna göre siyahi hizmetçilerin hikayesine yer verilmesine rağmen onların kurtarıcısı Skeeter'dır. Başka bir deyişle Skeeter'ın amacı Aibileen'e yardımdan öte onun ayrımcılıktan kurtuluş yoluna rehberlik ederek tüm siyahilerin kurtarıcısı olduğunu göstermektir.

4.2 12 Yıllık Esaret

4.2.1 Filmin Konusu

Şekil 4.4 12 Yıllık Esaret Afiş

Steve McQueen tarafından yönetilen film, Solomon Northup'un aynı adlı romanından uyarlamadır. Oyuncu kadrosunda, Chiwetel Ejifor, Michael Fassbender, Lupita Nyong'o ve Brad Pitt gibi isimler yer almaktadır. . “2013 yılı yapımı 12 Yıllık Esaret filmi (12 Years a Slave) de gerçek hayattan esinlenen filmler arasındadır. Filmde Solomon Northup’un anılarını anlattığı kitaptan esinlenilir” (Küngerü ve Uluç, 2017, s.490). Buna göre hikaye 1841- 1853 yılları arasında geçmektedir.

1841'de New York'ta yaşayan Solomon Northup, kendisini müziğe adanmış siyahi bir adamdır. Ailesiyle birlikte yaşayan Solomon, özgür yaşayan ve istediği şeyleri yapabildiği için mutludur. Fakat bir gün bir müzik işi için 2 adam ile tanışır ve çalışmak için Washington'a gider. İnanıldığı medeni dünya alt üst olur çünkü kendisini kaçırıp Güney'de bir çiftlikte köle olarak çalışması için satarlar. Özgürlüğünü korumak için verdiği tüm emekler ve mücadele yerle bir olur, hayatı kabusa döner. Solomon acıyı, şiddeti, küçük düşürülmeyi yeniden öğrenir ve isyan etmeye cesareti olmayan bir grup insanın umutsuzluğuna şahit olacaktır. Sevdiklerini ve hayatını geri almak için çaba harcamak zorundadır(Beyazperde.com)

2014 yılında En İyi Film, En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu ve En İyi Uyarlama Senaryo Akademi ödüllerine sahip olur. Film, Solomon Northup'un 1841- 1853 yılları arasındaki kölelikten kurtuluş hikayesini konu alır.

4.2.2 Kahramanın Yolculuğu

Tablo 4. 2 12 Yıllık Esaret'de Kahramanın Yolculuğu Modeli

Kahramanın Yolculuğu	12 Yıllık Esaret
Sıradan Dünya	Solomon'un özgür hayatı
Maceraya Çağrı	Solomon'un konsere davet edilmesi
Maceranın Reddi	Solomon'un kurtulma çabası
Rehber ile Tanışma	Solomon'un köle gemisindeki yolculuğu
İlk Eşiği Geçiş	Solomon'un ilk kölelik yaşamı
Testler, Dostlar, Düşmanlar	Şiddet ve Salgın sorunları
Mağaranın Derinliklerine Yaklaşma	Edwin Epps'e geri dönüş
Çile	Solomon'un yakalanması
Ödül ve Ceza	Patsey'in acısı ve Sahip Bass'ın gelişi
Geri Dönüş	Solomon'un Sahip Bass'dan isteği
Diriliş	Solomon'un kurtarılması
Dönüş	Solomon'un yeni ve özgür hayatı

“Sıradan Dünya”da Solomon, özgür siyahi bir müzisyendir. İki çocuğu ve eşi ile birlikte İngiltere’de yaşamaktadır. Solomon, keman çalmaktadır ve kendi yaşadığı yerde tanınan varlıklı biridir. Aile yaşamında, çocuklarını sevdiği gösterilmektedir.

Solomon Northup, bir müzisyendir ve turnelere çıkmaktadır. Özgür bir adam rolünde gösterilen Solomon, özellikle müzik alanında beyazlar tarafından takdir görür.

Köle olarak doğmasına ve talihsiz ırktan herkes gibi felaket koşullarda çalışmasına ol rağmen, Northup'un babası, gayreti ve uyumundan dolayı saygı duyulan bir adamdır. Hayatını tarım işlerinde huzurla geçiren; özellikle Afrika'nın çocuklarına tahsis edilmiş gibi görünen o bayağı hizmet işlerine hiçbir zaman bakmaz. Genelde kölelerin eğitimden çok daha fazlasının verilmesi, çalışkanlığı ve tutumluluğu sayesinde kendisine oy kullanma hakkı sağlayacak kadar mal sahibi olur (Northup, 2015, s.14).

Solomon Northup'un özgür olmasının sebebi, babasının köle olmasına rağmen oldukça eğitilmiş biri olmasıdır. Babasının eğitilmiş olması sayesinde, Solomon oy kullanma hakkına sahiptir. Solomon'un eğitilmiş bir müzisyen olması, babasının daha önceden özgürleştirilmesinden kaynaklanır. Solomon, eşini ve çocuklarını uğurladıktan sonra turneye çıkmak için hazırlanır.

Filmin ikinci aşaması olan "Maceraya Çağrı"da Solomon, büyük bir bahçede iki kişi ile müzik işi için tanışır. Bu kişiler Solomon'u kaçırmak için plan yapar. Solomon ile tanıştıktan sonra onu içki içmeye davet ederler. Onu sözde konser vermesi için ikna etmeye çalışırlar. Ancak, konser hakkında konuşacaklarını zanneden müzisyeni sarhoş ederler. Solomon, sarhoş edildikten sonra bu iki adam tarafından, bir köle tacirine satılır. "Kölelerin genellikle yakın kişiler tarafından köleliğe götürüldüğü veya kandırıldığı gerçeği köle ticaretinin en mahrem durumda bile güveni aşındırmaktadır"(Nunn ve Wantchekon, 2011, s.3226). Solomon'un tanıştığı kişiler beyazdır. Film içerisinde ona dost gibi gözükseler de Solomon ile tanışmadan önce " İti an, çomağı hazırla" diyerek siyahileri ötekileştirmektedirler.

"Maceranın Reddi" aşamasında, Solomon'un kaçırıldıktan sonra zincirlenir. Solomon uyanınca, bu durumu fark eder ve kaçmak ister. Solomon'u uyandıran kişi ona "zenci" diye hitap ederek ötekileştirir.

Solomon Northup'un özgür bir müzisyenken, iki kişi tarafından kaçırılır ve köle olarak satılır. "İnsanların hürriyetlerinden yoksun kılınarak başkalarının malı sayılmaları kölelik olarak adlandırılır. Eski hukuk sistemleri tarafından da düzenlenen Toplumsal bir olgu olan kölelik kurumu yasalastırılır" (Bozkurt, 1981, s.65). Solomon bağlı olduğunu farketmediği sahnede, onu zincirleyen köle tacirine kendisinin ve ailesinin özgür olduğunu söyler. Köle taciri ise özgürlüğünü belge ile kanıtlamasını söyler ancak Solomon, artık bir köledir. Solomon'un köle olup olmadığı konusunda köle

taciri ile iddialaşır ve Solomon, tacir tarafından yere serilir. Köle tüccarı, Solomon ile kavga ederken; onun Georgialı bir zenci ve köle olduğunu belirtir. Solomon ise köleliği kabullenmez, tüccar onu tek başına bağlı kaldığı zindanda bırakır ve Solomon, olduğu yerde zincirle bağlıdır ve bağırarak çözülmesi için yardım ister. Ötekileştirilen Solomon, diğer yandan şiddete maruz kalarak ayrımcılığa uğramaktadır.

“Rehber ile Tanışma” aşamasında, Solomon’un kölelikten başka çaresi yoktur. O da diğer siyahi kölelerle birlikte yıkanır ve Güney’e doğru gitmek için köle gemisine zorla bindirilir. Eş deyişle onun rehberi, köle gemisidir.

Kutuplaşan bir tezat olarak, Batılı Atlantik ötesi köle ticareti ise iki ırklıdır ve beyazların efendi, siyahların köle olduğu bir tarım medeniyeti haline getirilmesi hedeflenmektedir. Batılı kölelik sistemleri, özellikle Kuzey Amerika’daki ve Karayiplerdeki, modern köleliğin bütün biçimlerinin en ırkçısı olur. Temel itibarıyla, kölelik şer kurumunun iki tarafında iki ırk birbiriyle karşı karşıya gelmektedir (Mazrui,1997, s.260- 261).

Filmde köle ticareti beyazların, siyahi köleleri bir gemiye bindirilmesiyle görselleştirilir. Köleler, belirlenen bir bölgeye getirilirler ve Kuzey Amerika’dan Güney’e doğru gemiyle yolculuğa çıkarlar. “Köle tacirlerinin kaptanları sert, kamçısını elinden bırakmayan, kalabalıkları çekip çevirme yeteneğine sahiptir. Gemidekiler, çoğunlukla kırbaçlanarak öldürülür” (Rediker,2012,s.16). Köle gemisinde, Solomon ve diğer siyahiler dar bir alana sıkıştırılmaktadır. Gemi içerisinde şiddet gören ve öldürülen birçok siyahi vardır. Aç ve susuz köleler, elleri bağlı bir şekilde gemide yolculuğa devam ederler. Solomon’un kaçma planı yaptığı arkadaşlarından biri de daha fazla açlığa ve susuzluğa dayanamayıp ölür. Ölenler, gemiden atılır.

İrk ayrımcılığı bir tür meşrulaştırma sağlar, ancak bir bazı ırkların diğerlerinden üstün olduğu insan türleri teorisidir. Bu durumda, beyazların açıkça daha üstün olduğu düşünülmektedir. Siyahlar ayrı, aşağı ve hatta insanlık dışı bir ırk olarak kabul edilir. Eşit değiller ve onlara eşit davranmak için hiçbir neden yoktur (Cashmore,1996, s.346).

Buna göre, köle pazarlığı için Solomon’un ve diğer siyahilerin köle gemisiyle götürülmesi, siyahilere yönelik uygulanan ayrımcılıklardan biridir. Eş deyişle, Solomon’un rehberi gemi, Solomon’u elleri bağlı bir şekilde köleliğe maruz bırakır.

“İlk Eşik” aşamasında bütün köleler gemiden indirilir. Kölelerden oluşan pazarda, Solomon, Sahip Ford tarafından satın alınır.

Film, kölelik kurumunun dehşet verici tablosunu çarpıcı bir şekilde anlatmaktadır. Kölelerin hepsi siyahtır. Özgür siyahlar, bağımsız olduğunu kanıtlayan belgelerle dolaşırlarken; kölelerin hiçbir belgesi yoktur. Onlara ne isim verilirse veya onlara nasıl seslenilirse, o kişi olmak zorundalar (Küngerü ve Uluç, 2017,s.489-490).

Solomon köle olarak alındığında, ona Platt ismi verilir. Eş deyişle, özgürlük belgesi olmayan kişiler köledir. Öte yandan, Küngerü ve Uluç'a göre; köleler efendilerine "sahip" olarak seslenir. Sesleniş, aidiyet belirtir ve kölelerin üstünde söz hakkı olunan bir eşya olarak görüldüğünü ortaya koyar.

"Northup'a göre, dinin nasıl işlendiği sahipler ile köleler arasındadır. Northup, iki farklı düşünce (çiftlik sahibi) tarafından kölelere nasıl vaaz edileceğini deneyimler" (Helton, 2015,s.7). Kölelerin dini bilgileri, sahiplerinin öğrettikleri ile sınırlıdır. Sahipler, onları yönetmek için dilediği gibi dini vaazları istedikleri gibi değiştirmekte özgürlerdir. Solomon ve diğer siyahiler, dini bilgileri Sahip Ford'dan öğrenirler. Başka bir deyişle, Ford kölelerine ayrımcı davranmasa da siyahilerin dinleri üzerinde üstünlük gösterir.

"Tarihsel olarak, "Roll, Jordan, Roll" ilahisi, Güney Amerika'daki kölelere uysallığı aşılacak ve mümkün olduğunca gerici hale getirmek için söylettirilir. Ancak ilahiler köleler arasında kaçış kodlu bir mesaj haline gelir" (Anyaduba, 2014, s.6). Filmde, kölelere çalışırken ilahi ve şarkılar söylenir. Kaçış yerine kölelerin iş motivasyonunu sağlamak ve için ilahiler ortaklaşa seslendirilmektedir.

Solomon, Sahip Ford tarafından bir çatıyı tamir etme görevine getirildiği sahnede, Sahip Ford, Solomon'u inşaat hakkında bazı fikirlerini söylemesi için teşvik eder. Eş deyişle, Solomon'un fikirlerini özgürce ifade etmesi, Sahip Ford'a bağlıdır. Öte yandan, Solomon'un kahyaya karşı isyan gösterir ve Sahip Ford, Solomon'u satar.

"Testler, Dostlar ve Düşmanlar"da, Sahip Ford tarafından Sahip Epps'e satılan Solomon, ayrımcılığı daha yoğun yaşayacaktır. Edwin Epps kölelerine şiddet gösteren ve azarlayan biridir. " Çiftlik sahipleri veya denetmenler, tarım çiftliklerinin alanlarında atın üstüne binmiş bir şekilde kölelerin arasından geçerler. Birçoğunun tabancası var. Bir kısmının av bıçağı var. Epps gibi kişilerin de kırbaçları var" (Eakin, 1998, s.127). Edwin Epps'in şiddetinin yanı sıra pamuk işçiliğinde çalıştırılan Solomon ve diğer siyahiler, kahyalar tarafından kırbaçlanır. Başka bir deyişle, Solomon'un sınavlarından biri, şiddettir. Bunun yanı sıra, işe yaramayan ya da hata yapan köleler, iple asılmaktadır. Bu sahnelerden biri de Solomon Northup, Sahibe Epps'in istediklerini almak için giderken ormanda asılan siyahilere şahit olur.

Şekil 4.5 12 Yıllık Esaret Ayrımcılık

“Solomon, Edwin tarafından fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalır. Fiziksel şiddet; asma, bağlama ve kelepçeleme olarak canlandırılır. Psikolojik şiddet ise sahiplerinden bazı tehditleri kabul etmesidir”(Adawiyah, 2015, s.68-69). Solomon’un ikinci sahibi olan Edwin Epps, siyahilere karşı şiddet göstermektedir. Şiddet dışında, genellikle siyahilerin lanetli olduğunu, onların bir hayvandan farksız olduğunu söyleyerek siyahileri ötekileştirir. Öte yandan, Edwin, kölelere “ Onlara da incil salgını bulaştırmayın” diyerek, siyahilerin hastalıklı olduğu algısını yaratır. Resimdeki sahnede, Edwin Epps’in tecavüz etmeye kalktığı kadın kölelerden biri olan Patsey’in gittiği yeri Solomon’a sorar. Solomon’un cevabına inanmayan Edwin, Solomon’u hırsızlık ve yalancılıkla suçlayarak ötekileştirir. Eş deyişle Solomon’un yolculuğunda ötekileştirme devam eder. Solomon’un düşmanı ise Edwin Epps’dir.

Solomon’un köleler arasındaki dostu Patsey, Edwin Epps tarafından dokunulmakla cinsiyetine yönelik bir ayrımcılık yaşar. Bunun yanı sıra, Sahibe Epps tarafından da aç bırakılarak ayrımcılığa maruz bırakılır. Solomon bu aşamada edindiği dostlardan biri de Yargıç Turner olur. Solomon’u keman çalması için parti düzenleyen arkadaşlarına önerir. Eş deyişle, Solomon’un kendi işini yapmasını sağlar.

Okuryazarlık, tüm sistemi değiştirmek için çok güçlü bir silahtır. Köle sahipleri, kölelerinin eğitim görmesine izin verirlerse kölelik sistemini korumanın çok zor olabileceğinin farkındalar. Kölelerinin zekasını biliyor olmaları mümkündür, ancak onları içinde geliştirmelerine izin veremezler (Králiková, 2016,s.17).

Sahibe Epps, Solomon’a okuma yazma bilip bilmediğini sorar, Solomon da bildiğini saklar. Kralikova’nın anlatımından hareketle, okuması ve yazması olan köleler, şiddete maruz kalır. Ancak Solomon Northup okuma yazma bilmektedir. Gemideki bir siyahi ona okuma yazma bildiğini gizlemesini tavsiye ettiği için gizler.

“Büyük Olaya Yaklaşma” aşamasında, Solomon ve diğer köleler, salgının bitiminin ardından Edwin Epss’e geri döner. Patsey ise Solomon’dan ölüm talebinde bulunur.

Filmde intihar aynı zamanda bir isyan şeklidir. Patsey, hikayedeki diğer kölelerden daha fazla acı çeker, bir gece Northup'a sorar onu bataklıkta boğmak için. Talebinden dolayı şaşırır: “Nasıl bu kadar umutsuzluğa düşüyorsun?” diye sorar çünkü hayat dolu, ustaca bebekler çıkarır ve diğer kölelerin beş katından fazla pamuk toplar. Ölüm dileği, çekici bir genç köle olarak kötü durumundan, kadın olması ve efendisi tarafından tecavüz edilmesinden kaynaklanır (Stauffer,2014.s.320) .

Patsey’in Edwin Epss tarafından bir gece tecavüze uğrar. Tecavüze uğrayan Patsey’e göre özgürlüğe kavuşmanın tek yolu ölümdür. Bu nedenle Solomon, kölelikten kurtulmak için kaçmaya karar verir.

Filmin sekizinci aşaması olan “Çile”de kaçmaya karar veren Solomon, gizlice kağıt ve kalem bularak mektup yazar. Solomon, yazdığı mektubu Armsby’e vererek, kurtulmak için mektubu beyaz dostlarına göndermesini ister. Bu aşamada Solomon, Armsby’e mektubu verirken “Tek ihtiyacım olan bir koruyucu” der. Solomon’un kurtuluşunun yolu beyaz dostlarının yardımıyla gerçekleşmektedir. Eş deyişle, beyaz dostları kurtarıcıdır. Öte yandan Armsby, Edwine’e Solomon’un kaçışını itiraf eder. Solomon, hem kırbaçlanır hem de kaçması engellenir.

“Ödül ve Ceza” aşamasında kölelikten kaçamayan Solomon, Sahip Bass ile tanışır. Eşit çalışmayı savunan Sahip Bass, Edwin Epss’in ayrımcılık karşıtı arkadaşıdır ve ayrımcılık yaptığı için Edwin’e karşı gelir. Solomon, bu aşamada iyi beyaz olan Bass ile karşılaşması onun için bir ödül olur. Öte yandan Patsey, Edwin Epss’in şiddetine uğrar. “Patsey’nin ölüm dileği, sırayla kitaptan hafifçe ayrılmaktır; kölelik psikolojisini dramatize etmek istenmiş olmasından dolayıdır” (Stauffer, 2014,s.320). Buna göre aşamanın cezası ise Patsey’in acı çekmesidir.

“Geri Dönüş” aşamasında Solomon, Sahip Bass ile konuşarak kölelikten kurtulmak için beyaz dostlarına mektubunu yazmasını ister ve Bass, Solomon’a yardım eder.

Şekil 4.6 12 Yıllık Esaret Beyaz Irkın Rolü

Ahlaki açıdan doğru olanı yapan Bass, Solomon Northup'un beyaz kurtarıcısı olmaktadır. Bass dönem itibariyle yasal olan kölelik durumunu içselleştiren beyazlara karşı, evrensel doğrunun ve insan haklarının savunucusunu temsil etmektedir. Köleliği destekleyen ve bunu sömüren beyazlar vardır; ancak her zaman ileriye gören ve doğrunun ve olması gerekenin farkında olan Bass gibi beyazlar da vardır. Bass gibi olanlar da olmayanların hayatında fark yaratmaktadır (Küngerü ve Uluç, 2017, s.490).

Sahip Bass, Solomon'un özgürlüğü için Kuzeydeki dostlarına mektup yazma görevini üstlenir. Solomon, çaba göstermesine rağmen kurtuluşu Sahip Bass'ın mektubu yazmasına bağlıdır. Eş deyişle, Solomon'un koruyucusu Sahip Bass olur.

"Diriliş" de Solomon'u kurtarmak için Solomon'un Kuzeydeki arkadaşı Bay Parker gelir ve Solomon'un özgür bir siyahi olduğunu mektupla kanıtlar. Bu aşamada Edwin'in Solomon'un gidişini engellemesine rağmen Bay Parker, onu arabaya bindirir. Başka bir deyişle Solomon'un kurtuluşu, beyaz ırkın izni ve yardımındadır.

"Dönüş" aşamasında ise 12 yıl sonra Bass'ın mektubu ve Bay Parker'ın yardımıyla kölelikten kurtulan Solomon Northup, ailesinin yanına geri döner. Eş deyişle, Solomon'un iyi beyaz kurtarıcıları Sahip Bass ve Bay Parker'dır.

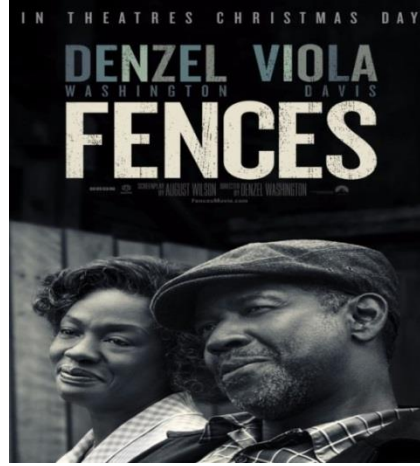
Beyaz bir burjuva Amerikalıdan farksız yetiştirilmiş, marangozluğu, keman çalmayı öğrenen Solomon Northup aydın, bilge bir siyahi, yaşadıklarını, tüm dehşetengiz boyutlarıyla yazıp 1853'te 12 Years a Slave adıyla yayımladığı anılar kitabıyla ve bütün ülkeyi dolaşması, çeşitli konuşmalar yapıp toplantılar düzenlemesiyle, başkan Lincoln'ün 1863'te köleliği kaldırır ve iç savaşı sona erdiren ünlü yasanın çıkması sürecine de bizzat katkıda bulunur (Çapan, 2014).

Solomon'un kölelikten kurtulur kurtulmaz, onu köleleştiren kişilere dava açar. "Northup'un ölümünün zamanı ve koşulları ile gömüldüğü yer bilinmemektedir. Son halka açık görünüşü Ağustos 1857'de Kanada'nın Ontario eyaletindeki

Streetsville'dedir” (Dokosi, 2020). Solomon Northup, köle eylemlerini gerçekleştiren bir siyahi olsa da kölelikten kurtulması beyaz ırkın’ın yardımı sayesinde.

4.3 Fences

4.3.1 Filmin Konusu

Şekil 4.7 Fences Film Afışı

August Wilson’un aynı adlı tiyatro oyunundan uyarlanarak 2016 yılında vizyona girer. Filmin yönetmeni ve oyuncusu Denzel Washington’a Viola Davis filmde başrole eşlik etmektedir.

Troy Maxon, 1950’li yılların Amerikası’nda çöp toplayıcılık yapan, eşi Rose ve oğlu Cory ile yaşayan Afro-Amerikalı orta yaşlı bir adamdır. Gençliğinde iyi bir beyzbol oyuncusu olan Maxson, o yıllarda profesyonel ligin siyahlara kapalı olması nedeniyle profesyonel olamaz. Bu hayal kırıklığını hiç unutamayan Troy hayata olan öfkelerini sürekli sevdiklerinden çıkarmaktadır. Oğlu Cory’nin iyi bir Amerikan futbolu oyuncusu oluşu, kendi talihsizliğini aklına getirecek ve oğlunun yükselme şansına her türlü engeli çıkarmasına neden olacaktır.(Sinemalar.com)

Rose karakterini canladırın Viola Davis, “ En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu” ödülüne hak kazanır.

4.3.2 Kahramanın Yolculuğu

Tablo 4. 3 Fences Filminde Kahramanın Yolculuğu Modeli

Kahramanın Yolculuğu	Fences
-----------------------------	---------------

Sıradan Dünya	Çöp toplayıcısı Troy ve ailesi
Maceraya Çağrı	Cory'nin çitlere yardımını ister.
Maceranın Reddi	Troy ile Cory tartışır.
Rehber ile Tanışma	Troy'un şoför yapılması
İlk Eşiği Geçiş	Cory'nin belgeleri
Testler, Dostlar, Düşmanlar	Troy'un Cory'e 3 hak verışı
Mağaranın Derinliklerine Yaklaşma	Bono'nun Troy'a tavsiyeleri
Çile	Rose, Troy'dan ayrılır.
Ödül ve Ceza	Çitler tamamlanır, Troy ölür.
Geri Dönüş	Rose, yeniden anneliği keşfeder.
Diriliş	Cory, cenazeye gitmeyi kabullenir
Dönüş	Gabe, trompet çalar.

“Sıradan Dünya”, 1957 yılında geçer. Jim Crow yasaları halen devam etmektedir. Troy siyahi bir çöp toplayıcısıdır. Rose ile Troy birbirine aşık bir çifttir. Troy'un en yakın arkadaşı ise Bono'dur. Troy'un Lyon adında müzisyen bir oğlu vardır ve işinden yeterli parayı kazanamamaktadır. Troy ile Rose'un oğlu Cory ise futbolcu olmak ister. Mücadeleler var olsa da ötekileştirici söylemler ve ayrımcı tutumlar farklı boyutlarda kendini göstermektedir.

Şekil 4.8 Fences Ayrımcılık

Siyahilere yapılan ayrımcılıklardan biri de iş hayatının hiyerarşisidir. Troy, sadece beyazların şoför olmasından şikayetçidir ve bu konu hakkında şikayet etse de kimse ilgilenmemektedir.

Filmde iş hayatının yanı sıra spor ve sanatta da ayrımcılık yapılmaktadır. “Afro-Amerikalılar spor ve sanat dallarında da büyük ayrımcılığa uğramalarına rağmen aralarından çok büyük yetenekler çıkar” (Mızrak,2017,s.13). Filmde siyahilerin sporda yeri olmadığı dile getirilmektedir. Cory, beyzbolcu olmak isteyen siyahi bir gençtir.

Troy, “Beyazlar Cory’ye şans vermez” der. Troy’a göre siyahiler takımda vardır ama oynatılmamaktadır. Çünkü Troy da 17 yıl önce futbolu bırakmak zorunda kalır. ve “Sadece rengim yanılttı” diyerek anlatır. Filmin içerisinde Rose, başarılı beyzbolcu Jackie Robinson’u örnek verir. Rose, sporda siyahilerin artık oynayabildiğini savunmakta, Troy ise hiçbir şeyin değişmediğini söyler. Bono, Troy’a “ Cory’nin futbol oynamasına izin vermelisin” der. Bono, Troy ile aynı konumda olsa da Bono siyahi bir karakter değildir. Bono, Troy’a yapması gerekenler hakkında tavsiyeler verir. Eş deyişle Bono, Troy’u verdiği tavsiyelerle yönlendirir. Bu aşamada, Troy siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığın bitmediğine inanmaktadır.

Macera’ya Çağrı aşamasında Cory’nin futbolda oynamasını istemeyen Troy, Rose’a Cory’i sorar ve futbol yerine çitleri yapmaya yardım etmesi gerektiğini söyler. Bu aşamada Troy, oğlunu siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılıktan uzak tutmak istemektedir.

Ölçeklendirilmesi en zor çit olan, başarılarını kısıtlayan ve fırsatlarını çalan Afrikalı Amerikalılar için, beyazın siyahı ana başarıdan uzak bir yerde tutmak için diken çit. Dolayısıyla bu anlamda, bu kısıtlamaların siyahların farklı araçlar kullanarak mücadele ettiği bir çit gibi olduğu sonucuna varılmaktadır (Asadi ve Shahabi, 2015, s.9).

Troy, beyazlardan oldukça şikayetçidir ve beyazların yaşamlarını kısıtladığını Cory’nin spordaki, Lyons’un müzikteki, kendisinin de işteki ve kardeşi Gabe’in hayatındaki engellerinin beyazların kurallarından dolayı olduğunu belirtir.

Troy Maxson'ın trajedisi, hiç şansı olmayan harika bir oyuncu olması değil, onu harika bir oyuncu yapabilecek tek farkın, ona beyzboldan uzaklaşması gerektiğini gösteren farkındalığın aynısı olmasıdır. Emekli olduktan birkaç yıl sonra bu ikilemin tamamen anlamsız hale gelir. Troy'un Cory'nin spora karışmasını engellemek için bu kadar çabalamasına şaşırılmamaktadır. Yapmak zorunda olduğu seçimin anlamını yitirdiğini kabul edemez (Letzler, 2014, s.309).

Troy bu aşamada Cory’nin çitler için eve gelmemesinden şikayetçidir ve Rose, Troy’a Cory’nin futbol antrenmanında olduğunu söyler. Troy’a göre çitlerin yapılması futboldan daha önceliklidir.

“Çağrının Reddi” bölümünde, Rose, elinde tabakla sokağın başına giderken; Troy eve gelir, bahçeye girer. Bahçede işe koyulurken Cory gelir ve Troy, Cory’e marketteki yeni işine başlamak yerine antrenmana neden gittiğini sorar ve markette çalışması gerektiğini söyler. Cory, Troy’un aksine siyahilerin de takımlarda var

olduğundan savunur. Troy ise Cory’i dinlememektedir ve ona çitler için tahtaları kestirir. O esnada, Cory, Troy’a kendisini sevip sevmediğini sorar; Troy ise sevme zorunluluğunun hangi yasada var olduğunu söyler. Troy, Cory’e evinde yemek ve konaklamasını sağladığını ve sorumluluklarını yerine getirdiğini ifade eder. Bu yüzden Troy, Cory’i sevme zorunluluğu olmadığına ikna etmeye çalışır. Cory ise babasının sözlerini kaldıramadığından gider. Rose bu duruma üzülse de bu aşamada çitler yapılamaz, Troy ile Cory’nin arasındaki görev anlaşması, baba-oğul çatışması nedeniyle bozulur.

“Rehber İle Tanışma” aşamasında, Troy, iş yerine ilk siyahi şoför olmak için görüşmeye gider. Troy’a rehberlik eden yeni gelişmeye göre, Troy’un iş konusundaki siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılık ortadan kalkar.

Şekil 4.9 Fences Beyaz İrkin Rolü

Çitler(Fences)’in kahramanlarından Troy Maxon, şehrin siyahları reddetmesine karşı savaşıyor ve çöp toplayıcı konumundan çöp kamyonu şoförü olarak terfi eder. Troy Amerikan Rüyası ile hayal kırıklığına uğramış olsa da beyazlarla eşit bir temel elde etmek için ana akım topluma karşı mücadelesinden asla vazgeçmez (Jose ve Raj, 2014, s.570).

Troy, diğer siyahiler gibi çöp toplamaktadır. Beyazlar ise şoförlük yapmaktadır. Troy, şoförlerin rahat yaşadıklarını belirtir. Siyahiler, düşük ücretlerle çalıştırılmakta ve beyazlar kadar iş hayatında yükselmezler. Troy, bu durumu patronuna belirtir ve patronu, şoförlük talebi hakkında dilekçe vermesini önerir. Şikayet söz konusu olduğunda da hukuk eşit davranmamaktadır. Buna rağmen Troy, kazandığı mahkemeler ve verdiği dilekçelerin kabul edilmesiyle ilk siyahi şoför olur. Troy, Rose’a “Beni şoför yaptılar” der. Troy’un beyazların onu şoför yaptığını söylemesi, iş hayatında olduğu kadar hukuki alanda da beyaz ırkın kararı, Troy’un iş hayatı

hakkında söz sahibi olduğu anlaşılmaktadır. Eş deyişle, Troy'un rehberi, beyazların onun hakkında verdiği kararlardır.

“İlk Eşigi Geçiş” bölümünde, Lyons gelir ve babasından daha önce aldığı paraları geri vermek ister; Troy, kabul etmese de Lyons Rose'a parayı verir. Troy, siyahi bir şoför olsa da ayrımcılığın müzikte devam ettiği ve oğlunun yeniden borç isteyeceğine inanır. Aynı zamanda Troy'un kardeşi Gabe de Troy'un evine uğrar, sandviç istediğini söyleyerek Rose'a gül verir. Kardeşi onlarla yaşamasa da Troy, Gabe'in akıl sağlığı yerinde olmadığından kaldığı evden de çıkmasını sorun etmediğini belirtir. Troy, ilk eşik aşamasında, siyahi bir şoför olsa da ayrımcılığın değişmediğini düşünmektedir.

August Wilson'ın kendi gerçek tarihi, lise terk bir öğrenci, aşçı, şair, siyasi aktivist, senaryo ve oyun yazarı, Pulitzer Ödülü sahibi ve Pittsburgh'lu olduğu biyografisinde değil, oyunlarında gizlidir: gururu ve tahammül gücü, dil ve müzik aşkı, saygıya olan tutkusu, zorlukların başarıyı nasıl getirdiğini anlattığı oyunlarında saklıdır (Nadel'den aktaran Baykara, 2017,s.96).

Troy'un müzik konusunda ayrımcılık yapılması inancına rağmen Troy'un oğlu Lyons“Bana düzgün bir iş verilmiyor. Yaşama sebebim müzik” der. Bu aşamada Lyons, halen müzikte istediği yerde değildir. Eş deyişle bu aşamada siyahiler, sanatta da ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Baykara'ya göre August Wilson'un müzik sevgisi, filmde belirleyici nokta olur. Eş deyişle, sanatta da beyazların kararı önde gelir.

Beyazların izinlerinin etkisi sporda da devam etmektedir. Rose, Cory'nin futbol kariyeri için Troy'a “Birileri seninle futbol için konuşmaya gelecek” der. Cory'nin sporcu olabilmesi için bir koçun olması gereklidir. Cory, sporda ne kadar çabalarsa çabalasın beyaz ırktan birinin onayıyla istediği yere gelmek zorundadır. Buna rağmen, Troy oğlunun sporcu olmasını istememektedir.

Filmin altıncı aşaması olan “Testler, Dostlar, Düşmanlar”da, Gabe de bahçeye gelir, Troy'la konuşmaa başarılar. Troy, bir tek Gabe'le bağını koparmadığını söyler. Troy, Lyons'un annesiyle tanışmasından, beyzbol sevgisi ve Rose'den bahseder. Bunun yanı sıra Troy, geçmişte siyahi olarak yaşamak ne kadar zor olduğunu söylese de Rose'un kendisi için önemi büyüktür. Troy'un dostu bu aşamada; Rose, Gabe ve siyahi olmayan dostu Bono'dur. Düşmanlar aşamasında ise baba- oğul çatışmasında ilk olarak, Lyons babasını çaldığı yere davet eder. Troy ise kabul etmez. Öte yandan Troy'un Cory'nin koçuna oğlunun futbol oynamayacağını ve eve imza için kimsenin gelmemesini söylemesi nedeniyle, Cory Amerikan futbolu şapkasını fırlatır; Troy ise

3 şansından birini harcadığını söyler. Bu sebeple, Cory ve Lyon Troy'un düşüncelerine karşı olduğundan, baba-oğul çatışmasında Troy'un düşman cephesindedir. Ayrıca, Cory – Troy'un futbol kavgası Troy ile Cory'nin arasındaki ilişki onların sınavı olur.

Filmin yedinci aşaması "Mağaranın Derinliklerine Yaklaşma"da, Rose, Troy'dan evin bahçesine çit yapmasını ister. Bono, Troy'a neden çit yapılmasını istediğini sorunca, Rose'un aile birliğini korumak için yaptığını söyler. Bono ile Troy, Troy'un Rose ile evliliğinden konuşurlar. Bono, Troy'a ailesi konusunda tavsiyeler vermektedir. Rose'a Alberta'nın hamileliğini itiraf etmesini ve Rose ile devam etmesi gerektiği konusunda Troy'a tavsiye verir.

Filmin sekizinci aşaması olan "Çile" de Troy, Bono'nun sözünü dinler ve Rose'a Alberta'dan bahseder. Bono'nun tavsiyeleri, Troy'un evliliği üzerinde de etkisi vardır. Eş deyişle arkadaş da olsalar, siyahilerin kararı özel hayatta bile beyazlara bağlıdır.

Nitekim Üreme Sağlığı Hekimleri adlı sivil toplum kuruluşu üyelerinden Sanithia L. Williams, New York Times'a verdiği bir demecinde, "Gerçek kurumsal ve yapısal ırkçılık, siyahi hastalarımızın hayatında büyük bir yük oluşturuyor" değerlendirmesinde bulunur (Baykan, 2019).

Troy, Alberta isimli bir kadından çocuğu olur fakat Alberta doğumda hayatını kaybeder. Baykan'a göre siyahilerin, doğumda ölüm riski oldukça yüksektir. Bebeğin doğduğunu Troy, Rose'a söyler. Bebek doğduktan sonra da Rose'a getirir.

"Rose, sesini ve Troy'un gölgede bırakmasına izin verdiği kimliğini bulur. Sessiz bir şehit olmayı reddeden Rose, içine kilitletiği tüm düşüncelerini açıklar" (Mashaieky ve Pishkar,2018,s.214). Rose'un Alberta'yı öğrenmesinden itibaren Rose ile Troy ayrıdır.

Kanada Bilim ve Kültür Araştırma Merkezi'ne göre sembolik bir parça olan çit; sosyo-ekonomide, ırksal alanda ve aynı zamanda psikolojik alanda etkisini göstermektedir. Çitler, Troy ile Cory arasında kuşak çatışmasını; Troy ile Rose ilişkisinde de cinsiyeti aktarmaktadır (Canadian Research& Development Center, 2011, s.45).

Çit, aileyi koruma amaçlı yapılsa da Troy ile Rose'un ilişkisini kurtaramaz, Cory ile arasında mesafe girer. Ayrıca, siyahiler ayrımcı politikalara maruz kalmaya devam eder. Öte yandan Cory ile Troy'un son tartışmasında Troy, Cory'i kovar. Cory'de orayı terk eder. Cory'nin evde kalma hakkını sonlandırması Troy'un aile ilişkilerini bozduğu anlamına gelmektedir.

“Amerika Birleşik Devletleri’nde siyaset daha çok istenmeyenlere yönelik negatif tedbirler çerçevesinde gelişmiştir. Amerika Birleşik Devletleri’nin temel vurgusu ayrımcılık üzerine olur” (Eryücel,2017,s.133). Gabe akıl sağlığı yerinde olmadığından dolayı, çocuklar tarafından alay konusu olur. Polis tarafından da yakalanıp, para cezası ile kurtulmaktadır. Troy, siyahi olduğu için yakalandığını belirtir ve buna göre Gabe, hastaneye yatırılmalıdır. Troy, evlilik hayatında sorunlar yaşarken, bu aşamada beyazlar akıl sağlığı yerinde olmayan Gabe’e karşı ayrımcı olması, Troy’un büyük bir karar vererek, beyaz yaşamına göre kardeşinin hayatını değiştirmesiyle Troy’un kardeşine olan sorumluluğu beyazlardan dolayı sonlanır.

“ Ödül- Ceza” aşamasında, Troy ile Rose ayrılır ve çit tamamlanır.

Pek çok kusuruna rağmen, sonunda Troy’un karakteri negatiflerini pozitiflerle dengeliyor. Her geçen nesil ile babalık kavramını geliştirirken değerli gelenekleri koruma ile mücadelesi, siyah topluluğun geleceği için umutlu bir bakış açısı çiziyor (Lapaj,2018, s.5).

Troy, bütün her şeyin olduğunu kabul ettikten sonra, ölüme hazır olduğunu söyler. Beyzbol sopasını vururken birden bire ölür.

Kimliğin oluşumu durağan olmadığı ve koşullar doğrultusunda hep bir pozisyon alma duruşu sergilediği için, Afro-Amerikalı kimlik de kültürel bir oluşum ve birikimin ürünü olarak Wilson’un söyleminde yer almaktadır. Wilson, Afro-Amerikalı kimliğini her şeyin önüne koyan bir yazar olarak, bu duruşunu söylemiyle pekiştirmektedir. Kuzeydeki yaşam koşullarına uyum sağlamaya çalışan Afro-Amerikalıları anlatmaya odaklanan yazar, Afro-Amerikalı kimliği oluşturan bu değerlere, tutumlara ve tavırlara, özellikle de onların Blues müziğine söylemsel düzeninde yer vermektedir (Baykara, 2017,s.147).

August Wilson, siyahi ırka oldukça önem veren bir yazardır. Wilson, siyahilerin yaşamlarını anlatmaya odaklanır. Afro- Amerikalı kimliğe önem verse de buna rağmen, verdiği tavsiyeler ve duruşu siyahilere beyaz bakış açısıyla yaklaşır. Tavsiyelerini karakterler üzerinden yansıtan Wilson, Troy’a tavsiyeler veren arkadaş figürüdür. Bono’nun Troy’a verdiği ailesi hakkındaki tavsiyelerin sonucunda Troy’un Alberta’yı, Rose’a anlatması da üstün bir ırkın etkisinin göstergesidir.

“Geri Dönüş”de, Troy’un ölümünün ardından 6 yıl geçer. Troy’un kızı Raynell büyür. Rose, yeniden anneliği keşfeder. Cory, sporu bırakmak zorunda kalmış bir denizci olur. Troy ölünce rutin dünyasına cenaze için geldiğinde Raynell’i tanır. Cory’nin sporu bırakması Troy’un etkisi olsa da beyazların sporda yer vermeme kararı

da Cory'nin kariyerini etkiler. Rose ise eski haline göre daha güçlüdür ama anneliği yeniden keşfetmesi de Bono'nun Troy'un Alberta'yı Rose'a itiraf ettirme tavsiyesine bağlıdır. Eş deyişle, beyazların kararı Rose'un gelişiminde de etkisi vardır.

“Diriliş” aşamasında, Cory, Troy'un cenazesine gitmeyi reddeder. Baba oğul arasındaki son engel, Cory'nin çitlerin koruduğu aile yapısına uymamasıdır. Raynell ile abi kardeş ilişkisi başlar ve annesinin sözleri sayesinde babasının cenazesine gitmeyi kabul eder. Öte yandan çitlerin, aile birliğini koruduğu inancı bu sayede varlığını korumaktadır.

“Dönüş” aşamasında ise Rose, Gabe, Lyon, Cory ve Bono bir araya gelir. Bunun yanı sıra çitlerin koruduğu aile birliğinde Bono'nun varlığı ve ayrımcılığın azaldığına dair inancı devam etmektedir.

Bütün gençler, siyah, beyaz, mavi, yeşil her neyse sizin hikayenizi anlatmanız için mücadele eder. Politikayı unutun, biz bir onay dünyasında yaşıyoruz. Siz de herkes gibi onu kazanmak zorundasınız. Bu aktörlerin yaptığı bu. August Wilson'ın bizim yapmamıza izin verdiği şey bu. İşte biz de buradayız (Euronews, 2017).

“Gabe, varlığının her elyafı ile Başmelek Cebrail olduğuna inanıyor ve gökteki Aziz Peter ile temas halindedir, daima bir “trompet” taşır” (Asadi ve Shahabi, 2015,s.13). Gabe, cenaze için döner. Herkesle birlikte yukarı bakar ve trampet çalar. Böylece filmde, Troy'un ölümünün ardından beyazların kararı ve filmin yazarının bakış açısına göre siyahilere yönelik ayrımcılığın azaldığı inancı geliştirilmektedir. Eş deyişle, filmin bakış açısı, beyazların siyahiler için verdiği dost tavsiyelerinin hayatlarına müdahale etmesi ve beyazların ayrımcılığın olmadığına dair inancın yaygınlaştırılması üzerinedir.

4.4 Green Book

4.4.1 Filmin Konusu

Şekil 4.10 Green Book Afiş

2018 yılında vizyona giren, Pater Farelly'nin yönettiği film; Don Shirley'in hayat hikayesinden ve Siyahi Motorcular İçin Yol Rehberi isimli Yeşil Rehber kitabından uyarlanır. “Başrolde yer alan Mahershala Ali, filmle birlikte En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu heykeline layık görülür” (NTV Sanat, 2019). Dr. Shirley Rolünü oynayan Ali, filmin içerisinde başrol olsa da yardımcı oyuncu ödülüne layık görülür.

Tony Lip, Bronx'taki bir İtalyan Amerikan mahallesinde yaşamaktadır. Ünlü Afro-Amerikalı piyanist Dr. Don Shirley ise konser turu için hazırlanmaktadır. Ünlü müzisyen tur kapsamında Manhattan'dan güneye doğru birçok yere gidecektir. Kendisi ile şehir şehir gezecek bir şoför arayışında olan Shirley, bir süredir işsiz olan Tony'yi işe alır. Tony, yolculuk sırasında Afro-Amerikalılar için güvenli olan güzergahları kullanabilmek için “The Green Book” isimli kılavuzdan yardım alır. Dr Shirley ve Tony çıktıkları bu yolculukta ayrımcılıkla, tehlikeyle ve beklenmedik nezaketle karşılaşır. İkili bu zorlu yolculuklarında farklılıklarını bir kenara bırakmak zorundadır (Beyazperde.com).

Film, siyahi bir müzisyen olan Dr. Shirley'in müzik turnesinde karşılaştığı ayrımcılıklar ve ayrımcı şoförü Tony ile gelişen dostukları üzerinedir.

4.4.2 Kahramanın Yolculuğu

Tablo 4. 4 Gren Book Filminde Kahramanın Yolculuğu Modeli

Kahramanın Yolculuğu	Green Book
Sıradan Dünya	Tony'nin siyahi ayrımcılığı ve yaşamı
Maceraya Çağrı	Dr.Shirley, Tony'e iş teklifi yapar.
Çağrının Reddi	Tony, iş teklifi için bahane uydurur.
Rehber ile Tanışma	Yeşil El Rehberi verilir.
İlk Eşik	Tony, Dr. Shirley'i eleştirir.
Testler, Dostlar, Düşmanlar	Tony, Don Shirley'i savunur.
Mağaranın Derinliklerine Yaklaşma	Dr.Shirley'in eşcinselliği
Çile	Dr. Shirley'in kimlik kontrolü ve nezarete atılması, hukuk sorunları
Ödül - Ceza	Polis, Dr. Shirley'e nezaket gösterir.
Geri Dönüş	Don Shirley, direksiyona geçer.
Diriliş	Tony ve Dr. Shirley eve döner.
Dönüş	Tony ve Dr. Shirley dost kalır.

“Sıradan Dünya”da 1962 yılında geçen hikayede, siyahilere yönelik ayrımcılık devam eder. Tony, bodyguard olarak çalışmaktadır ve eşi Dolores ve çocuğu ile birlikte yaşamaktadır. Siyahilere karşı ayrımcı olan Tony, eve gelen siyahi tamircilerin bardaklarını çöpe atar. Dolores, durumu fark edince bardakları yerine tekrardan yerleştirir. Öte yandan Tony'nin çalıştığı bar kapanınca, Tony iş arar.

“Maceraya Çağrı”da Tony'e iş teklifi gelir. Tony, Dr. Shirley ile görüşmeye gider.

Her şeyden önce, filmde ne Tony ne de Dr. tamamen beyaz kültüre uymaktadır. Tony beyaz, ama o fakir; Dr. Shirley zengin ve bilgili, ancak siyahtır. Sosyal marjinallik en şiddetli olarak görünür tüm filmin engelidir. Ek olarak, arasındaki çatışmalar bu iki kahraman dış kültüre atfetmektedir ve arka planda iç farklılıklar bulunmaktadır (Ning, 2020, s.19).

Dr. Shirley, zengin ve siyahi bir müzisyendir. Resital salonunun üstündeki evde oturmaktadır. Güney Amerikada konser turuna çıkacağı için kendisine bir şoför ve asistan arar. Tony, Dr. Shirley ile tanışmadan önce onun siyahi olduğunu bilmemektedir Dr. Shirley, Tony'den daha zengin olsa da yolculukta Tony'nin

rehberliğine ihtiyacı vardır. Tony ise eşine danışacağı yalanını söyler. Dr. Shirley, siyahilerle bir sorunu olup olmadığını sorgulayınca Tony, herhangi bir probleminin olmadığını söylese de siyahi tamircilere karşı davranışı ve Dr. Shirley'e olan önyargıları tam tersi şekilde ayrımcıdır.

“Çağrının Reddi” aşamasında; Tony, Dr. Shirley'in şoförlük teklifini Dolores'e danışacağını söyler ve eve gitmeden başka iş teklifi alır ama onu reddeder. Dolores, iş görüşmesinin nasıl geçtiğini sorar ve Don Shirley'in siyahi olduğunu öğrenince Tony'nin 10 saniye bile katlanamayacağı yorumunu yapar. O sırada telefon çalar.

Filmin dördüncü aşaması olan “ Rehber ile Tanışma” bölümünde, Telefonda Dr. Shirley'in Dolores'den izin alması üzerine Tony, iş teklifini kabul etmek zorunda kalır. Dolores, Tony'i noelden önce dönmesi konusunda tembihler. İş kabul etmesinin ardından Tony, yolculuğa çıkmaya hazırlanır. Dr. Shirley'in menajerlerinden biri Tony'e bir el kitabı verir. Bu da Dr. Shirley'in yolculuğu siyahilerin nerede konaklayacağından, nerede yemek yiyeceğine kadar tasarlanan bir Yeşil El rehberi'nin Tony'e teslim edilmesi, Dr. Shirley'in Tony tarafından yönlendirileceği ve kararı beyazların vereceği yönündedir.

İlk olarak 1936'da yayınlandığında ilk olarak “Negro Motorist Green-Book” olarak adlandırılan Yeşil Kitap, siyah gezginler için o kadar hayati hale geldi ki binlerce kişi onsuz plan yapamamaktadır. Yeşil Kitap'ta listelenen bilgiler - siyah insanları karşılayan oteller, moteller, kafeler ve restoranlar - siyah gezginler için yaşam ya da ölüm anlamına gelmektedir (Brown, 2019).

Siyahiler ile beyazların aynı mekanlarda bulunm sorunu film içerisinde devam etmektedir. Dr. Don Shirley'in çıkacağı turnede ancak siyahilerin gidebileceği oteller, restoranlar, kafelerin olduğu bir el rehberi, siyahilere karşı ayrımcılığın göstergesidir. Öte yandan Dr. Shirley, ayrımcılığın ve ötekileştirmenin daha fazla olduğu Güney Amerika'ya doğru turne için yolculuğa çıkar. Buna göre Dr. Shirley'in kaldığı otellerin mesafesi Tony'den farklıdır. Dr. Shirley'in gelir durumu düşük siyahilerin bulunduğu bakımsız motellere kalmak zorundayken, Tony ise lüks bir otelde sorunsuzca kalabilmektedir.

“İlk Eşiği Geçiş”de, Dr Shirley ile Tony, ABD'nin güneyine konser vermek üzere yola çıkarlar. Öte yandan Dr. Shirley ile Tony birbirini tanımaya çalışırken, Güney'e doğru gitmeleriyle ayrımcı bölgeleri keşfetmeye başlar.

Köleliğin güneyde de yasaklanacağından endişe eden Güney Carolina, Mississippi, Florida, Alabama, Teksas, Georgia ve Louisiana'nın oluşturduğu 7 güney eyaleti, köleliği kaldırmaya söz veren Abraham Lincoln'ün seçimi kazanmasının ardından ABD'den bağımsızlığını ilan eder (Euronews.com, 2017).

Güney Eyaletleri, Kuzey'e göre siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığı daha çok benimser. Yeşil El rehberi de eyalet kurallarına göre düzenlenir. Siyahilerin kaldığı otellerde "Colored Only" tabelasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu tabela yalnızca siyahilerin girebildiği alanları temsil eder. Bu da mekanlar arasında siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığı işaret eder. Dr. Shirley Güney Carolina, Mississippi vb. Güney'deki eyaletlerde konser vermek üzere yoldadır. Başka bir deyişle, ayrımcılık özellikle Güney'de Dr. Shirley'i daha fazla zorlamaktadır.

"Jim Crow" terimi, 1877 gibi erken bir tarihte, Yeniden yapılanma ve özellikle ABD'nin güneydoğusunda varlığını sürdürür. Jim Crow genellikle Afrikalı Amerikalıları marjinalleştiren ve dışlayan katı yasalarla özdeşleştirilir, aslında ayrılmış geniş bir resmi ve gayri resmi sosyal, ekonomik ve politik uygulama dizisini temsil eder. siyahlar ve beyazlar ayrımında, Afrikalı Amerikalılara yönelik ırk ayrımcılığı ve şiddet oldukça yaygındır. 20. yüzyılın başlarında Jim Crow, ayrı ve eşitsizlik yaratan yerleşik bir yaşam biçimidir. Okullar, ulaşım ve halka açık konaklama yerleri; siyasi ve ekonomik haklardan mahrum bırakma, sık linç ve yanlış hapis vakaları bunlardan sadece birkaçıdır. Irksal karışım sadece hoş karşılanmaz, aynı zamanda birçok eyalette yasadışı ilan edilir (Alderman ve Inwood, 2014, s.68).

Dr. Shirley, siyahi olduğu için müziği konusunda da ötekileştirme ve ayrımcılıkla mücadele etmek zorundadır.

Bir dahi olan Shirley 2 yaşında piyano çalmaya başlar. 9 yaşında Leningrad Müzik Konservatuvarı'nda müzik teorisi okur. Profesyonel olarak 1945 yılında 18 yaşında Boston Pops ile çalmaya başlar ve Çaykovski'nin "1 Numaralı Piyano Konçertosu" B dairesinde seslendirir (Harris, 2019, UsaToday.com).

Dr. Shirley müzik kariyerinde başarılı bir geçmişe sahiptir. Bu bilgiler, Tony'e verilse de Tony, Dr. Shirley'i müzik konusunda eleştirir.

Tony, Don'u yalnızca beyazların yaşadığı kurumlarda gizlenen şiddetli Güneyli üstünlükçülerinden kurtarmak için çabalamayınca, Don - birden fazla doktora derecesine sahip bir adam, talihsizce dolaşıp onu kızarmış tavuk yemenin zevkine maruz bırakır. Tony, bunun kendi halkının mutfağı olduğu konusunda ısrar etmektedir. Bu, Tony'nin Don'u Little Richard ve Aretha Franklin'e ifşa etmesinden sonra olur,

film profesyonel müzisyen Don'un ilk kez şoförü, ırkçı ama Kuzeyli Tony sayesinde duyduğunu gösterir (McFarland, 2018, Salon.com).

Dr. Shirley ile Tony, arabada çalan müzik hakkında konuşurlar. Tony, siyahi müzisyenler olan Little Richard ve Aretha Franklin'den bahseder ve onları tarif ederken “sizinkiler” kelimesini kullanır. Bu aşamada Dr. Shirley'in kendi müziğini, bir beyaz ırktan öğrenmekte olduğu izlenimi verilmektedir. Ayrıca Tony, eşi Dolores'e yazdığı mektupta da, Dr. Shirley'in kariyerli bir geçmişi olmasına rağmen “ O, piyanoyu bir siyahi gibi değil, onlardan daha iyi çalıyor” sözünü kullanır. Tony'e göre Dr. Shirley siyahilerden daha iyi piyano çalsa da, Tony, Dr. Shirley'in müzik bilgisini sorgulama yetkisine sahiptir. Tony'e göre tüm siyahiler aynı müzik ve yemek zevkine sahiptir. Arabadaki müziğin, sadece siyahilerin yaptığı müzik olarak kalıplaştırdığı gibi siyahilerin yedikleri yemekleri de eleştirir. Dr. Shirley, hayatında hiç kızarmış tavuk yememesine rağmen, Tony tavuğu “onun mutfağı” olarak görmektedir. Eş deyişle Tony, her siyahinin kızarmış tavuk yediği inancına sahiptir. Öte yandan Tony, Dolores'in verdiği sandviçi de üzerinde Dr. Shirley'e ait olduğu yazısına rağmen ona vermeden kendisi yer. Tony'nin Dr. Shirley'in yemeğini eleştirmesinin üstüne onun yemeğini saklaması da siyahilere yönelik ötekileştirici ve ayrımcı davranışlardan biridir.

“ Testler, Dostlar, Düşmanlar” aşamasında ise Dr. Shirley ile yolculuklarında ayrı otellerde kalmaları, Dr. Shirley'in siyahi olduğu için her bara girememesi, istediği mağazadan alışveriş yapamaması gibi toplumsal alanda ayrımcılığa maruz kalır. Bu zorluklardan biri de konser verdiği yerle ilgilidir.

Siyahilerin müzikal formlarının ve enstrümanlarının sansürü ve antropolojik olarak kendi değerlerine işaret eden dil ve enstrümanları kullanamamaları, siyahilerin müzikal ötekileştirmenin nesnesi olduklarını göstermektedir. Bunun yanında siyahilerin müzikal ötekileştirilmelerinin sürdürülmesi, siyahî müzikal anlatılarının – müzikal form, enstrüman ya da şarkıların- olumsuz kavramsallaştırılmaları ile de sürdürülür (Çiftçi, 2016, s.34).

Konser alanındaki bir görevli, piyanonun temizliğine önem vermez. Piyanonun için çöplerle dolu ve kirlidir. Don Shirley'in kontratında yazan piyanonun yerine başka markaya ait olanı gelince Tony, kontrattaki piyano markasını isteyince, görevli siyahiler için “Onlara ne versen çalarlar” der. Tony, burada Dr. Shirley'i savunmaya başlar. Buna göre, Dr. Shirley; çaldığı müzik, eğer beyazların müziğine uygun olursa, yaptığı işten dolayı alkışlandığı inancındadır. Dr. Shirley'in ayrımcılık sınavında,

rehberi Tony, Dr. Shirley’i savunur. Eş deyişle, Tony, Dr. Shirley’in müzik alanındaki hakları için Don’un koruyuculuğunu üstlenmektedir. Ayrımcılık sadece müzikte olmadığı gibi siyahilerin mutfağında da ötekileştirici öğelere sahiptir.

Bu algının çıkış noktası Amerika Birleşik Devletleri. İlk kez bu imanın yapıldığı yer ise D.W.Griffin tarafından çekilen ve 1915 yılında yayınlanan "The Birth of a Nation" (Bir Milletın Doğuşu) adlı yarı kurgu yarı gerçek tarih belgeseli. Belgeselde Abraham Lincoln suikasti ve iç savaş konu edilirken bir sahnede siyahi aktörler ayakları çıplak halde içki içip tavuk yerken gösterilir (Aktan, 2019, Euronews.com).

Dr.Shirley’in konser verdiği eyaletlerden birinde, resitalin ardından yemeğe davet edilirler. Yemekte de Dr. Shirley’e özel yemek hazırlatıldığı söylenir ve kızarmış tavuk servis edilir. Aktan’a göre Lincoln suiskastinden beri siyahiler, kızarmış tavuk ile özdeşleştirilmektedir. Bu nedenle siyahilerin yediği yemekleri tek tiplendirme yoluyla ayrımcılık yapılmaktadır.

Şekil 4.11 Green Book Ayrımcılık

Yemek konusundaki ayrımcılık Güney Amerika’nın diğer eyaletlerinde de devam eder. Dr. Shirley, konser verdiği bir restoranda beyazlar ile birlikte yemek yiyemeyeceğini, görevli tarafından yalnızca siyahilere ayrılan farklı bir restoranda yemesi emredilir. Öte yandan restoranın yemeklerinin haricinde, Dr.Shirley’in restorana ait alanlara girmesi yasaklanır. Dr. Shirley’e giyinmesi için soyunma kabini yerine temizlik odası verilir. Dr. Shirley, lavaboyu ararken de yetkili ona kapının dışarısında ihtiyacını görebileceğini söyler. Müşterilerin rahatsız olduğu için kuralların uygulandığı bahane edilir. Restoranların dışında da Dr. Shirley, ayrımcılıkla yüzleşir.

Şekil 4.12 Green Book Beyaz Irkın Rolü

“Güney’de siyahlara; beyaz restoranlarına, hastanelerine, parklarına, kütüphanelerine, kiliselerine girmelerine izin verilmediği gibi, ayrıca oy hakları da yok sayılmaktadır” (Ruhi, 2018,s. 206). Restoranlardaki sorunların yanı sıra Dr. Shirley’e girdiği bir barda beyaz ırktan birkaç kişi tarafından, alay edilir; ne işi olduğu sorulur ve ona karşı şiddet gösterilir. Tony, ise bardaki beyazlarla Dr. Shirley’i barda istemedikleri için kavga eder ve Dr. Shirley’i oradan çıkartır. Bardan çıkarılmasının ardından Don Shirley, Tony’e “ Hangi coğrafyaya gidersek gidelim farketmez, hep aynı sorunlarla karşılaşacağız” der. Bu aşamada Dr. Shirley, ayrımcılık konusunda ne kadar umutsuz olduğunu ifade eder. Öte yandan Tony ise, Dr. Shirley’in girdiği mekanlarda savunur eş deyişle Dr. Shirley’in koruyuculuğunu yapar.

Dr. Shirley ile Tony, kıyafet denemek için bir mağazaya girerler. Tony, takım elbiseleri sorar. Mağaza görevlisi Tony, ile ilgilenir ve deneme kabinine yönlendirir. Tony, Dr. Shirley’e takım elbiseyi verir. Mağaza görevlisi deneme kabininde denememesini, satın aldıktan sonra deneyip ölçü için getirmesini ister. Dr. Shirley, bir siyahi olduğu için beyazlar gibi deneme kabinine hatta mağazaya girememektedir. Bu aşamada Tony, Dr. Shirley’i savunmakta, onun adına mücadeleye girmektedir. Başka bir deyişle, Dr. Shirley, Tony’nin koruyuculuğunda mekanlarda bulunabilir. Bu nedenle Tony’nin bu aşamadaki düşmanları da ayrımcı mekan sahipleridir.

“Mağaranın Derinliklerine Yaklaşma” da, Tony, otelde dinlenirken Dr. Shirley’in bir erkekle hamamda yakalandığı ortaya çıkar. “Binlerce yıl öncesine göre erkek eşcinselliğiyle zaman içerisinde değişen düşünce biçimi olumsuz yönde gelişir”(Söğüt, 2019, s.323). Dr. Shirley, hem siyahi hem de eşcinsel olduğu için polisler tarafından hamamda kelepçeli tutulur. Tony’nin gelmesiyle birlikte kurtulur. “Beyaz kurtarıcı film, ince ve dostane bir şekilde, açık kaderdeki beyaz adamın yükünü ve büyük beyaz umudu sürdürür” (Hughey,2014, s.15). Tony, Dr. Shirley’e, “Artık ben olmadan bir yere gitmek yok. Müzik kariyerin bitebilirdi, her şeyin bitebilirdi. Ben

kurtarmasaydım, seni öldürebilirlerdi” diyerek Dr. Shirley’in varlığının kendisine bağlı olduğunu ifade etmektedir. Eş deyişle, Dr. Shirley’i her türlü tehlike ve engelden yalnızca Tony gibi iyi beyazlar kurtarabilir.

“Çile”de, Dr. Shirley ve Tony, noele yetişmeye çalışırken yolda polisler tarafından durdurulur.

Hiçbir Eyalet, Amerika Birleşik Devletleri vatandaşlarının haklarını veya dokunulmazlıklarını kısıtlayacak bir yasa yapamaz veya böyle bir yasayı kabul edemez; ayrıca hiçbir Eyalet hiçbir bireyi yaşam, özgürlük veya refah hakkından gerekli hukuk sürecinden faydalanmasını sağlamaksızın yoksun bırakamaz ve yetki alanı içindeki hiçbir bireyi yasaların eşit korumasından mahrum edemez (Nihayet Özgürüz,2010, s.54).

1964 Sivil Haklar Yasası’nın 14. maddesine göre, siyahiler ve beyazlar hukuken aynı haklara sahiptir. Kimlik kontrolü esnasında polisler Tony’nin kimliğini arabanın içinde kimliğini kontrol ederken, Dr. Shirley yağmurlu havada dışarıya çıkartılır. Polis memuru, Don Shirley için” O gece dışarı çıkamaz” diyerek kızar ve Dr. Shirley’i tutuklar. Don, avukatı ile görüşmek istediğini belirtir. Yaşlı polis memuru istemese de diğer polis onun da hakları olduğunu söyleyince; “ telefonu, zenciye verin” diyerek Dr. Shirley’i ötekileştirir. “Amerikalıların mücadelesinde, Kennedy aynı zamanda siyahların tarafını tutmanın siyasi faydalarını bilmektedir”(Barnes, 2005). Filmde, Dr. Shirley Kennedy’i arar ve hapisneden çıkarılma emri verilir. Yaşlı adam “ Çıkarın o lanet olası zenci” sözleri ile çıkarır. Dr. Shirley bu aşamada Kennedy sayesinde hapisten kurtulur. Böylece, polisler tarafından “zenci” denmesiyle ötekileştirilen Dr. Shirley, beyaz ırkın sayesinde özgürlüğüne kavuşur.

“Ödül ve Ceza” da Dr. Shirley, dönüş yolculuklarına çıkmaya çalışır. Dönüş yolunda, bir memur onları durdurur ve lastiklerin sorunlu olduğunu söyler. Filmde Kennedy tarafından Dr. Shirley’le birlikte siyahilere karşı daha nazik olduğu algısı polis memurunun Dr. Shirley’e de Noel dileğinde bulunmasıyla anlatılmaktadır. Eş deyişle, ayrımcılığın Güney bölgeleri’nde de azaldığı ve siyahilerin ötekileştirilmediği bir dünyada olduğu mesajı verilse de Tony’nin Dr. Shirley’i koruması ve Kennedy’nin bir telefonu ile özgürlüğe kavuşması sayesinde beyazların Dr. Shirley’in kendine güveninin gelmesindeki en büyük etkenlerdir.

“Geri Dönüş” de Tony ve Dr. Shirley araba yolculuklarında uzun zaman geçirmesiyle beraber Tony, dinlenmek isterken Dr. Shirley devam etmek ister. Tony’nin uyumasıyla beraber, Dr. Shirley direksiyona geçer.

“Diriliş”de Tony, ailesine kavuşur ama Dr. Shirley Tony’nin eve davetini kabul etmez. Tony, ailesinin Dr. Shirley hakkındaki konuşmalarına engel olur. Don Shirley ise evde yalnız kalır ve Tony’nin evine gelir.

“Dönüş”de Tony ile Don Shirley sonsuza kadar arkadaş olur. “Asıl amaç, Beyaz Kurtarıcılar, renkli insanları topluluklarından çıkarmak için zeka ve sıkı çalışma ile onların beyaz kültüre asimile olabilmeleri” (Jordan, 2016, s.15). Bu yolculukta Tony’nin savunması ve korumasıyla Dr. Shirley müzik yolculuğunu sürdürür.

BÖLÜM 5

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada 2000’li yıllar sonrasında çekilen ve siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığı konu alan Akademi ödüllü *The Help* (Taylor,2012), 12 Yıllık Esaret (Mcqueen, 2014), *Fences* (Washington, 2016) ve *Green Book* (Farely, 2018) filmlerinde Joseph Campbell’in “Kahramanın Yolculuğu” modeli üzerinden siyahi kahramanın dönüşümünde, ötekileştirme ve ayrımcılık karşıtı iyi beyazların kurtarıcı rolü incelenmektedir.

“*The Help*” filminde, ayırım tüm siyahiler tarafından içselleştirilir. Tüm siyahilerin geleceği belirleme hakları olmadığına ve kendileriyle beyazlar arasında bir sınıra sahip olduklarına inanmaktadırlar” (Adam, 2018, s.127). *The Help*, siyahi kadın hizmetçilerin, beyaz ev sahibelerinden gördüğü ayrımcı tutumlar üstünedir ve genel olarak” hijyen” üzerinden mesaj iletilmektedir. “Siyahların kırbaçlanarak işkence gördüğü ve siyahların beyazların politikasına itaatsizlik etmeleri halinde öldürüldükleri zamanlar gösterilir” (Afrigh, 2016,s.68). 12 Yıllık Esaret, başta özgür bir siyahiyken kaçırılıp köle olarak satılan Solomon Northup’un gözünden kölelerin yaşadığı eziyetleri anlatılmaktadır. “*Fences*, hayal kırıklığına uğramış bir çöp toplayıcı olan Troy Maxson ailesinin çitlerle çevrili eve dayanan öykü, 1950 Amerikan toplumundaki ayrımcılığın travmatik mirasıdır” (Sayni, 2017, s.1578) . *Fences*’de ayrımcılık problemleri spor ve günlük yaşama yansıtılmaktadır. *Green Book* filmi de siyahilere yönelik ötekileştirme ve ayrımcılığı konu alır. “Yeşil Rehber’de, oteller, restoranlar, barlar ve mola yerleri listelenmektedir. Victor Green’e göre liste "Zenci gezginlerin, zorluklar ve rahatsızlıklar yaşamasını önleyecek bilgiler " verir” (Bbc.com, 2019). *Green Book*, Siyahi Motorcular için Yeşil Rehber üstünden siyahi piyanist Dr. Shirley’in müzikte ve yolculukta ayrımcılıkla karşı karşıya kalmaktadır.

İncelenen filmlerdeki siyahi kahramanlar, dönüşüm yolculuklarında beyaz ırkın varlığına ihtiyaç duymaktadır. Kahramanlar, sıradan dünyalarında özellikle geçmiş zaman üzerine kurulu dünyada “öteki” olarak ayrıştırılır. Onları çağıran maceraları reddetseler de mecburi olarak o çağrıyı kabul ederler. Bu yolculuklarında birçok zorlukla mücadele etmek zorundadırlar. Yaşadıkları ayrımcılıklar; şiddet, aynı ortamda bulundurmama veya öldürme gibi eylemlerle sonuçlanmaktadır. Siyahi kahramanlar Sıradan Dünya’da beyazlar tarafından ötekileştirilmektedir. Kahraman ayrımcı yasalarla ve davranışlarla yüzleşirken, kendilerini siyahi olduğu için dışlayan beyazlara karşı onları destekleyen iyi beyazlar, dönüşüm yolculuğunda oldukça etkim bir role sahiptir. İyi beyazlar ayrımcılığa karşı mücadelelerinde siyahi kahramanın yanında olsa da, amaç kahramanın dönüşümüne hizmet etmekten daha fazlasıdır. Kahramanların tüm yaşadığı sorunlar, iyi beyaz olarak adlandırılan rehberleri eş deyişle kurtarıcılarının varlığıyla çözülür. Öte yandan siyahi kahraman bu olaydan birçok ders alır ve artık daha güçlü biri olur. Ancak kahramanın dönüşümünde takdir edilen siyahiler değil, onları kurtaran beyaz dostları olur. Beyaz kurtarıcının etkisi, kahramanı dönüştürse de onu ayrımcılıktan kurtarmaz, olduğu düzeni aynı bırakır ve yalnızca hikayeye yön veren soruna odaklanır. Eş deyişle, iyi beyaz, kend amaçlarını elde etmek için siyahi kahramanı kullanmanın yanı sıra onların gelecekte vereceği kararları da kendisi belirler. Böylece beyaz kurtarıcı, siyahi kahramana beyaz bakışı açısı sunar.

The Help’de Skeeter, siyahi hizmetçilerin haklarını savunmak için kitap yazar. 12 Yıllık Esaret’de, Sahip Bass Solomon’u korumak için mektup gönderir. Fences’de beyaz patronun izniyle Troy, şoför olur. Green Book’da ise Dr. Shirley, Tony Lip tarafından korunur. Beyaz ırkın rolü, siyahilerin kahramanı olmaktır. Sonuç olarak, ayrımcılığı konu alan çoğu filmde “ beyaz ırk” her zaman ön plandadır. Siyahi bir kahraman, dönüşüm yolculuğunda birçok bilgiyle geri döner, eski haline göre daha fazla güçlü olur ama filmlerdeki dünyayı büsbütün değiştirmek yerine, beyaz kahramanın izin verdiği kadar değişim gösterir.

KAYNAKÇA

- Abalı, İ.(2016). Canış ve Bayış'ın Sonsuz Yolculuğu. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*,5(1), s.203-213
- Adam,M.(2018). Racism in “The Help” Movie By Tate Taylor(A Sociological Approach) .*British, Jurnal Bahasa dan Sastra Inggris*, 7(2), s.120-129
- Adawiyah,R.(2015) *Racism Against African American Slave in Solomon Northup's Twelwe Years A Slave*. Master Degree Thesis, Maulana Malik Ibrahim State İslamic University, Indonesia
- Afrigh, A. (2016) *A Portrayed of Race Discrimination in “12 Years A Slave” Film by Steve Mcqueen (Sociology of Literature)*. Master Degree Thesis, Sekolah Tinggi Keguruan Dan İlimu Pendidikan University, Indonesia
- Aktan, S.(2019) İngiltere'de bıçaklı suçlara karşı tavuk restoranlarında başlatılan kampanyaya ırkçılık eleştirisi, <https://tr.euronews.com/2019/08/16/ingiltere-bicakli-suclara-karsi-tavuk-restoranlarindaki-kampanyaya-irkcilik-elestirisi>
- Aksaç,G.E ve Akdağ, A.(2015). Ayrımcılık ve Engelli Hakları. *Engelli Kadınların Hak Temelli Mücadele Adımları Projesi*, 1. Baskı, 1-32
- Alderman, D.H and Inwood, J.(2014) *Toward a Pedagogy Of Jim Crow: A Geographic Reading Of The Green Book*. Chapter 8, Lawrence E. Estaville, Edris J. Montalvo, and Fenda A. Akiwumi(Ed.) , in *Teaching Ethnic Geography in the 21ST Century*, s.68-78
- Alexander,P.(1968) Amerika'daki Zencilerin Başkaldırışı, <http://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12575/748054>
- Alkan, A.(2019). Kahramanlık Mitosu ve Arketipsel Sembolizm Bağlamında Hüsn-ü Aşk Mesnevisinin Kahramanı Aşk'ın Yolculuğu. *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 634-675
- Anyaduba,C.(2014) Cinophilia and the Historical Trauma Film: Reanimating the Repressed in McQueen's 12 Years a Slave. *2014 Critical Information Graduate Conference*, s.1-12, Canada
- Ardoğan, R. (2011). Ekolojik Düzeni Okumadaki İki Yanlış: Sosyal Darwinizm ve Öjenik. *KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 18, 1-36

- Arslantepe, M.(2008). Popüler Sinema Filmlerinde Hikâye Anlatımı. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 237-256
- Asadi, A. and Shahabi, H. (2015). The Souls of Black Folks in Fences: A Du Boisian Reading of August Wilson's Fences. *The Journal for English Language and Literary Studies*, 2(3), s.7-17
- Aşar, S.(2009) *İrk ve İrkçilik Üzerine Tartışmalar ve Yeni İrkçilik*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi
- Aşkın, M . (2010). Kimlik ve Giydirilmiş Kimlikler . *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 10 (2) , 213-220
- Ataöv, T.(1996). Çatışmaların Kaynağı Olarak Ayrımcılık. Ankara: A.U. S.B.F. İnsan Hakları Merkezi Yayınları.
- Ballard, R.(2002). Race, Ethnicity and Culture.Centre For Applied South Asian Studies,6(2),1-44
- Barnes,J.A.(2005). *John F.Kennedy on Leadership: The Lessons and Legacy of a President*. American Management Association,1.st published, New York: USA
- Bauman, Z.(2014). Sosyolojik Düşünmek, Çev. Abdullah Yılmaz, 2. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Baykan, D. (2019). ABD'de İrkçilik Siyahi Anne-Bebeklerin Hayatını Tehdit Ediyor. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abdde-irkcilik-siyahi-anne-bebeklerin-hayatini-tehdit-ediyor/1391085>
- Baykara, T. (2017) *August Wilson'ın Söyleminde Afro- Amerikalılık: Bir Eleştirel Söylem Analizi*. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi
- Bayraktar, E.(2018). Kahramanın Yolculuğu İle Hikaye Kurgulamaya Yönelik Öğretim Tasarımı: Tasarım ve Geliştirme Araştırması. *Yüksek Lisans Tezi*, Bahçeşehir Üniversitesi
- Bbc.com(2019), Yeşil Rehber: En iyi film Oscarını kazanan filmde konu edilen kitabın hikâyesi neydi?, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-47333302>
- Bertocchi,G.(2015). The Legacies of Slavery in and out of Africa. *The Institute for the Study of Labor(IZA)*, 12, 1-30
- Beyazperde.com(2012) , The Help. <http://www.beyazperde.com/filmler/film-176673/>
- Beyazperde.com(2014), 12 Yıllık Esaret. <http://www.beyazperde.com/filmler/film-196885>
- Beyazperde.com(2018), Green Book. <http://www.beyazperde.com/filmler/film-256661/>
- Bezirgan Arar, Y., & Bilgin, N., (2010). Gazetelerde Ötekileştirme Pratikleri Türk Basını Üzerine Bir İnceleme. *İletişim (Kuram ve Araştırma) Dergisi* , 1-17.

- Blum, L.(2004). Stereotypes And Stereotyping: A Moral Analysis. *Philosophical Papers*, 33(3), pp. 251-289
- Brown, D.L.(2019) *What Was The Real Green Book? A Crucial Guide For Black Travelers During Segregation*, <https://www.washingtonpost.com/history/2018/11/16/green-book-new-movie-evokes-crucial-guide-black-travelers-during-segregation/>
- Bock,S.(2013) *The Unveiling Of W.E.B. Dubois: A Qualitative Content Analysis Of Diverse Interpretatitons Of The Works And Life Of W.E.B Dubois*. Master Thesis, University of Northern Iowa,U.S.A
- Bourdieu, P.(2015). *Ayrım: Beğeni Yargısının Toplumsal Eleştirisi*, Çev. Derya Fırat ve Günce Berkkurt, 1. Baskı, Ankara: Heretik Yayınları
- Bozkurt, G . (1981). Eski Hukuk Sistemlerinde Kölelik . *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* , 38 (1) , 65-103
- Butler,J.(2014). *Cinsiyet Belası: Feminizm ve Kimliğin Alt Üst Edilmesi*, Çev. Başak Ertür, 4. Baskı, İstanbul: Metis Yayınları
- Campbell, J. (2020) *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu*, Çev. Sabri Gürses, 6. Baskı, İstanbul: İthaki Yayınları
- Canadian Research& Development Center of Sciences and Cultures(2011). *Space in August Wilson’s Fences*. *Studies in Literature and Languages*, 3(2), pp.42-47
- Cashmore, E.(2003). *Dictionary Of Race And Ethnic Relations*. Fourth Edition.England: Routledge
- Castro, F.(2011) *Obama ve İmparatorluk*.1. Baskı, İstanbul: Agora Kitaplığı
- Connolly, W. E. (1995). *Kimlik ve farklılık*. çev. F. Lekesizalın, İstanbul: Ayrıntı.
- Çapan, S. (2014) *Siyahi Yönetmen Steve Mcqueen’in Yeni Filmi ‘12 Yıllık Esaret’ Gösterimde*, <http://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/sungu-capan/gercek-bir-esaret-hikayesi-32979>
- Çayır,K., Bağlı, M.T ve Esen, Y.(2008).*Pusula: Gençlerle İnsan Hakları Eğitimi Kılavuzu- Avrupa Konseyi*. 1. Baskı, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Çayır, K. ve Ceyhan, M. (2012). *Ayrımcılık: Çok Boyutlu Yaklaşımlar*. 1. Baskı. İstanbul, Türkiye: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Çelenk, S. (2010). “Ayrımcılık ve Medya”, *Televizyon Haberciliğinde Etik*, s. 211-228.
- Çifci,Y.(2016) . *Müzikal Ötekileştirme: Siyahi Müzikleri (Blues) Örneği*. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*,2(1), 27-40

- Çobanoğlu, Y. ve Demir, M.C.(2018).Tunceli’de “Öteki” Olmak: “Öteki”nin, “Ötekisi”ne Bakışı Üzerine Bir Alan Araştırması, *Turkish Studies*, 13(18), 509-524
- Dalıcı, E.(2013). Öteki ile çarpışma. II. Türkiye Lisanüstü Çalışmaları Kongresi - Bildiriler Kitabı I, 77-90.
- Davutoğlu, A.(1997). Medeniyetlerin Ben- İdraki. Divan: *Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, 1-53
- Demirci, K. (2016). Başka toplumları nasıl nitelendirdiğimiz konusuna dilbilimsel bir bakış. İçinde, Mehmet Surur Çelepi (Ed.), İsmail Çetişli Hatıra Kitabı. (216-233), 1. Baskı, Ankara: Akçağ Yayınları
- Dokosi, M. E. (2020) His Death And Burial Date is Unknown, But ‘Twelve Years a Slave’ Author’s Work Remains Valuable, <https://face2faceafrica.com/article/his-death-and-burial-date-is-unknown-but-twelve-years-a-slave-authors-work-remains-valuable>
- Durna, T., (2014). Azınlıklar, ötekiler ve medya üzerine. Ankara Üniversitesi İlef Dergisi, 1(1), 151- 161.
- Dursunoğlu, İ. (2016). Sosyal Darwinizm. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 210-221
- Eagleton, T., Jameson, F. ve Said, E.W.(1993). Milliyetçilik, Sömürgecilik ve Yazın, Çev. Ş. Kaya, 1. Baskı, İstanbul: Kabcacı Yayınevi
- Eakin, S.(1998). Solomon Northup’s 12 Years A Slave, *Chapter 15-21 and Editor’s note*, s.125-218, Pelican Publishing Company, USA
- Ergün, E.(2019)1990 Sonrası Türk Sinemasında Film Anlatı Yapılarına Karşılaştırmalı Bir Bakış. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Kültür Üniversitesi
- Ersümer,A.(2013). Klasik Anlatı Sineması. 1. Baskı, İstanbul, Türkiye: Hayalperest Yayınları
- Eryücel,E.(2017). Öjenik Bağlamında Batı Ülkeleri’nde ve Türkiye’de Politika Yapımı Üzerine Karşılaştırmalı Analiz. *International Conference on Eurasian Economies 2017*, İstanbul, 10 Temmuz-11 Temmuz 2017,s.132-140, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkiye
- Esen, E.(2017) Amerika’nın Siyah Tarihi <http://www.lacivertdergi.com/dosya/2017/04/12/amerikanin-siyah-tarihi>
- Euronews(2017) ABD'deki ırkçı saldırı ve Konfederasyon anıtı, <https://tr.euronews.com/2017/08/16/abddeki-irkci-saldiri-ve-konfederasyon-aniti>
- Euronews(2017) Fences: Denzel Washington'a üçüncü Oscar'ı getirir mi?, <https://tr.euronews.com/2017/01/03/fences-denzel-washington-a-ucuncu-oscar-i-getirir-mi>

- Freidman,M.(2010). Nihayet Özgürüz- ABD’de Sivil Hakları Hareketi, https://photos.state.gov/libraries/turkey/231771/PDFs/freetatlast_turkish_all.pdf
- Gazi, M. A. , & Çakı, C.(2018). Siyahi Ayrımcılığa Karşı Hazırlanan Kamu Spotu Reklamları. *International Journal of Labour Life and Social Policy (IJLLSP)*, 48-62
- Giddens, A.(1991) Modernite ve Bireysel Kimlik: Geç Modern Çağda Benlik ve Toplum. 1. Baskı(2010), Çev. Ümit Tatlıcan, Say Yayınları, İstanbul
- Grosfoguel, R. What Is Racism?. *Journal Of World-Systems Research*,22(1), 9-15
- Gök, C.(2011). “Yolculuk” Filmi Bağlamında Sinemada Mitik Yapı. *Sanatta Yeterlilik Tezi*, Marmara Üniversitesi
- Göker, N.(2017). Hidden Figures Filminde Mekansal Yapılar ve Ayrımcılık. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 17, s.270-298
- Göze, F. (2013).Kahramanın Yolculuğu: Çocukların Kahraman Olma Maceraları. *Turkish Studies:International Periodical For the Languages*, 8(8),s.1793-1804
- Gusmanthi,R.(2017) *The Meaning of Racism Issues Faced By The Three Main Characters Of Kathryn Stockett’s The Help*. Master Thesis, Sanata Dharma University, Indonesia
- Güçhan, G.(1993) Sinema- Toplum İlişkileri. *Kurgu Dergisi*, 12,51-71
- Güzel, C. (2014). Monomit Teorisi Bağlamında Bayan Toolay Destanı. *Türklük Bilimi Araştırma Dergisi(TÜBAR)*, 4, 191-206
- Habermas, J. (2002). Öteki olmak ötekiyle yaşamak, çev. İlkur Kara, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Haningrum,N.(2018) *Racial Segregation and Inequality over The Afro-American Community in Southern America Reflected in Kathryn Stockett’s The Help (A Sociological Approach)*. Master Degree Thesis, Muhammadiyah University of Surakarta, Indonesia
- Harris, H.(2019) Don Shirley's family dismayed by 'Green Book' Oscar wins, calls portrait of pianist false, <https://www.usatoday.com/story/life/movies/academy-awards/2019/02/25/don-shirleys-family-green-book/2979734002/>
- Hartatik(2013). *Race And Gender Discrimination Reflected in The Tate Taylor’s The Help Movie: A Feminist Approach*. Resarch Paper, Muhammadiyah University of Surakarta, Indonesia
- Helton, S.(2015) The Gods Of Slavery: The Theologizing of Solomon Northup. *Thomas H. Olbricht Christian Scholars Conference,ACU*, s.1-13, Calgary, Canada

- Henderson, C.(2020) 'The Help' isn't a helpful resource on racism
<https://www.usatoday.com/story/entertainment/movies/2020/06/08/the-help-isnt-helpful-resource-racism-heres-why/5322569002/>
- Hillstrom, L.C.(2014) Defining Moments: Plessy vs Ferguson, Chapter Three,33-221,Detroit, U.S.A
- History.com Editors,(2018). Black History Milestones: Timeline,
<https://www.history.com/topics/black-history/black-history-milestones>
- Hook, S.(1945). The Hero in History : A Study in Limitation and Possibility, First Published, England: Martin Seeker & Warburg Ltd.
- Hughey,M.(2010). The White Savior Film and Reviewers' Reception, Symbolic Interaction,. 33(3),s.475-496
- Inderajati, A ve Ubaduillah(2016). The Non Standard English Used by Women in The Help Movie. *Indonesian Journal of English Education*, 3(2),s.106-122
- Indick, W. (2011).Senaryo Yazarları İçin Psikoloji. 1.Baskı, Agora Kitaplığı, İstanbul
- İlhan, N.(2020). Güray Süngü'nün İbrahim'in Kaybettiğini Bulmasıdır Romanında Bölünmüş Benliğin Erginlenmesinde İçsel Yolculuğun Etkisi. *AVRASYA Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 22(8), 199- 214
- Jordan, E.A.(2016) *Reel Racism, Real Consequences: A Multiple Case Analysis Of Savior Films As Racial Projects*.Master Thesis, University of Louisville,U.S.A
- Jose, S. and Raj. S.(2014). Generetional Dissension in August Wilson's Fences. *International Research Journal of Management Sociology&Humanity*, 5(2), s.568-582
- Kalová, T.(2013). *The Depiction of Nanny-Child Relationships in Kathryn Stockett's The Help*. Bachelor Degree Thesis, Masaryk University, Czechia
- Kasımoğlu, S.(2017). Binbir Gece Masalları'nda Kahraman İzleği : Şehriyar'ın Farkındalık Yolculuğu , II. *Uluslararası Türkiyat Sempozyumu*, Çankırı: Ürün Yayınları
- Kearney, R. (2012). Yabancılar, tanrılar ve canavarlar: Ötekiliği yorumlamak, çev. B. Özkul, İstanbul: Metis yayınları.
- Khadidja, B and Fatiha,R. (2018) *The American Civil War: Causes, Main Events, and Results (1861-1865)*.Master Thesis ,University of Adrar
- Khotimah, N.(2013) *Racial Discrimination Reflected in Tate Taylor's The Help Movie(2011): A Sociological Approach*. Master Degree Thesis, Muhammadiyah University of Surakarta, Indonesia

- Kırgız, Ş.(2018). Joseph Campbell'in Monomit Kuramı Üzerine Bir Çalışma : Siegfried'in Sonsuz Yolculuğu. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*,86(6), s.107-120
- Kırık,A., Öztürk, E., Saltık,R. ve Orujova, A.(2018). Bir Tutum ve Davranış Biçimi Olarak Irkçılığın Pekleştirilmesinde Reklamcılığın Rolü. *Asya Studies Akademik Sosyal Araştırmalar*, 4(4), 15-22
- Králiková, L. (2016). *Slavery In American Literature: Twelve Years A Slave*. Doktora Tezi, St. Cyril ve Methodius Üniversitesi
- Köse, M., & Küçük, M. (2015). Oryantalizm ve “öteki” algısı. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 107-127.
- Küngerü, A ve Uluç, G . (2018). Hollywood'un Ötekileştirme Pratiklerine Bir Örnek: “Sihirli Zenci” Kavramı . *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi* , 4 (7) , 232-245
- Lapaj, A. (2018) *Like Father Like Son: Fathers and Sons Theme in Wilsons Fences*, https://www.academia.edu/37266455/Like_Father_Like_Son_Fathers_and_Sons_Theme_in_Wilsons_Fences
- Letzler, D.(2014). Walking Around the Fences: Troy Maxson and the Ideology of "Going Down Swinging". *The Johns Hopkins University Press on behalf of African American Review*, 47(2), s.301-312
- Lopez, G.(2020) Donald Trump's long history of racism, from the 1970s to 2020, <https://www.vox.com/2016/7/25/12270880/donald-trump-racist-racism-history>
- Lupačová, M. (2008) *John F. Kennedy and His Role in the Civil Rights Movement*. Master Thesis, Masaryk University, Czechia
- Luraghi, R.(2000). Sömürgecilik Tarihi.Çev. Halim İnal, 2. Baskı, İstanbul: E Yayınları
- Mashaieky, M. ve Pishkar, K.(2018). August Wilson's Absurd Female Characters' Spirituality in American African Society. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, 5(3), 288-299
- Mazrui,A.(1997). *İslam'da, Afrika'da ve Batı'daki Köleliğe Karşılaştırmalı Bir Bakış: Ahlaki İlkeler ve Tarihi Tecrübe*.25- 27 Nisan 1997, II. Uluslararası İslam Düşüncesi Konferansı: İstanbul
- McFarland, M.(2018) Hollywood still loves a white savior: "Green Book" and the lazy, feel-good take on race, <https://www.salon.com/2018/12/30/hollywood-still-loves-a-white-savior-green-book-and-the-lazy-feel-good-take-on-race/>
- McFarlane, M.(2015). Anti-racist White Hero, the Sequel: Intersections of Race(ism), Gender, and Social Justice. *Critical Studies in Media Communication*, 32(2), s.81-95

- Mızrak, B.(2017). Amerika’da Ayrımcı Politikalar ve Siyahi Mücadele Tarihi, https://insamer.com/tr/baransel-mizrak_307.html
- Morin, E. (2010), Yitik Paradigma: İnsan Doğası, çev: Devrim Çetinkasap, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- Murphy, M. K. and Harris, T. (2018). White Innocence and Black Subservience: The Rhetoric of White Heroism in *The Help*. *Howard Journal of Communications*, 29(1) ,s.49-62
- Nahya, Z. N. (2011). İmgeler ve ötekileştirme: Cadılar, yerliler, Avrupalılar. *Atılım Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 27-38.
- Ning, Y.(2020) Culture Components in the Film *Green Book*. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, volume 433: Australia, s.18-20
- Northup, S.(2015). 12 Yıllık Esaret. Çev.Aykut Sığın, 1. Baskı, İstanbul: Maya Kitap
- Nunn, N. and Wantchekon, L.(2011). The Slave Trade and the Origins of Mistrust in Africa. *American Economic Review* 101, 3221–3252
- NTV Sanat(2019). Oscar'da En İyi Film Ödülü'nü alan *Green Book* (Yeşil Rehber) hakkında merak edilenler. <https://www.ntv.com.tr/galeri/sanat/oscarda-en-iyi-film-odulunu-alan-green-book-yesil-rehber-hakkinda-merak-edile,WuosH1hxpUW4XoTjbJoYKA/5ePh7cGmIEWjXINwmp8NLQ>
- Oğuz, H.(2019). *Siyahi Mücadele Bağlamında Angela Davis’in Hayatı ve Kuramı Arasındaki Bağ*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi
- Okeke C. and La Vigne,N. (2019) Reckoning with Structural Racism in Research: LBJ’s Legacy and Urban’s Next 50, <https://www.urban.org/urban-wire/reckoning-structural-racism-research-lbjs-legacy-and-urbans-next-50>
- Özkan,T.(2009).Kahramanın Yolculuğu Bağlamında Bamsı Beyrek ve Erginleme Süreci. *Milli Folklor*, 21(81), s.27-33
- Özkara, O.(2016). Joseph Campbell’ın Kahramanın Sonsuz Yolculuğu Eseri Bağlamında Kazan Bey Oğlu Uruz Bey’in Esir Düştüğü Destan, içinde *Dede Korkut Okumaları*, Ramazan Korkmaz (Ed.), 115-130, İstanbul: Kesit Yayınları
- Pitcaithley, D.T. (2002).The American Civil War and the Preservation of Memory. *Cultural Resource Management*,25(4), 5-10
- Portland Community College, Race and Racism Illumination Project Curriculum Materials by Rowan Wolf, 1-9. <https://www.pcc.edu/illumination/wp-content/uploads/sites/54/2018/05/race-and-racism-curriculum.pdf>
- Putri,E.(2018) *Representing Black People in Kathryn Stockett’s The Help*. Master Degree Thesis, Sanata Daharma University, Indonesia
- Rediker, M. (2012). Köle Gemisi: İnsanlık Tarihinde Bir Yolculuk. Çev. Dilek Şendil, 1. Baskı, İstanbul: ALFA

- Ririn,A.(2017) *Racism in Stockett's The Help*. Master Degree Thesis, Hasanuddin University, Indonesia
- Rosenberg,A.(2011) 'The Help': Softening Segregation for a Feel-Good Flick, <https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2011/08/the-help-softening-segregation-for-a-feel-good-flick/243395/>
- Ruhi, M. (2018). Amerika Birleşik Devletleri'nde Irk Ayrımcılığı Politikaları. 1.Baskı, İstanbul, Türkiye: On İki Levha Yayınları
- Sartre, J. P. (1979), "Varoluşçuluk İnsancılıktır", çev: Gülnur Savran, içinde Çağdaş Felsefe, Bedia Akarsu, İstanbul: MEB.
- Sayıcı, F.(2019).Joseph Campbell'ın Kahramanın Sonsuz Yolculuğu Modelinin Yol Filmlerine Uygulanması: "Easy Rider" Örneği. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*,59, s.831-843
- Sayni, K.(2017). The Drama of August Wilson: Fencing A New Identity in African American Theatrical Imagination. *International Journal Of Advanced Research(IJAR)*, 5(1), pp.1571-1578
- Schiffer, K and Schatz, E.(2008). Marginalization, Social Inclusion and Health. Correlation Network. Netherlands:Amsterdam
- Seçil,S.(2015). Öteki Nedir ve Nasıl Oluşmuştur? Boğaziçi Üniversitesi Avrupa Çalışmaları Merkezi Öğrenci Forumu Bülteni, 3.Sayı, 10-14
- Selçuk, S. S. (2012). Postmodern dönemde farklılığın kutsanması ve toplumun parçacılaştırılması: "öteki" ve "ötekileştirme". *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 77-99.
- Smith, A.D.(1991) *National Identity*. First Published, Penguin Books: England.
- Söğüt, E.(2019). Eşcinselliğe Kuşaklararası Yaklaşım Farklılıkları: Trabzon Örneği. *İmgelem*, 5(3), s. 317-343
- Sumbas, A. (2009). Batı Avrupa'da Yükselen Yeni - Irkçılık Üzerine Bir Deneme. *Alternatif Politika*, 2(1),260-281
- Stauffer, J. (2014). 12 Years Between Life And Death. *American Literary History*,26(2),317-325
- Szulkowska, A.(2017). The problem of racism in Kathryn Stockett's novel *The Help*. *Crossroads. A Journal of English Studies*,1(4),s.41-53
- Şimşek, E. ve Şenocak E.(2009). İbni Sinâ Hikâyelerinin Arketipsel Tahlili. *Milli Folklor*. 21(82), s.110-121
- Tanenhaus,D.S.(2008). Civil Rights Act of 1964 ,Volume 1 *Encyclopedia of the Supreme Court of the United States* içinde (ss.326-331).USA: Gale Cengage Learning

- Tatar Canbay, H.(2013). Sürgünler Mekâmi Dünya: Göç, Çokkültürlülük ve Ötekileştirme. e-Journal of New World Sciences Academy, 8(1), 72-81.
- Tekgürler, M. (2015). Öteki Nedir ve Nasıl Oluşmuştur? Boğaziçi Üniversitesi Avrupa Çalışmaları Merkezi Öğrenci Forumu Bülteni, 3.Sayı, 6-10
- The New York Times Arşivi(1964) Malcolm Rejects Racist Doctrine, <https://www.nytimes.com/1964/10/04/archives/malcolm-rejects-racist-doctrine-also-denounces-elijah-as-a.html>
- The Staff of The Klanwatch Project(2011). Ku Klux Klan: A History of Racism and Violence. 6th Edition, Alabama, U.S.A
- Uluç, G., Küngerü A. ve Yavuz. A.(2017). Kurtar Bizi Beyaz Adam: Hollywood Sinemasında Beyaz Kurtarıcı(White Savior) Figürü. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4),s.481-494
- Urofsky, M.(1998) Jim Crow Law, <https://www.britannica.com/event/Jim-Crow-law>
- Ünlütürk, Ö . (2015). "İrk" Kavramının Tarihsel Gelişimi ve Adli Antropolojide Kullanımı . *Antropoloji* , (29) , 93-116 . DOI: 10.1501/antro_0000000313
- Vogler, C. (2012) . *Yazarın Yolculuğu: Senaryo ve Öykü Yazımının Sırları*.3. Baskı İstanbul, Türkiye: Okyanus Yayınları
- Wallerstein, I. ve Balibar, E.(2000). *İrk Ulus Sınıf*. 3. Baskı .İstanbul, Türkiye: Metis Yayınları
- White House, Abraham Lincoln, <https://www.whitehouse.gov/about-the-white-house/presidents/abraham-lincoln/>
- Willer,J(2019). *Working through the Smog: How White Individuals Develop Critical Consciousness of White Saviorism*. Master Thesis, Merrimack College,U.S.A
- Zinn, H.(2000). *Öteki Amerika 1*, Çev. Seyfi Öngider, İstanbul: Aykırı Yayıncılık

ÖZGEÇMİŞ